

บทที่ 2

แนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในการวิจัยเรื่อง การพัฒนาชุดกิจกรรมการเรียนรู้เรื่อง กลุ่มชาติพันธุ์ในอัญประเทศ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ผู้วิจัยได้ศึกษาค้นคว้า แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

1. หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 กลุ่มสาระการเรียนรู้ สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม
  - 1.1 วิสัยทัศน์กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคม ศาสนา และวัฒนธรรม
  - 1.2 สมรรถนะสำคัญของผู้เรียน
  - 1.3 คุณลักษณะอันพึงประสงค์
  - 1.4 ขอบข่ายเนื้อหาสาระของวิชาสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม
  - 1.5 สาระการเรียนรู้และมาตรฐานการเรียนรู้
2. หลักสูตรรายวิชาประวัติศาสตร์ท้องถิ่น รหัสวิชา ส 32262
  - 2.1 คำอธิบายรายวิชาประวัติศาสตร์ท้องถิ่น รหัสวิชา ส 32262
  - 2.2 โครงสร้างรายวิชาประวัติศาสตร์ท้องถิ่น รหัสวิชา ส 32262
  - 2.3 วิธีการวัดและประเมินผลการเรียน
3. การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนประวัติศาสตร์
  - 3.1 ความหมายของประวัติศาสตร์
  - 3.2 จุดมุ่งหมายในการสอนประวัติศาสตร์
  - 3.3 คุณค่าและประโยชน์ของประวัติศาสตร์
  - 3.4 ลักษณะทั่วไปของวิชาประวัติศาสตร์
  - 3.5 หลักการสอนประวัติศาสตร์
  - 3.6 การจัดการเรียนรู้และกิจกรรมการเรียนรู้ที่เกี่ยวข้อง
  - 3.7 เทคนิคการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือที่นำมาใช้ในการพัฒนาชุดกิจกรรม
  - 3.8 กิจกรรมประกอบการเรียนการสอนประวัติศาสตร์อื่นๆ
  - 3.9 สื่อการเรียนการสอนประวัติศาสตร์
  - 3.10 การวัดผลและประเมินผลการสอนประวัติศาสตร์
  - 3.11 คุณลักษณะของครูผู้สอนประวัติศาสตร์
4. ชุดกิจกรรมการเรียนรู้
  - 4.1 ความหมายของชุดกิจกรรมการเรียนรู้

- 4.2 ประเภทของชุดกิจกรรมการเรียนรู้
- 4.3 องค์ประกอบของชุดกิจกรรมการเรียนรู้
- 4.4 แนวคิด/ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องของชุดกิจกรรมการเรียนรู้
- 4.5 หลักการและขั้นตอนในการสร้างชุดกิจกรรมการเรียนรู้
- 4.6 ประโยชน์ของชุดกิจกรรมการเรียนรู้
- 4.7 ลักษณะของชุดกิจกรรมการเรียนการสอนที่ดี
- 4.8 การหาประสิทธิภาพของชุดกิจกรรมการเรียนรู้
5. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน
  - 5.1 ความหมายของผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน
  - 5.2 ประเภทของแบบทดสอบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน
  - 5.3 องค์ประกอบที่มีอิทธิพลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน
6. ความพึงพอใจ
  - 6.1 ความหมายของความพึงพอใจ
  - 6.2 แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวกับความพึงพอใจ
  - 6.3 วิธีการสร้างความพึงพอใจในการเรียน
7. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
  - 7.1 งานวิจัยในประเทศ
  - 7.2 งานวิจัยต่างประเทศ

หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม

วิสัยทัศน์กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคม ศาสนา และวัฒนธรรม

1. กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม เป็นศาสตร์บูรณาการที่มุ่งให้เยาวชนเป็นผู้มีการศึกษา พร้อมทั้งจะเป็นผู้นำ เป็นผู้มีส่วนร่วม และเป็นพลเมืองที่มีความรับผิดชอบ
2. กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรมได้บูรณาการสรรพความรู้ กระบวนการและปัจจัยต่างๆ เพื่อการเรียนรู้ตามเป้าหมายของท้องถิ่นและประเทศชาติการเรียนการสอน ต้องใช้ข้อมูล ความรู้ทั้งในระดับท้องถิ่น ประเทศชาติ และระดับโลกเชื่อมโยงเข้าด้วยกัน
3. ผู้เรียนได้อภิปรายประเด็นปัญหาพร้อมสมัยร่วมกับเพื่อนและผู้ใหญ่สามารถแสดงจุดยืนในค่านิยม จริยธรรมของตนอย่างเปิดเผยและจริงใจ ขณะเดียวกันก็รับฟังเหตุผลของผู้อื่นที่แตกต่างจากตนอย่างตั้งใจ

4. การเรียนการสอนเป็นบรรยากาศของการส่งเสริมการคิดขั้นสูงในประเด็นหัวข้อที่ลึกซึ้ง ทำทนาย ผู้สอนปฏิบัติกับผู้เรียนที่จะให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนอย่างมีความหมาย ให้ผู้เรียนได้รับการประเมินที่เน้นการนำความรู้มาประยุกต์ใช้ทุกรายวิชา

5. กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม มีการจัดเตรียมโครงการที่สอดคล้องกับสภาพความเป็นจริงของสังคมที่ให้ผู้เรียนได้นำสิ่งที่เรียนไปใช้ได้จริงในการดำเนินชีวิต

สรุปได้ว่า วิสัยทัศน์ของกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรมมีจุดเน้นที่มุ่งให้ผู้เรียนบูรณาการความรู้ ทักษะกระบวนการ ประสบการณ์อื่น ๆ มาใช้ในการเรียนการสอน และนำมาใช้ในชีวิตประจำวัน โดยผู้เรียนมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนซึ่งส่งเสริมให้ผู้เรียนได้ฝึกการอภิปราย การฝึกการคิดวิเคราะห์ เพื่อนำความรู้และประสบการณ์มาประยุกต์ใช้ในการดำเนินชีวิต และเป็นผลเมืองที่ดีมีความรับผิดชอบต่อไป

♦ สมรรถนะสำคัญของผู้เรียน

1. มีความสามารถในการสื่อสาร เป็นความสามารถในการรับและส่งสารมีวัฒนธรรมในการใช้ภาษาถ่ายทอดความคิด ความรู้ความเข้าใจ ความรู้สึกและทัศนะของตนเองเพื่อแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสารและประสบการณ์อันเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาตนเองและสังคม รวมทั้งการเจรจาต่อรองเพื่อขจัดและลดปัญหาความขัดแย้งต่างๆ การเลือกรับหรือไม่รับข้อมูลข่าวสารด้วยหลักเหตุผลและความถูกต้องตลอดจนการใช้วิธีการสื่อสารที่มีประสิทธิภาพ โดยคำนึงถึงผลกระทบที่ต่อตนเองและสังคม

2. ความสามารถในการคิด เป็นความสามารถในการคิดวิเคราะห์ การคิดสังเคราะห์ การคิดอย่างสร้างสรรค์ การคิดอย่างมีวิจารณญาณ และการคิดอย่างเป็นระบบ เพื่อนำไปสู่การสร้าง องค์ความรู้หรือสารสนเทศเพื่อการตัดสินใจเกี่ยวกับตนเองและสังคมได้อย่างเหมาะสม

3. ความสามารถในการแก้ปัญหา เป็นความสามารถในการแก้ปัญหาและอุปสรรคต่างๆ ที่เผชิญได้อย่างถูกต้องเหมาะสมบนพื้นฐานของหลักเหตุผล คุณธรรมและข้อมูลสารสนเทศ เข้าใจความสัมพันธ์และการเปลี่ยนแปลงของเหตุการณ์ต่างๆ ในสังคมแสวงหาความรู้และประยุกต์ความรู้มาใช้ในการป้องกันและแก้ไขปัญหาและมีการตัดสินใจที่มีประสิทธิภาพ โดยคำนึงถึงผลกระทบที่เกิดขึ้นต่อตนเองสังคมและสิ่งแวดล้อม

4. ความสามารถในการใช้ทักษะชีวิต เป็นความสามารถในการนำกระบวนการต่างๆ ไปใช้ในการดำเนินชีวิตประจำวัน การเรียนรู้ด้วยตนเอง การเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง การทำงานและการอยู่ร่วมกันในสังคมด้วยการสร้างเสริมความสัมพันธ์อันดีระหว่างบุคคล การจัดการปัญหาและ ความขัดแย้งต่างๆ

5. ความสามารถในการใช้เทคโนโลยี เป็นความสามารถในการเลือกและใช้เทคโนโลยีด้านต่างๆ และมีทักษะกระบวนการทางเทคโนโลยีเพื่อพัฒนาตนเองและสังคมในด้านการเรียนรู้ การสื่อสาร การทำงาน การแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ถูกต้องเหมาะสมและมีคุณธรรม

คุณลักษณะอันพึงประสงค์

1. รักชาติ ศาสน์ กษัตริย์
2. ซื่อสัตย์สุจริต
3. มีวินัย
4. ใฝ่เรียนรู้
5. อยู่อย่างพอเพียง
6. มุ่งมั่นในการทำงาน
7. รักความเป็นไทย
8. มีจิตสาธารณะ

คุณภาพของผู้เรียน

หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานได้กำหนดกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม เป็นกลุ่มสาระพื้นฐานที่ผู้เรียนต้องเรียนตั้งแต่ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ถึง ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ประกอบด้วยศาสตร์ต่างๆ หลายแขนง มีลักษณะเป็นพหุวิทยาการ มุ่งเน้นให้ผู้เรียนมีความรู้ มีทักษะกระบวนการ มีคุณธรรม จริยธรรม ค่านิยมที่พึงประสงค์ รวมทั้งได้แสดง บทบาทและความรับผิดชอบทั้งต่อตนเอง ต่อผู้อื่นและต่อสภาพแวดล้อม

จากองค์ประกอบดังกล่าว จึงทำให้กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม มีจุดเน้นในการสร้างคุณภาพของผู้เรียน ดังนี้ (กระทรวงศึกษาธิการ. 2551 ค : 2)

1. ยึดในหลักธรรมของพุทธศาสนา หรือศาสนาที่ตนนับถือ สามารถนำหลักธรรมคำสอนไปใช้ในการปฏิบัติในการอยู่ร่วมกันได้ เป็นผู้กระทำความดี มีค่านิยมที่ดีงามพัฒนาตนเองอยู่เสมอ รวมทั้งบำเพ็ญตนให้เป็นประโยชน์แก่สังคมส่วนรวม
2. ยึดมั่นศรัทธาและดำรงไว้ซึ่งการปกครองระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข ปฏิบัติตนเป็นพลเมืองที่ดี ปฏิบัติตามกฎหมาย ขนบธรรมเนียมประเพณี และวัฒนธรรมไทย รวมทั้งถ่ายทอดสิ่งที่ดีงามไว้เป็นมรดกของชาติเพื่อสันติสุขของสังคมไทยและสังคมโลก
3. มีความสามารถในการบริหารจัดการทรัพยากรให้มีประสิทธิภาพเพื่อการดำรงชีวิตอย่างมีคุณภาพ และสามารถนำหลักการของเศรษฐกิจพอเพียงไปปฏิบัติได้อย่างมีประสิทธิภาพ
4. เข้าในพัฒนาการของมนุษยชาติจากอดีตจนถึงปัจจุบัน ภาควิวมีใจในความเป็นไทยทั้งในอดีต และในปัจจุบัน สามารถใช้วิธีการทางประวัติศาสตร์มาวิเคราะห์เหตุการณ์ต่างๆ อย่างเป็นระบบ และนำไปสร้างองค์ความรู้ใหม่ได้

5. มีปฏิสัมพันธ์ดีงามระหว่างมนุษย์กับมนุษย์ มนุษย์กับสิ่งแวดล้อมเป็นผู้สร้างวัฒนธรรม มีจิตสำนึก อนุรักษ์ทรัพยากรและสิ่งแวดล้อม เพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืนตลอดระยะเวลาที่ผู้เรื่องได้เรียนรู้ ตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานนั้น กลุ่มสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ได้มีส่วนส่งเสริม สนับสนุน และพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณภาพ และมีจุดเน้นเมื่อผู้เรียนเรียนจบปีสุดท้ายของแต่ละช่วงชั้น

ขอบข่ายเนื้อหาสาระของวิชาสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม

กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรมว่าด้วยการอยู่ร่วมกันในสังคมที่มีความเชื่อมสัมพันธ์กัน และมีความแตกต่างกันอย่างหลากหลาย เพื่อใช้ให้สามารถปรับตัวเองกับบริบทสภาพแวดล้อม เป็นพลเมืองดีมีความรับผิดชอบ มีความรู้ มีทักษะ มีคุณธรรม และมีค่านิยมที่เหมาะสม โดยได้กำหนดสาระต่างๆ ดังนี้ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2551 ก : 14)

1. ศาสนา ศิลปกรรม จริยธรรม: แนวคิดพื้นฐานเกี่ยวกับศาสนา ศิลปกรรม จริยธรรม หลักธรรมของพระพุทธศาสนาที่ตนนับถือ การนำหลักธรรมการสั่งสอนไปปฏิบัติในการพัฒนาตนเอง และการอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุข เป็นผู้กระทำความดี มีค่านิยมที่ดีงามพัฒนาตนเองอยู่เสมอ รวมทั้งบำเพ็ญประโยชน์ต่อสังคมและส่วนร่วม

การจัดการเรียนการสอนจึงต้องให้ผู้เรียนได้แสวงหาความรู้และประสบการณ์ที่เกี่ยวกับหลักจริยธรรม คุณธรรมในการควบคุมความประพฤติ สามารถนำความคิด ความเชื่อและความศรัทธาทางศาสนาเป็นแนวทางให้ผู้เรียนมีอุดมคติในการดำเนินชีวิต ปฏิบัติตามหลักธรรมทางศาสนา เพื่อพัฒนาตนให้เป็นคนดีบำเพ็ญประโยชน์ต่อสังคมและสิ่งแวดล้อมให้อยู่ร่วมกันอย่างสงบสุข

2. หน้าที่พลเมือง วัฒนธรรม และการดำเนินชีวิตในสังคม: การเมืองการปกครอง ระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข ลักษณะและความสำคัญการเป็นพลเมืองดี ความแตกต่างระหว่างความหลากหลายทางวัฒนธรรม ค่านิยม ความเชื่อ ปลูกฝังค่านิยมด้านประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข สิทธิ หน้าที่ เสรีภาพ การดำเนินชีวิตอย่างสันติสุขในสังคมไทยและสังคมโลก

การจัดการเรียนการสอนจึงต้องให้ผู้เรียน ได้เรียนรู้และแสวงหาประสบการณ์ทางด้านระบบการเมือง การปกครองของประเทศต่างๆ ในโลก โดยเฉพาะระบบการเมือง การปกครองของไทยภายใต้รัฐธรรมนูญ การปกครองท้องถิ่น กฎหมายที่สำคัญที่เกี่ยวข้องในชีวิตของคนไทย เพื่อจะได้ปฏิบัติตนเป็นพลเมืองดีในวิถีทางประชาธิปไตยและมีส่วนร่วมต่อสังคมอย่างมีเหตุมีผล

3. เศรษฐศาสตร์: การผลิต การแจกจ่าย และการบริโภคสินค้าและบริการการบริหารจัดการทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัดการทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัดอย่างมีประสิทธิภาพ การดำรงชีวิตอยู่อย่างมีคุณภาพ และการนำหลักเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้ในชีวิตประจำวัน

การจัดการเรียนการสอนจึงต้องให้ผู้เรียน ได้แสวงหาความรู้และประสบการณ์ที่เกี่ยวข้องกับการผลิต การแจกจ่ายและการบริโภคสินค้าและบริการอย่างมีประสิทธิภาพทั้งในประเทศและระดับโลก สามารถที่จะฉลาดเลือก ประเมิน คิดพิจารณาผลที่เกิดจากทางเลือกและตัดสินใจอย่างมีวิจารณญาณ

4. ประวัติศาสตร์: เวลาและยุคสมัยทางประวัติศาสตร์ วิธีการทางประวัติศาสตร์ พัฒนาการของมนุษยชาติจากอดีตถึงปัจจุบัน ความสัมพันธ์และการเปลี่ยนแปลงของเหตุการณ์ต่างๆ ผลกระทบที่เกิดจากเหตุการณ์ต่างๆ ในอดีต บุคคลสำคัญที่มีอิทธิพลต่อการเปลี่ยนแปลงต่างๆ ในอดีต ความเป็นมาของชาติไทย วัฒนธรรมภูมิปัญญาไทยแหล่งอารยธรรมที่สำคัญของโลก

การจัดการเรียนการสอนจึงต้องให้ผู้เรียน ได้แสวงหาความรู้และประสบการณ์เกี่ยวกับความเป็นมาของตนและประเทศชาติมีความสามารถในการตีความและอธิบายนัยสำคัญของเหตุการณ์ปัญหา และแบบแผนการเปลี่ยนแปลงต่างๆ

5. ภูมิศาสตร์: ลักษณะกายภาพของโลก แหล่งทรัพยากรและภูมิอากาศของประเทศไทยและภูมิภาคต่างๆ ของโลก การใช้แผนที่และเครื่องมือทางภูมิศาสตร์ความสัมพันธ์ของสิ่งต่างๆ ในระบบธรรมชาติ ความสัมพันธ์ของมนุษย์กับสภาพแวดล้อมทางธรรมชาติ และสิ่งที่มนุษย์สร้างขึ้น การนำเสนอข้อมูลภูมิสารสนเทศ การอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน

การจัดการเรียนการสอนจึงต้องให้ผู้เรียนแสวงหาความรู้และประสบการณ์ในการศึกษาความสัมพันธ์ของมนุษย์กับสิ่งแวดล้อมในส่วนของประเทศไทยและของโลก สามารถอธิบายลักษณะตำแหน่ง แบบแผนและกระบวนการต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาสิ่งแวดล้อม คิดวิเคราะห์ตัดสินใจในปัญหาต่างๆ ที่มีผลต่อสังคม คุณภาพชีวิตและสิ่งแวดล้อมที่เกี่ยวข้องกับผลประโยชน์ของชาติและผลกระทบที่มีต่อโลก

สาระการเรียนรู้และมาตรฐานการเรียนรู้

สาระการเรียนรู้และมาตรฐานการเรียนรู้ของกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม มีดังนี้ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2551 ก : 16-39)

สาระที่ 1 ศาสนา ศีลธรรม จริยธรรม

มาตรฐาน ส 1.1 รู้และเข้าใจประวัติความสำคัญ ศาสดา หลักธรรมของพระพุทธศาสนา หรือศาสนาที่ตนนับถือและศาสนาอื่น มีศรัทธาที่ถูกต้อง ยึดมั่น และปฏิบัติตามหลักธรรม เพื่ออยู่ร่วมกันอย่างสันติสุข

มาตรฐาน ส 1.2 เข้าใจ ตระหนักและปฏิบัติตนเป็นศาสนิกชนที่ดีและธำรงรักษาพระพุทธศาสนาที่ตนนับถือ

สาระที่ 2 หน้าที่พลเมือง วัฒนธรรม และการดำเนินชีวิตในสังคม

มาตรฐาน ส 2.1 เข้าใจและปฏิบัติตนตามหน้าที่ของการเป็นพลเมืองดีมีค่านิยมที่ดีงามและธำรงรักษาประเพณีและวัฒนธรรมไทย ดำรงชีวิตอยู่ร่วมกันในสังคมไทยและสังคมโลกอย่างสันติสุข

มาตรฐาน ส 2.2 เข้าใจระบบการเมืองการปกครองในสังคมปัจจุบัน ยึดมั่น ศรัทธาและธำรงรักษาไว้ซึ่งการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข

สาระที่ 3 เศรษฐศาสตร์

มาตรฐาน ส 3.1 เข้าใจและสามารถบริหารจัดการทรัพยากรการผลิตและการบริโภค การใช้ทรัพยากรที่มีอยู่จำกัดได้อย่างมีประสิทธิภาพและคุ้มค่า รวมทั้งเข้าใจหลักการของเศรษฐกิจพอเพียงเพื่อการดำรงชีวิตอย่างมีคุณภาพ

มาตรฐาน ส 3.2 เข้าใจระบบและสถาบันทางเศรษฐกิจต่างๆ ความสัมพันธ์ของระบบเศรษฐกิจและความจำเป็นของการร่วมมือกันทางเศรษฐกิจในสังคมโลก

สาระที่ 4 ประวัติศาสตร์

มาตรฐาน ส 4.1 เข้าใจ ความหมาย ความสำคัญของเวลาและยุคสมัยทางประวัติศาสตร์ และสามารถใช่วิธีการทางประวัติศาสตร์ และสามารถใช่วิธีการทางประวัติศาสตร์มาวิเคราะห์เหตุการณ์ต่างๆ อย่างเป็นระบบ

มาตรฐาน ส 4.2 เข้าใจพัฒนาการของมนุษยชาติจากอดีตจนถึงปัจจุบันในด้านความสัมพันธ์และการเปลี่ยนแปลงของเหตุการณ์อย่างต่อเนื่อง ตระหนักถึงความสำคัญและสามารถวิเคราะห์ผลกระทบที่เกิดขึ้น

มาตรฐาน ส 4.3 เข้าใจความเป็นมาของชาติไทย วัฒนธรรมภูมิปัญญาไทย มีความรัก ความภูมิใจ และธำรงความเป็นไทย

สาระที่ 5 ภูมิศาสตร์

มาตรฐาน ส 5.1 เข้าใจลักษณะของโลกทางกายภาพ และความสัมพันธ์ของสรรพสิ่ง ซึ่งมีผลต่อกันและกันในระบบของธรรมชาติ ใช้แผนที่และเครื่องมือทางภูมิศาสตร์ในการค้นหา วิเคราะห์ ข้อมูล สรุปและใช้ข้อมูลสารสนเทศอย่างมีประสิทธิภาพ

มาตรฐาน ส 5.2 เข้าใจปฏิสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์กับสภาพแวดล้อมทางกายภาพ ที่ก่อให้เกิดการสร้างสรรค์วัฒนธรรม มีจิตสำนึกและมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ทรัพยากร และสิ่งแวดล้อมเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน

สรุปได้ว่า การจัดกิจกรรมการเรียนรู้การสอนในกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรมนั้น ควรใช้กิจกรรมการเรียนรู้ที่หลากหลายรูปแบบ มีการบูรณาการ ฝึกการคิดวิเคราะห์ การสืบเสาะหาความรู้ และสรุปองค์ความรู้ด้วยตนเองโดยผ่านกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นให้นักเรียนได้ลงมือปฏิบัติจริง มีการทำกิจกรรมที่ร่วมกันจากการใช้สื่อ แหล่งเรียนรู้และเทคโนโลยีต่างๆ และการประเมินผลตามสภาพจริง

หลักสูตรรายวิชาประวัติศาสตร์ท้องถิ่น รหัสวิชา ส 32262

คำอธิบายรายวิชาประวัติศาสตร์ท้องถิ่น รหัสวิชา ส 32262

ศึกษาพัฒนาการของกลุ่มชาติพันธุ์ต่างๆ ในอำเภออรัญประเทศจังหวัดสระแก้วเกี่ยวกับประวัติศาสตร์ความเป็นมาสภาพสังคมวัฒนธรรมการดำเนินชีวิตความสัมพันธ์ระหว่างกลุ่มชาติพันธุ์และการเปลี่ยนแปลงทางสังคมวัฒนธรรมของกลุ่มชาติพันธุ์ต่างๆ ในอรัญประเทศ

โดยใช้กระบวนการกลุ่ม การสำรวจ การตีความ วิเคราะห์ สังเคราะห์ แลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกัน

เพื่อให้มีความภาคภูมิใจในท้องถิ่นเกิดความรักยอมรับในความแตกต่างและความหลากหลายทางสังคมวัฒนธรรมของกลุ่มชาติพันธุ์ในอรัญประเทศสำนึกว่าตนเป็นส่วนหนึ่งของท้องถิ่นเป็นสมาชิกที่ดีของสังคมเห็นคุณค่าในการเสริมสร้างการถ่ายทอดขนบธรรมเนียมประเพณี วัฒนธรรมของกลุ่มชาติพันธุ์ในอรัญประเทศอันเป็นเอกลักษณ์ของอำเภออรัญประเทศและมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ส่งเสริมเผยแพร่ขนบธรรมเนียมประเพณี วัฒนธรรมที่ดั่งามของอรัญประเทศ

โครงสร้างรายวิชาประวัติศาสตร์ท้องถิ่น รหัสวิชา ส 32262

ตาราง 1 โครงสร้างรายวิชา ประวัติศาสตร์ท้องถิ่น รหัสวิชา ส 32262

ชุดที่	ชื่อหน่วยการเรียนรู้	ผลการเรียนรู้	สาระสำคัญ	เวลา (ชั่วโมง)	น้ำหนักคะแนน (100)
1	กลุ่มชาติพันธุ์	1. เพื่อให้มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับประวัติความเป็นมา การตั้งถิ่นฐาน การดำรงชีวิตของกลุ่มชาติพันธุ์ผู้อพยพในอำเภออรัญประเทศ	ชาวญ้อเป็นกลุ่มชาติพันธุ์แรก ที่อพยพเข้ามาตั้งถิ่นฐานในอรัญประเทศ ด้วยปัจจัยทาง การเมือง และสภาพภูมิประเทศ ชาวญ้อได้ร่วมแรงร่วมใจกันบุกเบิกและพัฒนาดินแดนแห่งนี้ จนกลายเป็นอำเภออรัญประเทศในปัจจุบัน ซึ่งมีผลต่อการตั้งถิ่นที่อยู่อาศัย และการดำรงชีวิตของชาวญ้อในอรัญประเทศเป็นอย่างมาก	4	20

ตาราง 1 (ต่อ)

ชุด ที่	ชื่อหน่วย การเรียนรู้	ผลการเรียนรู้	สาระสำคัญ	เวลา (ชั่วโมง)	น้ำหนัก คะแนน (100)
1	กลุ่มชาติพันธุ์ ญ้อ	1. เพื่อให้มีความรู้ความ เข้าใจเกี่ยวกับประวัติ ความเป็นมา การตั้งถิ่น ฐาน การดำรงชีวิตของ กลุ่มชาติพันธุ์ญ้อ ในอำเภออรัญประเทศ	ชาวญ้อเป็นกลุ่มชาติพันธุ์แรก ที่อพยพเข้ามาตั้งถิ่นฐานใน อรัญประเทศ ด้วยปัจจัยทาง การเมือง และสภาพภูมิประเทศ ชาวญ้อได้ร่วมแรงร่วมใจกัน บุกเบิกและพัฒนาดินแดน แห่งนี้ จนกลายเป็นอำเภอ อรัญประเทศในปัจจุบัน ซึ่งมี ผลต่อการตั้งถิ่นที่อยู่อาศัย และการดำรงชีวิตของชาวญ้อ ในอรัญประเทศเป็นอย่างมาก	4	20
2	กลุ่มชาติพันธุ์ ลาว	2. มีความรู้ความเข้าใจ เกี่ยวกับความเชื่อ วัฒนธรรมประเพณี การเปลี่ยนแปลงทาง สังคม ของชาวลาวใน อรัญประเทศ	ชาวลาวที่มีความเชื่อที่เกิดจาก อิทธิพลของศาสนาพุทธ ซึ่งมี ผลต่อการดำเนินชีวิต และ วัฒนธรรมประเพณีดั้งเดิมของ ชาวลาวในอรัญประเทศ เช่น ฮีตสิบสอง คองสิบสี่ รวมทั้ง ความเชื่อในการทำมาหากิน จากความเชื่อนี้ทำให้ชาวลาว ในอรัญประเทศเป็นอีกกลุ่ม ชาติพันธุ์หนึ่ง ที่ยังคงดำรง วัฒนธรรมของตนได้อย่าง มั่นคง	4	20

ชุด ที่	ชื่อหน่วย การเรียนรู้	ผลการเรียนรู้	สาระสำคัญ	เวลา (ชั่วโมง)	น้ำหนัก คะแนน (100)
3	กลุ่มชาติพันธุ์ เขมร	3. มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับความเชื่อ ประเพณี พิธีกรรม และ การละเล่นพื้นบ้านของ ชาวเขมร ใน ราชอาณาจักร	ความเชื่อดั้งเดิมของชาวเขมร ใน ราชอาณาจักร มีผลต่อการ ดำเนินชีวิต วัฒนธรรม ประเพณี จึงมีพิธีกรรมที่ เกี่ยวข้องกับศาสนา การ ประกอบอาชีพ และการละเล่น ของชาวเขมรที่ยังดำรงอยู่ให้ เห็นได้ในปัจจุบัน	4	20
4	กลุ่มชาติพันธุ์ จีนแต้จิ๋ว	4. มีความรู้ความเข้าใจ ประวัติความเป็นมา การตั้งถิ่นฐาน และการ ดำรงชีวิตของชาวจีน แต้จิ๋วใน ราชอาณาจักร	ชาวจีนแต้จิ๋ว เป็นกลุ่มชาติ พันธุ์ที่มีบทบาททางเศรษฐกิจ สูงใน ราชอาณาจักร ด้วยความ ชำนาญทางด้านการค้าขาย ปัจจุบันการตั้งถิ่นฐานเป็นสิ่ง สำคัญที่ทำให้ชาวจีนเลือกตั้ง ถิ่นฐานอยู่ใน ราชอาณาจักร ด้วยความเป็นเมืองชายแดนที่มีสินค้านำเข้า – ออก และการรวมกลุ่มช่วยเหลือเกื้อกูล กันในหมู่ชาวจีนย่านถนน เจ้าพระยาบดินทร์ ซึ่งอยู่ย่าน กลางเมือง ราชอาณาจักร ใน ปัจจุบัน	4	20

ตาราง 1 (ต่อ)

ชุด ที่	ชื่อหน่วย การเรียนรู้	ผลการเรียนรู้	สาระสำคัญ	เวลา (ชั่วโมง)	น้ำหนัก คะแนน (100)
5	กลุ่มชาติพันธุ์ เวียดนาม	5. มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับ ความเชื่อ ประเพณี และเอกลักษณ์ ของชาวเวียดนาม ใน อรัญประเทศ	สาเหตุจากการที่รัฐบาลไทยไม่ไว้วางใจทางการเมืองต่อชาวเวียดนามในอรัญประเทศ เป็นผลให้ชาวเวียดนามในอรัญประเทศ ต้องปิดบังอัตลักษณ์ของตนเองในระยะแรก ซึ่งชาวเวียดนามมีประเพณีและความเชื่อทางศาสนาคล้ายกับชาวจีน สิ่งที่แตกต่างคือ การยึดมั่นในคำสอนของโฮจิมินห์ และการระลึกถึงมาตุภูมิ เป็นผลให้ชาวเวียดนามมีความขยันขันแข็ง มีความรัก ความสามัคคีในกลุ่มชาติพันธุ์ของตนเองค่อนข้างสูงกว่ากลุ่มชาติพันธุ์อื่น ๆ ในอรัญประเทศ	4	20

วิธีการวัดและประเมินผลการเรียน

1. การวัดและประเมินผลการเรียนตามกลุ่มสาระการเรียนรู้

1.1 วัดและการประเมินผลผู้เรียนเป็นรายวิชาตามตัวชี้วัดในรายวิชาพื้นฐานและผลการเรียนรู้ในรายวิชาเพิ่มเติม ตามที่สถานศึกษากำหนด โดยใช้วิธีการที่หลากหลายและดำเนินการต่อเนื่องไปพร้อมกับการเรียนการสอน สังเกตพัฒนาการและความประพฤติของผู้เรียน สังเกตพฤติกรรมการเรียน การร่วมกิจกรรมเน้นการประเมินตามสภาพจริง เช่น การประเมินการปฏิบัติงาน การประเมินจากโครงการ หรือการประเมินจากแฟ้มสะสมงาน ควบคู่ไปกับการใช้การทดสอบแบบต่างๆ อย่างสมดุล ให้ความสำคัญการประเมินระหว่างเรียนมากกว่าประเมินปลายภาค และใช้เป็นข้อมูลประเมินการเลื่อนชั้นและการจบการศึกษาในระดับต่างๆ

1.2 การวัดและการประเมินผลเพื่อปรับปรุงพัฒนาผู้เรียนให้ถือปฏิบัติดังนี้

1.2.1 ผู้สอนแจ้งให้ผู้เรียนทราบมาตรฐานการเรียนรู้ ตัวชี้วัด/ผลการเรียนรู้ วิธีประเมินผลการเรียนเกณฑ์การผ่านตัวชี้วัด/ผลการเรียนรู้ และเกณฑ์ขั้นต่ำของการผ่านรายวิชา ก่อนสอนรายวิชานั้น

1.2.2 ตัวชี้วัด/ผลการเรียนรู้จะต้องครอบคลุมทั้งด้านความรู้ทักษะ กระบวนการ คุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมอันพึงประสงค์

1.2.3 ประเมินผลก่อนเรียนเพื่อศึกษาความรู้พื้นฐานของผู้เรียน

1.2.4 วัดและประเมินผลระหว่างภาคเรียน เพื่อศึกษาผลการเรียน เพื่อจัดสอนซ่อมเสริม และเพื่อนำคะแนนจากการวัดและประเมินผลไปรวมกับคะแนนการวัดผลปลายภาค โดยให้วัดและประเมินผลตามตัวชี้วัด/ผลการเรียนรู้

การวัดและการประเมินผลระหว่างภาคเรียน ประกอบด้วย

1. วัดผลและประเมินผลระหว่างภาคเรียนเป็นระยะๆ โดยให้สถานศึกษาเป็นผู้กำหนดตัวชี้วัด/ผลการเรียนรู้

2. จัดให้มีการวัดผลกลางภาคเรียน 1 ครั้ง โดยให้สถานศึกษาเป็นผู้กำหนดตัวชี้วัด/ผลการเรียนรู้

การวัดและการประเมินผลตามข้อ 1 และ 2 ถ้าผู้เรียนมีความรู้ ความสามารถต่ำกว่าเกณฑ์ที่กำหนดไว้ตัวชี้วัด/ผลการเรียนรู้ ให้วินิจฉัยข้อบกพร่องของผู้เรียนแล้วสอนซ่อมเสริมให้สอดคล้องกับลักษณะของการเรียนรู้ของผู้เรียนวัดและประเมินผลปลายภาคเพื่อตรวจสอบผลการเรียน โดยวัดให้ครอบคลุมมาตรฐานการเรียนรู้/ตัวชี้วัด/ผลการเรียนรู้ที่สำคัญ ตามที่สถานศึกษากำหนด

การตัดสินผลการเรียนตัดสินเป็นรายวิชา โดยนำคะแนนระหว่างภาคเรียนรวมกับคะแนนปลายภาคตามสัดส่วนที่สถานศึกษากำหนดแล้วนำมาเปลี่ยนเป็นระดับผลการเรียนให้ใช้ตัวเลขแสดงระดับผลการเรียนในแต่ละรายวิชา ดังนี้

4	ความหมาย	ดีเยี่ยม	ช่วงคะแนน	80 - 100
3.5	ความหมาย	ดีมาก	ช่วงคะแนน	75 - 79
3	ความหมาย	ดี	ช่วงคะแนน	70 - 74
2.5	ความหมาย	ค่อนข้างดี	ช่วงคะแนน	65 - 69
2	ความหมาย	ปานกลาง	ช่วงคะแนน	60 - 64
1.5	ความหมาย	พอใช้	ช่วงคะแนน	55 - 59
1	ความหมาย	ผ่านเกณฑ์ขั้นต่ำ	ช่วงคะแนน	50 - 54
0	ความหมาย	ต่ำกว่าเกณฑ์	ช่วงคะแนน	0 - 49

ให้ใช้ตัวอักษรระบุเงื่อนไขของผลการเรียนในแต่ละรายวิชา ดังนี้

มส หมายถึง ผู้เรียนไม่มีสิทธิ์เข้ารับการวัดผลปลายภาค เนื่องจากผู้เรียนมีเวลาเรียนไม่ถึงร้อยละ 80 ของเวลาเรียนในแต่ละรายวิชาและไม่ได้รับการผ่อนผันให้เข้ารับการวัดผลปลายภาคเรียน

ร หมายถึง รอกการตัดสินหรือยังตัดสินผลการเรียนไม่ได้ เนื่องจากผู้เรียนไม่มีข้อมูลผลการเรียนรายวิชานั้นครบถ้วน ได้แก่ ไม่ได้วัดผลกลางภาคเรียน/ปลายภาคเรียน ไม่ได้ส่งงานที่มอบหมายให้ทำ ซึ่งงานนั้นเป็นส่วนหนึ่งของการตัดสินผลการเรียนหรือมีเหตุวิสัยที่ทำให้ประเมินผลการเรียนไม่ได้

ตาราง 2 หน่วยการเรียนรู้

หน่วยการเรียนรู้	ชื่อหน่วยการเรียนรู้	เวลา (ชั่วโมง)
1	กลุ่มชาติพันธุ์ผู้อู๋ในรัฐประเทศ	4
2	กลุ่มชาติพันธุ์ลาวในรัฐประเทศ	4
3	กลุ่มชาติพันธุ์เขมรในรัฐประเทศ	4
4	กลุ่มชาติพันธุ์จีนแต้จิ๋วในรัฐประเทศ	4
5	กลุ่มชาติพันธุ์เวียดนามในรัฐประเทศ	4
	รวม	20

การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนประวัติศาสตร์

ความหมายของประวัติศาสตร์

คำว่าประวัติศาสตร์มีผู้ให้คำนิยามและอภิปรายอย่างกว้างขวาง ซึ่งสามารถเปลี่ยนแปลงตามแนวคิดและยุคสมัย คำว่า “ประวัติศาสตร์” มีที่มาจากคำในภาษาอังกฤษว่า “History” ซึ่งมีรากศัพท์มาจากคำในภาษาละตินว่า “Historia” คำในภาษากรีกว่า “Histori” หรือ “Historial” ผู้บัญญัติศัพท์ขึ้นใช้เป็นคนแรก คือ เฮโรโดตัส (Herodotus) ปราชญ์ชาวกรีกโบราณ และเวลาต่อมาได้รับการยกย่องว่าเป็นบิดาแห่งประวัติศาสตร์ (เจลิม นิติเขตต์ปรีชา, 2545 : 2)

นอกจากนี้นักประวัติศาสตร์ได้ให้คำจำกัดความและแสดงแนวคิดไว้หลายทัศนะ ดังนี้

สมโชติ อ๋องสกุล (2540 : 12) กล่าวว่า ประวัติศาสตร์เป็นการสืบค้นความจริงเกี่ยวกับอดีตของสังคมมนุษย์ ในมิติของเวลา โดยสืบค้นด้วยวิธีการทางประวัติศาสตร์จากหลักฐานที่มีมากมาย เพื่อให้เข้าใจจนสามารถอธิบายความจริงเกี่ยวกับสังคมมนุษย์ ว่ามีความเป็นมาอย่างไร มีความสัมพันธ์เชื่อมโยงกันอย่างไร

เฉลิม นิติเชตต์ปรีชา (2545 : 4) กล่าวว่าประวัติศาสตร์หมายถึง ประมวลวิทยาการความรู้ ประสบการณ์ และเรื่องราวทั้งหลายของมนุษย์ ซึ่งได้ก่อกำเนิดพัฒนาการ แปรเปลี่ยนปรับปรุงมา ตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบันตามความเป็นจริง

นิธิ เอียวศรีวงศ์ (2545 : 12) กล่าวว่า ประวัติศาสตร์เป็นการอธิบายเกี่ยวกับความเปลี่ยนแปลงซึ่งอาศัยข้อเท็จจริงที่พิสูจน์ได้ในระดับหนึ่งเป็นเครื่องมือในการอธิบาย

สมนึก ปฏิปทานนท์ (2545 : 100) กล่าวว่าประวัติศาสตร์หมายถึง การเก็บเหตุการณ์ เรื่องราว หรือการกระทำของมนุษย์ทั้งในด้านความเจริญ ความเสื่อมของสภาพทางเศรษฐกิจ การเมืองการปกครอง และสังคมในยุคสมัยต่างๆ ในอดีต นำมาบันทึกจากหลักฐานประมวลเป็น ความรู้ต่อเนื่องเป็นลำดับ และเหตุการณ์ในประวัติศาสตร์อาจก่อให้เกิดความภาคภูมิใจ หรืออาจ การทบทระเทือนจิตใจโดยส่วนรวมของชาติ

กล่าวโดยสรุปจากแนวคิดนักประวัติศาสตร์ทั้งหลายที่ได้ให้ความหมายคำว่า “ประวัติศาสตร์” มีส่วนที่คล้ายกันคือ มีเหตุการณ์ มีหลักฐาน มีการอธิบาย หรืออีกนัยหนึ่งสรุปได้ ว่า ประวัติศาสตร์ คือการศึกษาความเป็นไปในสังคมมนุษย์ช่วงเวลาใดเวลาหนึ่งซึ่งมีบริบทเฉพาะ และมีคุณค่าต่อการกระทำความเข้าใจ ทั้งนี้เพื่อนำผลการศึกษาอธิบายปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้น โดยมีระเบียบวิธีเฉพาะในการศึกษา

จุดมุ่งหมายในการสอนประวัติศาสตร์

มีนักวิชาการหลายท่านได้กล่าวถึงจุดมุ่งหมายของการสอนประวัติศาสตร์ ดังนี้ กรมวิชาการ (2542 : 86) กล่าวถึงจุดมุ่งหมายในการสอนประวัติศาสตร์ไว้ดังนี้

1. เพื่อให้นักเรียนรู้จักคิดอย่างมีวิจารณญาณ รู้จักใช้เหตุผลในการวิเคราะห์ และตัดสินใจ โดยรู้จักนำเอาเหตุการณ์ในประวัติศาสตร์มาเปรียบเทียบกับเหตุการณ์ในปัจจุบันแล้วทำการวิเคราะห์ เหตุที่มา และผลที่เกิดขึ้นเพื่อนำไปสู่การวางแผนอย่างรอบคอบสำหรับอนาคตต่อไป
2. เพื่อสอนให้นักเรียนมีความคิดทางประวัติศาสตร์ โดยวิธีการทางประวัติศาสตร์ เพื่อให้เข้าใจความจริง รวมทั้งสามารถนำความรู้และทักษะที่ได้มาประยุกต์ใช้ในชีวิตปัจจุบันได้อย่างกลมกลืน
3. เพื่อให้นักเรียนเข้าใจถึงความเป็นเหตุเป็นผลในสังคมมนุษย์ว่าเหตุการณ์ในอดีตย่อม มีอิทธิพลต่อภาวะความเป็นอยู่ของสังคมในปัจจุบัน และสิ่งที่เป็นอยู่ในปัจจุบัน ก็มีอิทธิพลต่อ อนาคต
4. ช่วยให้นักเรียนเข้าใจความเป็นมาของชาติบ้านเมือง เห็นความเสียดสี และความ สามารถในอันที่จะรักษาความเป็นเอกราชของบรรพบุรุษ อันจะก่อให้เกิดความรู้สึกรักชาติบ้านเมือง
5. เพื่อช่วยให้นักเรียนมีความคุ้นเคยกับสิ่งที่เป็ความรู้ทางประวัติศาสตร์ และเกิด ความสนุกสนานในการเรียนประวัติศาสตร์

วินัย พงศ์ศรีเพียร (2543 : 3) ได้กล่าวถึงจุดมุ่งหมายในการสอนประวัติศาสตร์ไว้ดังนี้

1. เป็นการทำความรู้จักตนเอง สังคมตนเอง จากการเรียนรู้เหตุการณ์ในอดีต
2. ช่วยปลูกฝังความรักมาตุภูมิ ความรักชาติ และมีความเข้าใจวัฒนธรรมประจำชาติ

กรมวิชาการ (2544 : 13) ได้กล่าวถึงจุดมุ่งหมายในการสอนประวัติศาสตร์ไว้ดังนี้

1. ประวัติศาสตร์ทำให้ผู้เรียนเข้าใจพัฒนาการของมนุษยชาติจากอดีตถึงปัจจุบัน
2. ผู้เรียนมีความภาคภูมิใจในความเป็นไทยทั้งในอดีตและปัจจุบัน
3. ผู้เรียนสามารถใช้วิธีการทางประวัติศาสตร์มาวิเคราะห์เหตุการณ์ต่างๆ อย่างเป็น

ระบบ และนำไปสร้างองค์ความรู้ใหม่ได้

เฉลิม นิตีเขตต์ปรีชา (2545 : 5-6) กล่าวว่าจุดมุ่งหมายในการสอนประวัติศาสตร์คือ

1. มุ่งหวังที่จะพัฒนาสังคมของมนุษย์ให้ถูกต้องตามกาลเทศะ บุคคลและเหตุการณ์
2. เพื่อเรียนรู้เรื่องราวในประวัติศาสตร์ ทั้งที่เกี่ยวกับบุคคล สังคม การเมือง เศรษฐกิจ

วัฒนธรรม เพื่อเป็นแนวทางที่เป็นประโยชน์ในการดำเนินชีวิตอย่างถูกแบบแผน

สมนึก ปฏิปทานนท์ (2545 : 100) ได้กล่าวถึงจุดมุ่งหมายในการสอนประวัติศาสตร์ดังนี้

1. เพื่อให้ผู้เรียนมีความรู้มีความสามารถที่เป็นกระบวนการ โดยวิธีทางประวัติศาสตร์ (Historical Method) เพื่อพัฒนาผู้เรียนอย่างมีระบบและนำไปประกอบการณ์ต่างๆ ไปใช้ในการดำรงชีวิต ทั้งในปัจจุบันและอนาคตได้อย่างมีประสิทธิภาพ

2. เตรียมรากฐานโดยอาศัยการสอนประวัติศาสตร์ในอดีต เพื่อเข้าใจปัจจุบัน และนำไปใช้ได้อย่างมีเหตุผล

3. ส่งเสริมความรักชาติ ศาสนา และพระมหากษัตริย์อย่างถูกต้อง
4. เพื่อตระหนักในคุณค่าของวัฒนธรรม

กรมวิชาการ (2545 : 4) ได้กำหนดจุดมุ่งหมายการศึกษาในส่วนที่เกี่ยวกับวิชาประวัติศาสตร์ไว้ว่า

1. เพื่อให้ผู้เรียนเข้าใจประวัติศาสตร์ชาติไทย เรียนรู้เรื่องราวในประวัติศาสตร์ ทั้งที่เกี่ยวกับบุคคล สังคม การเมือง เศรษฐกิจ วัฒนธรรม เพื่อเป็นแนวทางที่เป็นประโยชน์ในการดำเนินชีวิตอย่างถูกแบบแผน

2. เพื่อให้ผู้เรียนรักประเทศชาติ และท้องถิ่น ภูมิใจในความเป็นไทยเป็นพลเมืองดี ยึดมั่นในวิถีชีวิตและการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข มุ่งประโยชน์และสร้างสรรค์สิ่งที่ดีงามให้สังคม

3. เพื่อให้ผู้เรียนมีจิตสำนึกในการอนุรักษ์ศิลปะ วัฒนธรรม ประเพณีและภูมิปัญญาท้องถิ่น

สมชาย สายสุขสวัสดิ์ (2546 : 18) ได้กล่าวไว้ว่า จุดมุ่งหมายในการศึกษาประวัติศาสตร์ เพื่อทำความเข้าใจอดีตในฐานะเป็นกุญแจไขไปสู่ความเข้าใจสภาพปัจจุบันและสามารถดำรงชีวิตอย่างรอบคอบในปัจจุบันและอนาคต ด้วยแนวทางการใช้ประวัติศาสตร์ในชีวิตประจำวัน

รัชนิกร หงส์พนัส (2547 : 113) ได้กล่าวว่า จุดมุ่งหมายในการศึกษาประวัติศาสตร์เพื่อนำเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นของประวัติศาสตร์ไทยมาเป็นตัวอย่างในชีวิตประจำวัน ทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคม การเมือง เพื่อแยกแยะความผิดชอบชั่วดีสิ่งที่ควรปฏิบัติ หรือไม่ควรปฏิบัติ ทั้งนี้ต้องอยู่บนพื้นฐานของความเป็นจริง เพื่อใช้ในการแก้ปัญหาตนเอง สังคม และประเทศชาติ

ดังนั้นจึงพอสรุปได้ว่า จุดมุ่งหมายในการสอนประวัติศาสตร์ในวิชาสังคมศึกษาได้แก่

1. เพื่อให้ผู้เรียนเข้าใจประวัติศาสตร์ชาติไทย เรียนรู้เรื่องราวในประวัติศาสตร์ ทั้งที่เกี่ยวกับบุคคล สังคม การเมือง เศรษฐกิจ วัฒนธรรม เพื่อเป็นแนวทางที่เป็นประโยชน์ในการดำเนินชีวิตอย่างถูกแบบแผน
2. เพื่อให้ผู้เรียนรักประเทศชาติ และท้องถิ่น มุ่งทำประโยชน์และสร้างสรรค์สิ่งที่ดีงามให้สังคม
3. เพื่อให้ผู้เรียนมีจิตสำนึกในการอนุรักษ์ศิลปะ วัฒนธรรม ประเพณีและภูมิปัญญาท้องถิ่น
4. เพื่อให้ผู้เรียนรู้จักคิดอย่างมีวิจารณญาณ รู้จักใช้เหตุผลในการวิเคราะห์ และตัดสินใจ โดยรู้จักนำเอาเหตุการณ์ในประวัติศาสตร์มาเปรียบเทียบกับเหตุการณ์ในปัจจุบันแล้วทำการวิเคราะห์ เหตุที่มา และผลที่เกิดขึ้นเพื่อนำไปสู่การวางแผนอย่างรอบคอบสำหรับอนาคตต่อไป
5. เพื่อให้ผู้เรียนมีความรู้ความสามารถที่เป็นกระบวนการ โดยวิธีทางประวัติศาสตร์ (Historical Method) มาวิเคราะห์เหตุการณ์ต่างๆอย่างเป็นระบบ และนำไปสร้างองค์ความรู้ใหม่ได้ เพื่อพัฒนาผู้เรียนอย่างมีระบบ และนำประสบการณ์ต่างๆไปใช้ในการดำรงชีวิตทั้งในปัจจุบันและอนาคตได้อย่างมีประสิทธิภาพ

คุณค่าและประโยชน์ของประวัติศาสตร์

ประวัติศาสตร์เปรียบเสมือนแหล่งวิทยาการ ความรู้อันสำคัญที่มนุษยชาติในอดีตได้สร้างสรรค์ไว้ และมนุษยรุ่นต่อมาได้สืบแสวงหา รวบรวมจัดเก็บไว้ให้ชนรุ่นหลังได้ศึกษาเล่าเรียน อันเป็นแนวทางในการดำเนินชีวิต ไปสู่ออนาคตที่ดี ประวัติศาสตร์จึงเป็นวิชาที่คุณค่าและประโยชน์อย่างยิ่ง ดังที่นักวิชาการหลายท่านได้กล่าวถึงดังนี้

ชาญวิทย์ เกษตรศิริ (2540 : 18) กล่าวถึงคุณค่าของประวัติศาสตร์ว่าประวัติศาสตร์ ถึงแม้ว่าเป็นเรื่องของเมื่อวานนี้แต่ก็เกี่ยวข้องกับวันนี้ เพื่อที่จะเดิน ไปสู่วันพรุ่งนี้ประวัติศาสตร์จึงเชื่อมิติของกาลเวลา ตั้งแต่อดีตปัจจุบันจนถึงอนาคต มนุษย์แต่ละคนเรียนรู้จากเมื่อวานนี้ของตน เพื่อการปฏิบัติ

ในวันนี้ ความสำคัญของประวัติศาสตร์ช่วยให้สังคมเรียนรู้จากอดีตเพื่อการปฏิบัติในปัจจุบันอันจะนำไปสู่อนาคตได้ เราไม่สามารถแยกอดีตออกจากปัจจุบันและอนาคตได้โดยเด็ดขาดจากกัน

กาญจนา สิริมุสิกะ (2544 : 152) กล่าวว่าไว้ว่าการเรียนประวัติศาสตร์มีประโยชน์ดังนี้

1. การเรียนรู้ประวัติศาสตร์เท่ากับเป็นความพยายามที่จะทำความเข้าใจความจริง
2. เป็นวิถีทางก่อกำเนิดและพัฒนาสติปัญญา เพราะการศึกษาและการค้นคว้าทางประวัติศาสตร์ต้องอาศัยบุคคลที่มีคุณสมบัติหลายประการ เช่น ความมีเหตุผล ความยุติธรรม ความวิริยะอุตสาหะ ช่างสังเกต มีระเบียบ รอบรู้ และเฉลียวฉลาด

3. ทำให้ผู้ศึกษาเป็นคนเฉลียวฉลาด มีไหวพริบ ทันคน ทันเหตุการณ์

4. เป็นพื้นฐานในการแสวงหาความรู้ในแขนงต่างๆ เช่น สังคมศาสตร์ เศรษฐศาสตร์ และรัฐศาสตร์ได้เป็นอย่างดี

5. สามารถสนองความต้องการและความอยากรู้อยากเห็น

6. ทำให้ผู้ศึกษาได้รับความสนุกสนาน เพลิดเพลินกับประวัติศาสตร์

7. ความรู้และแบบอย่างในประวัติศาสตร์เป็นประสบการณ์สำหรับผู้ศึกษาที่จะใช้เป็นแนวทางในการกล้าเผชิญกับความเป็นจริงในชีวิต

8. ประวัติศาสตร์สอนให้ผู้ศึกษาเป็นคนรักความจริง มีคุณธรรมมีหลักธรรมเป็นเครื่องยึดเหนี่ยวจิตใจ

9. ช่วยให้นักเรียนสามารถฝึกความคิดรวบยอด อันเป็นแก่นแท้ของความรู้

10. เป็นรากฐานนำไปสู่การฝึกให้มีนิสัย ทักษะคิด ค่านิยมที่ดีและถูกต้องในชีวิต เช่น การเป็นผู้มีมนุษยธรรม มีเหตุผล รู้จักเสียสละ และรู้จักเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ต่อเพื่อนมนุษย์ มีมนุษยสัมพันธ์ ชอบใฝ่หาความรู้ใฝ่ตน มีวิจรรย์ญาณ กล้าวิจารณ์ในแนวทางริเริ่มและสร้างสรรค์ กล้าแสดงออก

เฉลิม นิติเขตต์ปรีชา (2545:6) กล่าวถึงคุณค่าของประวัติศาสตร์ว่าประวัติศาสตร์ช่วยให้คลายความสงสัยและความอยากรู้อยากเห็น ในเรื่องของการดำรงชีวิตบุคลิกลักษณะ การกระทำ และความคิดต่างๆ นอกจากนี้ประวัติศาสตร์ยังสามารถทำให้มีความเข้าใจทางด้านวัฒนธรรม ซึ่งเป็นมรดกของมนุษย์อันได้แก่ ภาษา วรรณคดี ศิลปะและการดำเนินชีวิต

สรุปได้ว่า คุณค่าและประโยชน์ของประวัติศาสตร์คือ ช่วยคนในสังคมเรียนรู้และเข้าใจเรื่องราวจากอดีตทางด้านวัฒนธรรมซึ่งเป็นมรดกของมนุษย์อันได้แก่ ภาษา วรรณคดี ศิลปะและการดำเนินชีวิต เพื่อการปฏิบัติในปัจจุบันอันนำไปสู่อนาคตได้

ลักษณะทั่วไปของวิชาประวัติศาสตร์

ทัศนัย ไกรทอง (2545 : 50-51) ได้กล่าวถึงลักษณะทั่วไปของวิชาประวัติศาสตร์ไว้ดังนี้

1. ประวัติศาสตร์เป็นวิชาที่ศึกษาประสบการณ์ของกลุ่มคนในอดีตที่ผ่านมา

2. วิชาประวัติศาสตร์เป็นการบันทึกประสบการณ์ทุกด้านของสังคมมนุษย์
  3. วิชาประวัติศาสตร์เป็นวิชาที่ปลูกฝังคุณค่าในการแสดงความคิด ช่วยพัฒนาความมีเหตุผลของผู้เรียน
  4. วิชาประวัติศาสตร์เป็นวิชาที่สอนให้ผู้เรียนรู้จักตัดสินใจปัญหา สามารถวินิจฉัยข้อสรุปได้อย่างมีเหตุผล
  5. ลักษณะการเสนอเนื้อหาทางประวัติศาสตร์ หลักการสำคัญอีกประการหนึ่งที่ครูประวัติศาสตร์ต้องสร้างเสริมให้แก่ผู้เรียนก็คือประวัติศาสตร์เป็นการศึกษาสังคมมนุษย์ที่ไม่มีการหยุดนิ่ง แต่จะมีการผันแปรไปตามความคิดเห็นของคนแต่ละยุคสมัยดังนั้นการสอนวิชาประวัติศาสตร์จึงจำต้องคำนึงถึงเหตุการณ์และความคิดเห็นของคนในสมัยนั้นเป็นสำคัญ
  6. วิชาประวัติศาสตร์กับการสร้างเสริมความเป็นพลเมืองดี
- สรุปลักษณะทั่วไปของประวัติศาสตร์ไว้ว่า ประวัติศาสตร์เป็นวิชาที่ศึกษาประสบการณ์ของกลุ่มคนและเรื่องราวในอดีต เป็นวิชาที่ช่วยปลูกฝังคุณค่าในการแสดงความคิด ช่วยพัฒนาผู้เรียนในด้านความมีเหตุผล การรู้จักตัดสินใจสามารถวินิจฉัยข้อสรุปได้อย่างมีเหตุผล และเสริมสร้างการเป็นพลเมืองดี

หลักการสอนประวัติศาสตร์

หลักการสอนหรือแนวปฏิบัติในการสอนประวัติศาสตร์นั้นมีนักวิชาการหลายท่านกล่าวไว้ดังนี้

เจดิม นิติเขตต์ปรีชา (2545 : 108-109 ; อ้างถึงจาก Shipley. 1972 : 28) กล่าวว่า หลักการสอนที่สำคัญ มีดังนี้

1. ผู้เรียนเรียนด้วยความกระตือรือร้นและเป็นฝ่ายทำกิจกรรม
2. มีการใช้วิธีการและเทคนิคหลายๆ แบบผสมผสานกัน
3. มีการจูงใจให้ผู้เรียนสนใจและตั้งใจเรียน
4. ได้ผลตามจุดประสงค์ของหลักสูตร
5. มีการคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคลของผู้เรียน
6. มีการวางแผนการสอนล่วงหน้า
7. มีการให้ข้อเสนอแนะแก่ผู้เรียนได้รู้จักใช้ความสามารถในการแก้ปัญหาหรือดำเนินกิจกรรมการเรียนรู้ด้วยตนเอง
8. มีการสนับสนุนและให้กำลังใจแก่ผู้เรียน
9. มีการสอนซ่อมเสริม
10. มีบรรยากาศการเรียนการสอนเป็นประชาธิปไตย

11. มีการเร้าผู้เรียนให้ประกอบกิจกรรมการเรียนรู้โดยเสมอ
12. บิดหลักบูรณาการ (Integration) ในการเรียนการสอน
13. มีการจัดสภาพการเรียนการสอนให้สอดคล้องกับชีวิตจริง
14. มีความเป็นอิสระในทางวิชาการและการเรียนรู้

ทัศนัย ไกรทอง (2545 : 52-53) ได้กล่าวถึงหลักการสอนประวัติศาสตร์ ซึ่งเป็นหลักการสอนที่นิยมนำมาใช้มากที่สุด โดยกล่าวถึงหลักการสอนประวัติศาสตร์ 6 ประการดังนี้

1. สอนจากสิ่งที่ไม่รู้ หมายถึงการที่ครูจัดประสบการณ์เรียนรู้โดยมุ่งให้ผู้เรียนสามารถใช้ความรู้เดิมเป็นรากฐานในการแสวงหาความรู้
2. สอนจากสิ่งที่เข้าใจได้ง่ายไปหาสิ่งที่เข้าใจยาก หมายถึงการจัดลำดับแห่งประสบการณ์โดยคำนึงถึงวุฒิภาวะ (Maturity) โดยจัดการสิ่งที่ผู้เรียนสามารถสังเกตเห็นได้ชัดเจนและทำความเข้าใจได้ง่าย แล้วจึงค่อยๆยาก และสลับซับซ้อนขึ้นตามลำดับ
3. สอนจากสิ่งที่มีตัวตนไปหาสิ่งที่ไม่มีตัวตน หมายถึงการจัดประสบการณ์จากสิ่งที่เป็นรูปธรรมที่ผู้เรียนสามารถสังเกตเห็น หรือระลึกถึงรูปทรงได้ง่ายไปหาสิ่งที่เป็นนามธรรมซึ่งผู้เรียนเข้าใจได้ยาก
4. สอนจากประสบการณ์ตรงของผู้เรียนไปหาหลักการหรือเหตุการณ์ หมายถึงการที่ผู้เรียนได้เรียนรู้ประสบการณ์ที่เริ่มจากสิ่งที่มีมือทำหรือประสบมาด้วยตนเองแล้วจึงค่อยๆ ใช้การแสวงหาความรู้และเหตุผลมาหาความสำคัญในสิ่งที่ลงมือกระทำ
5. สอนจากเนื้อหาที่ง่ายไปหาเนื้อหาที่ยาก หมายถึงการจัดประสบการณ์ให้แก่ผู้เรียนได้เรียนจากบทเรียนที่ง่าย ไปสู่บทเรียนที่เข้าใจได้ยากตามลำดับ
6. สอนจากสิ่งที่ไม่แน่นอนไปหาสิ่งที่แน่นอน หมายถึงการจัดประสบการณ์ให้ผู้เรียนได้เรียนรู้โดยการลองผิดลองถูก โดยการลงมือประกอบกิจกรรมหลายๆ วิธีจนสามารถค้นหาวิธีที่ดีที่สุดและสะดวกที่สุด แล้วจึงสรุปเป็นผลด้วยตนเอง

สมนึก ปฏิปทานนท์ (2545 : 102) ได้กล่าวถึงแนวปฏิบัติในการสอนประวัติศาสตร์ดังนี้

1. สอนให้คิดเป็น คือให้คิดอย่างมีวิจารณญาณและมีเหตุผล สามารถสรุปวิเคราะห์ผลสะท้อนถึงเหตุการณ์ รู้จักเปรียบเทียบเหตุการณ์เพื่อประเมินค่า
2. สอนให้สัมพันธ์กับวิชาอื่นๆ เพื่อให้เกิดบูรณาการในเนื้อหา
3. สอนเกี่ยวกับบุคคลสำคัญทางประวัติศาสตร์ ซึ่งได้ฝากผลงานที่มีคุณประโยชน์ต่อประเทศชาติ เพื่อให้นักเรียนได้ยึดเป็นแบบอย่าง คุณธรรม ความดีของบุคคลสำคัญเป็นหลักการปฏิบัติและพัฒนาตน

4. สอนเกี่ยวกับศัพท์ประวัติศาสตร์ โดยใช้กิจกรรมให้เกิดความรู้ความเข้าใจสามารถอธิบายศัพท์ หรือชื่อต่างๆ ได้

5. สอนเกี่ยวกับสถานที่ในประวัติศาสตร์ โดยจะต้องสอนจากไกลตัวมาให้ใกล้ตัวผู้เรียนมากที่สุด โดยการอธิบายชื่อเมืองในอดีตต้องสอดคล้องเชื่อมโยงกับสภาพปัจจุบันเพื่อประโยชน์ในการนำไปใช้ เช่น เมืองสองแคว (จังหวัดพิษณุโลก) คอนมดแดง (จังหวัดอุบลราชธานี)

6. สอนเกี่ยวกับ วัน เดือน ปี ที่สำคัญทางประวัติศาสตร์ โดยเมื่อมาบรรจบครบรอบเมื่อใด ครูผู้สอนควรนำเสนอ และให้ผู้เรียนไปศึกษาค้นคว้า นำมาอภิปราย และจัดป้ายนิเทศ นิทรรศการ จะช่วยให้ผู้เรียนมีความรู้ ความเข้าใจ และตระหนักในความสำคัญ ตลอดจนสนุกสนานกับกิจกรรมทางประวัติศาสตร์ด้วย เช่น วันที่ 10 ธันวาคม พ.ศ. 2475 ประกาศใช้รัฐธรรมนูญฉบับถาวรเป็นครั้งแรกของประเทศไทย

เฉลิม นิตีเขตต์ปรีชา (2545 : 107-109) ได้กล่าวถึงหลักการในการสอนและหลังเกณฑ์การสอนประวัติศาสตร์โดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญดังนี้

หลังการสอน

1. ยึดหลักการที่ว่าผู้เรียนสำคัญที่สุด ครูมีบทบาทเป็นผู้อำนวยความสะดวก เพื่อให้ผู้เรียนได้เลือกเรียนรู้ประสบการณ์อย่างดีที่สุด

2. ส่งเสริมให้ผู้เรียนฝึกการวางแผนเป็นขั้นๆ ตั้งแต่การกำหนดจุดประสงค์การประกอบกิจกรรม การสรุปและการประเมินผลได้ด้วยตนเอง

3. ส่งเสริมความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ (Creative Thinking) ให้แก่ผู้เรียน

4. ให้ข้อแนะนำเกี่ยวกับคุณค่าและประโยชน์ของสิ่งที่จะเรียนต่างๆ เพื่อให้ผู้เรียนได้แนวคิด และมองเห็นแนวทางในการนำประสบการณ์การเรียนรู้ไปใช้จริงในชีวิตประจำวัน

5. พยายามส่งเสริม และช่วยให้ผู้เรียนเกิดความรู้ ทักษะ และทัศนคติที่ดีตลอดเวลา และสม่ำเสมอ

6. ใช้หลักการจิตวิทยาเป็นสิ่งเร้า (Stimulus) ให้ผู้เรียนมีความสนใจและตั้งใจที่จะเรียนรู้ประสบการณ์อย่างจริงจัง

7. ส่งเสริมและเร้าผู้เรียนด้วยวิธีทางวิทยาศาสตร์ (Scientific Method) และวิธีการทางประวัติศาสตร์ (Historical Method) ซึ่งได้แก่ การใช้ความสังเกต การค้นคว้าหาเหตุผล การพิจารณาการวิเคราะห์ การสังเคราะห์และการประเมินค่า

8. ครูเป็นตัวอย่างที่ดีทั้งในทางความคิด หลักการ และการปฏิบัติ

9. ครูใช้วิธีสอน และเทคนิคการสอนหลายๆ แบบเพื่อเร้าความสนใจของผู้เรียนไม่ให้เกิดความเบื่อหน่าย และท้อแท้ต่อการประกอบกิจกรรม

10. ครูจัดและเสนอกิจกรรมการเรียนรู้การสอนที่ดี น่าสนใจ และเป็นประโยชน์แก่ผู้เรียน โดยสม่ำเสมอ

หลักเกณฑ์ในการสอน มีขั้นตอนดังต่อไปนี้

1. สอนให้ตรงตามจุดประสงค์ของหลักสูตร และจุดประสงค์ของแต่ละวิชา
2. สอนโดยให้นักเรียนได้ลงมือกระทำ (Learning by Doing) ได้แก่ การประกอบกิจกรรมด้วยตนเอง ทั้งนี้เพื่อเกิดประสบการณ์ความรู้ความสามารถอย่างแท้จริง
3. สอนให้ผู้เรียนรู้จักนำความรู้ความสามารถไปใช้เป็นแนวทางในการดำรงชีวิตในสังคม และเพื่อการพัฒนาต่อไป

กลุ่มนิเทศ ติดตาม และประเมินผลการจัดการศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา สกนครเขต 5 (2546 : 14) ได้กล่าวถึงหลักการสอนโดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญนั้นประกอบด้วย

1. จัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ให้มีการแลกเปลี่ยนประสบการณ์ระหว่างผู้เรียน
2. จัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ให้ผู้เรียนสร้างความรู้ร่วมกัน
3. จัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ให้ผู้เรียนได้นำเสนอความรู้
4. จัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ให้ผู้เรียนได้มีการประยุกต์ใช้และลงมือปฏิบัติ

สรุปได้ว่า หลักการสอนในวิชาประวัติศาสตร์นั้นต้องจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยยึดนักเรียนเป็นสำคัญ ครูทำหน้าที่เป็นเพียงผู้อำนวยความสะดวก ที่ส่งเสริม และสนับสนุนให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ เกิดทักษะในการแสวงหาความรู้ และสรุปความรู้ได้ตนเอง มีความสามารถในการคิดวิเคราะห์ สังเคราะห์ ประเมินค่า ความคิดสร้างสรรค์ โดยครูจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ที่ใช้วิธีการจัดการเรียนรู้และเทคนิคหลายๆแบบนักเรียนได้ลงมือปฏิบัติกิจกรรมด้วยตนเอง ซึ่งจะทำให้เกิดการเรียนรู้อย่างแท้จริง ซึ่งจากหลักการสอนวิชาประวัติศาสตร์ที่กล่าวมา ผู้วิจัยได้นำมาใช้ในการจัดทำ และพัฒนาชุดกิจกรรมการเรียนรู้ หน่วยประวัติศาสตร์อยุธยา ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5

การจัดการเรียนรู้และกิจกรรมการเรียนรู้ที่เกี่ยวข้อง

การจัดการเรียนรู้โดยวิธีการทางประวัติศาสตร์ (History Method)

เฉลิม นิติเขตต์ปรีชา (2545 : 117-118) กล่าวถึงการจัดการเรียนรู้ประวัติศาสตร์โดยวิธีการทางประวัติศาสตร์ (History Method) ดังนี้

ขั้นตอนการเรียนรู้

1. ขึ้นกำหนดปัญหาหรือข้อสมมติฐาน (Setting Up Problem or Hypothesis) โดยอาศัยการสังเกตของผู้เรียนและผู้สอนร่วมกันเพื่อค้นหาค้นพบข้อคิดเกี่ยวกับเนื้อหาของบทเรียน ซึ่งจะนำไปสู่การกำหนดประเด็นปัญหา หลังจากนั้นก็นำมาดำเนินการศึกษาขอบเขตและแนวทางของปัญหา

2. ขั้นแสวงหาความรู้โดยการรวมหลักฐาน (Data collection) ในขั้นนี้ผู้สอนบอกวิธีค้นคว้า และบอกแหล่งที่ผู้เรียนสามารถแสวงหา และรวบรวมหลักฐานได้หรือเพื่ออำนวยความสะดวกและสนองต่อความอยากรู้อยากเห็นของผู้เรียนครูผู้สอนอาจคัดเลือกและรวบรวมเอกสารที่มีคุณค่าตรงกับปัญหาหรือสมมติฐานไว้ที่ห้องสมุดหรือมุมหนังสือในห้องเรียน

3. ขั้นวิเคราะห์และประเมินค่าข้อมูล (Data Analysis and Evaluation) ในขั้นนี้ครูผู้สอนจะต้องให้คำแนะนำและสาธิตวิธีการวิเคราะห์ และการประเมินค่าข้อมูล โดยอาศัยหลักการสำคัญ “Criticism” ซึ่งแยกเป็น 2 ขั้นคือ

3.1 การประเมินคุณค่าภายนอก (External Criticism) ได้แก่การพิจารณาเปรียบเทียบกับหลักฐานอื่นที่กล่าวถึงข้อเท็จจริงเดียวกัน ทั้งนี้เพื่อตรวจสอบหาข้อบกพร่องของหลักฐานที่ไม่ใช่หลักฐานขั้นต้น

3.2 การประเมินคุณค่าภายใน (Internal Criticism) หมายถึงการที่ผู้วิเคราะห์พยายามใช้ความเฉลียวฉลาด และความรอบรู้ค้นหาความมีเหตุผล ความคงเส้นคงวา ความเป็นจริง และที่สำคัญก็คือสิ่งที่เป็นวัตถุประสงค์ของหลักฐาน ทั้งนี้ก็เพื่อให้ได้ข้อเท็จจริงในลักษณะที่ใกล้เคียงถูกต้อง และตรงตามความจริงมากที่สุด ในขั้นของการวิเคราะห์

4. ขั้นตีความและสังเคราะห์ (Data Interpretation and Synthesis) ในขั้นนี้เป็นขั้นที่นำหลักฐานที่ผ่านการวิเคราะห์และประเมินคุณค่าแล้ว มาตีความและสังเคราะห์เพื่อให้เกิดความเข้าใจข้อเท็จจริงในรูปของความคิดรวบยอดหรือมโนทัศน์เป็นเรื่องราว

5. ขั้นนำเสนอข้อมูล (Presentation) ขั้นนี้เป็นขั้นของการนำเสนอความรู้และแนวคิดที่ผ่านการวิเคราะห์และสังเคราะห์แล้วต่อผู้อื่น โดยการบรรยาย การเขียนบทความ การทำรายงาน และอื่นๆ

สมนึก ปฏิปทานนท์ (2545 : 101) ได้กล่าวว่า วิธีการทางประวัติศาสตร์ หมายถึงวิธีวิจัยเอกสารและหลักฐานประกอบอื่นๆ เพื่อให้ได้มาซึ่งองค์ความรู้ใหม่ทางประวัติศาสตร์ บนพื้นฐานของการวิเคราะห์ข้อมูลที่รวบรวมมาอย่างเป็นระบบประกอบด้วย 5 ขั้นตอนคือ

1. กำหนดประเด็น / ปัญหาที่ต้องการศึกษา
2. การค้นหา และรวบรวมหลักฐาน
3. การตรวจสอบ วิเคราะห์ ประเมินคุณค่า และตีความหลักฐาน
4. สรุปข้อเท็จจริงเพื่อตอบปัญหา
5. การนำเสนอที่น่าสนใจ และมีเหตุผล

ดังนั้นจึงพอสรุปได้ว่าการจัดการเรียนรู้โดยวิธีการทางประวัติศาสตร์ที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ มี 5 ขั้นตอน ดังนี้

1. ขึ้นกำหนดประเด็นปัญหาที่ต้องการศึกษา
2. ขึ้นรวบรวมข้อมูล
3. ขึ้นประเมินคุณค่า และตรวจสอบข้อมูล
4. ขึ้นสรุปข้อเท็จจริงเพื่อตอบปัญหา
5. ขึ้นนำเสนอผลการค้นคว้า

การจัดการเรียนรู้แบบ Active History

เฉลิม นิติเขตต์ปรีชา (2545 : 150) กล่าวไว้ว่า วิธีการจัดการเรียนรู้ประวัติศาสตร์แบบ Active History เป็นการจัดการเรียนรู้ที่นำเอาวิธีการใดๆก็ตามที่ช่วยทำให้นักเรียนเกิดความกระตือรือร้นอยากเรียน และช่วยทำให้นักเรียนเข้าใจประวัติศาสตร์ได้ลึกซึ้งขึ้น ซึ่งวิธีการต่างๆจัดเป็นข้อใหญ่ๆ ได้ดังนี้

1. การเขียนภาพความคิดและเหตุการณ์ (Pictorial Work) โดยให้นักเรียนเขียนภาพความคิดและเหตุการณ์ในประวัติศาสตร์ วิธีการให้เขียนภาพเพื่อแสดงความคิดและความรู้ตามประวัติศาสตร์แยกได้เป็นข้อย่อยดังนี้

- 1.1 การแสดงภาพโมเสก (Mosaic) แสดงได้โดยการใช่วัตถุหลายๆอย่าง วิธีการที่ง่ายที่สุดคือตัดกระดาษเป็นแผ่นเล็กๆ แล้วนำมาปะติดปะต่อให้เป็นภาพหรืออาจใช้วัตถุอื่นๆ ประกอบด้วย เช่น เศษวัสดุธรรมชาติต่างๆ

- 1.2 การแสดงลำดับเหตุการณ์ในภาพ (Friezes) เป็นการแสดงลำดับเหตุการณ์ในภาพต่างๆ ในประวัติศาสตร์ด้วยภาพเขียน ได้ภาพอาจมีเชิงอรรถบรรยายภาพ

- 1.3 วิธีใช้โมเดลในการสอน (Model) เป็นสิ่งใหม่ ต้องมีการเตรียมอุปกรณ์ ห้องเรียน การสอนทำได้ 2 วิธี คือ สอนแบบสาธิต และให้เด็กทำโมเดลเอง โดยใช้ดินเหนียว ดินน้ำมัน ไม้พลาสติก

2. การจัดทำบัตรคำทางประวัติศาสตร์ (Written Work) โดยให้นักเรียนทำบัตรคำทางประวัติศาสตร์ เช่น ค่าขบบางระจัน ด้านเก้าทัพ ฯลฯ

3. การเขียนรายงาน (Written Work) โดยให้นักเรียนเขียนรายงานแบบข้อความ และเขียนรายงานเป็นบทความ

4. การนำภาพและเหตุการณ์ประวัติศาสตร์มาแสดง (Illustration) โดยนำภาพและเหตุการณ์ประวัติศาสตร์มาแสดงแล้วสอน

5. การแสดงจากบทสนทนาและบทละคร (Drama) โดยครูนำบทสนทนาทำให้นักเรียนแสดงหรืออ่านในชั้นเรียนหรือครูนำหุ่นกระบอกมาแสดง โดยให้นักเรียนเซตหุ่น จากบทละครที่นักเรียนช่วยกันเขียนหรือครูเขียนให้

การจัดการเรียนรู้โดยใช้การอภิปรายกลุ่มย่อย (Small Group Discussion)

ศุวิทย์ มูลคำ และอรทัย มูลคำ (2545 : 33-38) กล่าวว่าไว้ว่า การจัดการเรียนรู้แบบอภิปรายกลุ่มย่อย หมายถึง กระบวนการเรียนรู้ที่ผู้สอนจัดกลุ่มผู้เรียนออกเป็นกลุ่มย่อย 4-8 คน ให้ผู้เรียนมีโอกาสสนทนาแลกเปลี่ยนข้อมูล ความคิดเห็น ประสบการณ์ ในประเด็น หรือปัญหาที่กำหนด และสรุปออกมาออกเป็นข้อสรุปกลุ่ม

วัตถุประสงค์

1. เพื่อเปิดโอกาสให้นักเรียนได้แสดงความคิดเห็นหรือระดมความคิดเห็นร่วมกัน และมีส่วนร่วมในการเรียนรู้อย่างทั่วถึง
2. เพื่อฝึกการทำงานกันเป็นกลุ่ม การเป็นผู้นำ ผู้ตาม การรับฟัง ความคิดเห็นของผู้อื่น และการเป็นสมาชิกที่ดีของกลุ่ม
3. เพื่อฝึกการค้นคว้าหาความรู้ ข้อมูล ข้อเท็จจริงมาเพื่ออภิปรายให้ผู้อื่น ได้รับทราบองค์ประกอบสำคัญในการจัดการเรียนรู้โดยใช้การอภิปรายกลุ่มย่อยมีดังนี้

3.1 ประเด็นที่จะอภิปราย

3.2 มีการอภิปราย พูดคุยแลกเปลี่ยนความคิดเห็น ประสบการณ์ระหว่างผู้เรียน

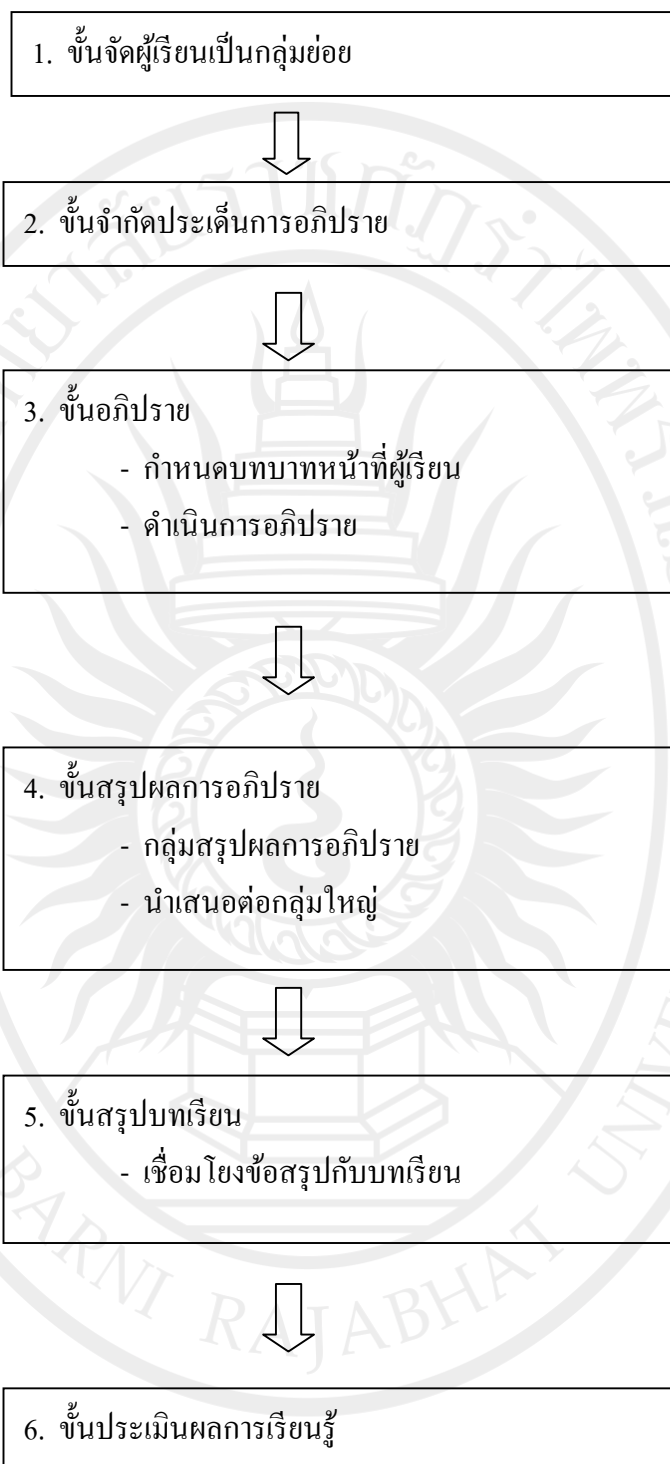
3.3 มีการนำเสนอข้อสรุปของกลุ่มมาใช้ในการสรุปบทเรียน

ขั้นตอนการจัดการเรียนรู้แบบอภิปรายกลุ่มย่อยมี 6 ขั้นตอนคือ

1. จัดผู้เรียนเป็นกลุ่มย่อย 4-8 คน โดยใช้เทคนิคต่างๆ ในการแบ่งกลุ่ม เช่น การนับการจับฉลาก
2. ขึ้นกำหนดประเด็นอภิปราย ซึ่งมาจากครูผู้สอนหรือนักเรียนเป็นผู้กำหนด
3. ขึ้นอภิปราย โดยในแต่ละกลุ่มมีประธาน รองประธาน และเลขานุการ การดำเนินการอภิปราย ประธานกลุ่มควรเปิดโอกาสให้สมาชิกทุกคนมีโอกาสแสดงความคิดเห็น
4. ขึ้นสรุปผลการอภิปราย เพื่อให้ได้คำตอบตามประเด็นที่กำหนด
5. ขึ้นสรุปบทเรียน โดยครูและนักเรียนร่วมกันเชื่อมโยงข้อสรุปการอภิปรายของกลุ่มเข้ากับบทเรียน
6. ขึ้นประเมินผลการเรียน โดยครูและนักเรียนร่วมกันประเมิน

ดังนั้นจึงพอสรุปขั้นตอนการจัดการเรียนรู้โดยใช้การอภิปรายกลุ่มย่อยได้ดังภาพประกอบ 2 ดังนี้

ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี

ภาพประกอบ 2 ขั้นตอนการจัดการเรียนรู้โดยใช้การอภิปรายกลุ่มย่อย

ที่มา : สุวิทย์ มูลคำ และอรทัย มูลคำ (2545 : 35)

การจัดการเรียนรู้แบบแสดงบทบาทสมมติ (Role Playing)

สุวิทย์ มูลคำ และอรทัย มูลคำ (2545 : 53-57) กล่าวว่า iva การจัดการเรียนรู้แบบแสดงบทบาทสมมติ คือ กระบวนการที่ผู้สอนกำหนดหัวข้อเรื่อง ปัญหา หรือสถานการณ์ขึ้นมา ให้คล้ายกับความเป็นจริง แล้วให้นักเรียนแสดงบทบาทตามความรู้สึกนึกคิด และ ประสบการณ์ของผู้เรียน ที่คิดว่าควรจะเป็น ภายหลังของการแสดงบทบาทสมมติ จะต้องมีการอภิปรายเกี่ยวกับมีการแสดงออกทั้งด้านความรู้ และพฤติกรรมของผู้แสดง เพื่อการเรียนรู้ตามวัตถุประสงค์

วัตถุประสงค์

1. ฝึกให้ผู้เรียนรู้และเข้าใจในความรู้สึก และพฤติกรรมทั้งของตนเองและผู้อื่น
2. ฝึกให้ผู้เรียนใช้ความรู้ และทักษะในการแก้ปัญหา และการตัดสินใจในการเผชิญสถานการณ์ต่างๆ
3. เพื่อให้ผู้เรียนปรับเปลี่ยนเจตคติ พฤติกรรม และการปฏิบัติตนในสังคมได้อย่างถูกต้องเหมาะสม
4. เพื่อให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการเรียนรู้ มีโอกาสแสดงออก และได้เรียนอย่างสนุกสนาน

องค์ประกอบสำคัญ

1. การกำหนดสถานการณ์สมมติ หัวข้อเรื่องหรือปัญหา
2. การกำหนดบทบาทสมมติที่ต้องการ พร้อมรายละเอียด
3. การแสดงบทบาทสมมติ
4. กติกาควบคุมการแสดงบทบาทสมมติ
5. การอภิปรายที่เกี่ยวกับความรู้ ความรู้สึก และพฤติกรรมการแสดงบทบาทสมมติ
6. การสรุปผลการเรียนรู้

ขั้นตอนการจัดการเรียนรู้

1. ขึ้นเตรียมการ โดยครูควรกำหนดวัตถุประสงค์ที่ชัดเจนสร้างสถานการณ์ และ กำหนดบทบาทสมมติ
2. ขึ้นเริ่มบทเรียน ควรกระตุ้นความสนใจผู้เรียนให้คิด และอยากติดตามเรื่องราวต่างๆ ซึ่งอาจทำได้หลายวิธี เช่น

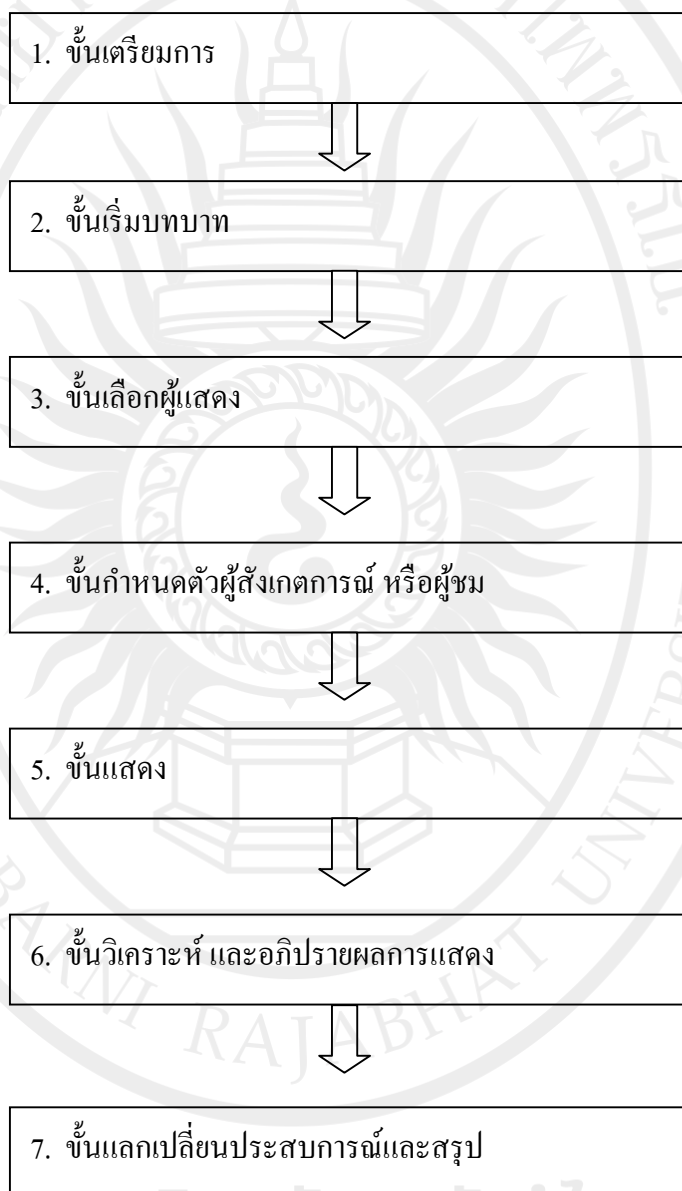
ลิขสิทธิ์โดย สสวท. กระทรวงศึกษาธิการ

- 2.1 การเชื่อมโยงประสบการณ์ใกล้ตัวของผู้เรียน
- 2.2 การเชื่อมโยงประสบการณ์ที่ผู้เรียนได้รับในอดีต
- 2.3 การเล่าเรื่องราวหรือสถานการณ์สมมติที่เตรียมมาแล้วทั้งทำด้วยปัญหา
- 2.4 การการใช้คำถามนำ ซึ่งเป็นคำถามหลักในประเด็นที่ต้องการกระตุ้นให้เกิดการคิด

3. ขั้นตอนเลือกผู้แสดง ควรให้โอกาสผู้เรียนอาสาสมัครแสดงบทบาทด้วยความเต็มใจหรือเลือกผู้แสดงแบบจำเพาะเจาะจงเพื่อให้เหมาะสมกับบทบาท และควรใช้เวลาในการเตรียมการแสดงและการฝึกซ้อมพอสมควร
4. ขั้นตอนกำหนดตัวผู้สังเกตการณ์ หรือผู้ชม
5. ขั้นตอนแสดง อาจใช้วัสดุ อุปกรณ์ หรือการแต่งกายเพื่อให้สมบทบาท
6. ขั้นตอนวิเคราะห์และอภิปรายผลการแสดง โดยการอภิปรายมุ่งเน้นที่พฤติกรรมที่สวมบทบาทแสดงออกมา ตลอดจนสะท้อนความรู้สึกของผู้สวมบทบาทที่แสดงตามบทบาทนั้นๆ
7. ขั้นตอนแลกเปลี่ยนประสบการณ์ และสรุป โดยครูผู้สอนมีบทบาทสำคัญในการเป็นผู้รู้และจูงใจให้ผู้เรียนได้แลกเปลี่ยนประสบการณ์ต่างๆ เพื่อให้เกิดแนวคิดกว้างขวางขึ้น แล้วให้ผู้เรียนช่วยกันกำหนดกรอบแนวคิดของเรื่อง สรุปประเด็นให้ตรงกับวัตถุประสงค์ของการแสดงที่กำหนดไว้

ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี

ดังนั้นจึงพอสรุปขั้นตอนการจัดการเรียนรู้แบบการแสดงบทบาทสมมติได้ดังภาพประกอบ 3 ดังนี้

ภาพประกอบ 3 ขั้นตอนการจัดการเรียนรู้แบบการแสดงบทบาทสมมติ

ที่มา : สุวิทย์ มูลคำ และอรทัย มูลคำ (2545 : 57)

การจัดการเรียนรู้โดยใช้เกม (Games)

คุณฐ สันทรพานนท์ และคณะ (2545 : 160-161) ได้กล่าวถึงการจัดการเรียนรู้โดยใช้เกม ดังนี้

ความหมาย

การจัดการเรียนรู้โดยใช้เกม หมายถึง การที่ผู้สอนใช้เกมเป็นเครื่องมือประกอบการเรียนการสอน เพื่อให้การเรียนรู้สนุกสนาน น่าสนใจ และเป็นการส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ พัฒนาทักษะ และจดจำบทเรียนได้เร็วและง่ายขึ้น

ลักษณะการสอนโดยใช้เกม

1. จะต้องบอกกติกาให้ชัดเจน เข้าใจง่าย และครบถ้วน
2. ใช้เวลาเล่นไม่นานเกินไป ประมาณ 10 – 15 นาที
3. เป็นเกมที่จัดหาหรือสร้างเองเพื่อประหยัดเงินและเวลา
4. เกมที่ผู้เล่นเล่นแล้วสนุกสนาน ทำทนายสติปัญญา และสนองจุดประสงค์ที่วางไว้เป็นอย่างดี

อย่างดี

5. มีเรื่องโชคเข้ามาเกี่ยวข้อง ผู้เล่นมีโอกาสแพ้ชนะพอๆ กัน

ประเภทของเกม และขั้นตอนในการสร้างเกม

ประเภทของเกม สามารถจำแนกตามลักษณะการเล่น แบ่งออกได้ดังนี้

1. การเล่นเกมที่กำหนดกติกาไว้แน่นอน (Instructional Game) เป็นการเล่นเกมที่กำหนดกติกาไว้แน่นอน ผู้เล่นต้องทำตามกติกา และสามารถประเมินผลได้ว่าประสบความสำเร็จหรือไม่เพียงใด

2. เกมสถานการณ์จำลอง (Simulation Game) เป็นการเล่นเลียนแบบสถานการณ์ อาจเรียกว่า เกมสถานการณ์จำลอง ผู้เล่นแต่ละคนจะแสดงบทบาท (Role Play) ของตนเองเหมือนเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นจริง

ขั้นตอนการสร้างเกม

1. กำหนดจุดประสงค์ที่ต้องการให้เกิดขึ้นหลังจากเกมจบ
2. จัดทำอุปกรณ์ในการเล่น

3. เขียนกติกา วิธีเล่น ด้วยภาษาต่างๆ

4. จัดเตรียมวิธีการให้ข้อมูลย้อนกลับ ให้นักเรียนทราบผลการปฏิบัติทันที

5. สร้างเกมที่มีการเสี่ยงโชคเป็นส่วนประกอบเพื่อความตื่นเต้น

6. ประเมินผลเพื่อปรับปรุงเกม โดยทดสอบกับกลุ่มนักเรียนที่เล่นไปแล้ว และสังเกต

ปฏิกิริยาของผู้เล่น สอบถามความรู้สึก

ขั้นตอนการจัดการเรียนรู้โดยใช้เกม

ทิตานา เขมมณี (2544 : 81) ได้กล่าวถึง ขั้นตอนการจัดการเรียนรู้โดยใช้เกม ดังนี้

1. ผู้สอนนำเสนอเกม ชี้แจงวิธีเล่น และกติกาการเล่น
2. ผู้เรียนเล่นเกมตามกติกา
3. ผู้สอนและผู้เรียนอภิปรายเกี่ยวกับผลการเล่น และวิธีการหรือพฤติกรรมการเล่นของ

ผู้เรียน

การจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือ (Cooperative Learning)

สุคนธ์ สิ้นทพานนท์ และคณะ (2545 : 30-46) ได้กล่าวถึงการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือ

ดังนี้

ความหมาย

การจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือ หมายถึง การจัดการเรียนรู้ที่ออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ โดยส่งเสริมให้ผู้เรียนได้ร่วมมือกันในกลุ่มย่อยๆ เน้นการสร้างปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้เรียน ในแต่ละกลุ่มจะมีสมาชิกที่มีความรู้ความสามารถแตกต่างกัน ผู้เรียนแต่ละคนจะต้องร่วมมือในการเรียนรู้ร่วมกัน มีการช่วยเหลือ แลกเปลี่ยนความคิดเห็นและให้กำลังใจซึ่งกันและกัน

ลักษณะสำคัญของการเรียนแบบร่วมมือ

ลักษณะสำคัญของการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือที่สำคัญคือสมาชิกของกลุ่มมีความแตกต่างกันในด้านความสามารถทางการเรียน เพศ และอายุ สมาชิก ทุกคนในกลุ่มจะมีปฏิสัมพันธ์ต่อกัน มีการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นซึ่งกันและกัน มีการพึ่งพาอาศัยซึ่งกันและกัน และสมาชิกทุกคนมีความตระหนักร่วมกันว่า งานของกลุ่มจะสำเร็จได้ต่อเมื่อสมาชิกทุกคนมีความรับผิดชอบต่องานที่ได้รับมอบหมาย จึงต้องร่วมมือกันอย่างแท้จริงในกลุ่ม

บทบาทของครูผู้สอนในการจัดกิจกรรมแบบร่วมมือ

1. การจัดกลุ่มผู้เรียน ผู้สอนจะต้องแบ่งกลุ่มผู้เรียนไว้ล่วงหน้าโดยแบ่งกลุ่มเล็กๆ ละ 4 คน ที่แต่ละความสามารถกันทั้งผู้เรียนเก่ง ปานกลาง และอ่อน ผู้เรียนที่มีอยู่ในกลุ่มเดียวกันนั้นจะเป็นกลุ่มถาวรเป็นระยะเวลาประมาณ 6 สัปดาห์

2. การสร้างความมุ่งมั่นและอุดมการณ์ของผู้เรียนที่จะทำงานร่วมกัน

3. การปลูกฝังให้ผู้เรียนมีความเข้าใจและเห็นความสำคัญในกติกาของการเรียนรู้แบบ

ร่วมมือ

4. ผู้สอนต้องมีการจัดการที่ดี เพื่อให้การทำงานกลุ่มมีประสิทธิภาพโดยมีการสร้างข้อตกลงร่วมกันเป็น กฎของห้องเรียน กฎของกลุ่ม

เทคนิคการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือที่นำมาใช้ในการพัฒนาชุดกิจกรรม

เทคนิคการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือมีหลายวิธี เล่น รวมหัวคิด คู่ตรวจสอบ จิ๊กซอว์ เกม กลุ่มแข่งขัน เล่าเรื่องรอบวง โต้เถียง ฯลฯ ซึ่งในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้นำเทคนิคการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือมาใช้ 2 วิธี ดังนี้

1. เทคนิคเล่าเรื่องรอบวง (Roundrobin)

เป็นเทคนิคที่สมาชิกทุกคนได้ผลัดกันเล่าประสบการณ์ ความรู้ที่ตนได้ศึกษาตลอดจนเรื่องที่ตนประทับใจให้เพื่อนในกลุ่มฟังทีละคน โดยใช้เวลาในการเล่าเท่าๆกันหรือใกล้เคียงกัน ซึ่งจะเป็นการฝึกให้ผู้เรียนเป็นคนมีความรู้และเทคนิคในการเล่าเรื่องเป็นอย่างดี

การจัดกิจกรรมการเรียนรู้

1.1 ผู้สอนแจ้งวิธีเล่าเรื่องรอบวง และแจ้งกติกาของการเล่าเรื่อง ตลอดจนขอบข่ายการเล่าเรื่อง

1.2 แบ่งผู้เรียนออกเป็นกลุ่มตามความเหมาะสม

1.3 ให้สมาชิกแต่ละคนในกลุ่มเล่าเรื่องที่ตนเอง ซึ่งสมาชิกจะเล่าเรื่องภายในกำหนดเวลาที่ตกลงกันได้

1.4 สมาชิกทุกคนในกลุ่มช่วยกันสรุปประเด็นสำคัญที่ได้จากการฟังเพื่อนเล่าเรื่องหรืออาจเป็นแนวคิดที่ได้จากการฟัง

2. เทคนิคโต๊ะกลม (Roundtable)

เป็นเทคนิคที่ฝึกให้ผู้เรียนได้ร่วมมือกันตอบคำถามหรือตอบปัญหา โดยใช้วิธีเขียนตอบร่วมกัน โดยเริ่มจากสมาชิกคนหนึ่งเป็นผู้เริ่มเขียนตอบก่อนแล้วส่งต่อไปยังสมาชิกคนอื่นแล้วสมาชิกคนต่อไปจะอ่านคำตอบของเพื่อนๆที่ตอบมาแล้วเขียนเพิ่มเติม ทำเช่นนี้ไปเรื่อยๆจนหมดสมาชิกในกลุ่ม

การจัดกิจกรรมการเรียนรู้

ผู้สอนแบ่งผู้เรียนออกเป็นกลุ่มล่วงหน้าก่อนการดำเนินกิจกรรมกลุ่มละ 4 คน ที่ประกอบด้วยผู้เรียนที่ความสามารถกัน และจัดกิจกรรมดังนี้

1.1 ผู้สอนและผู้เรียนร่วมกันอภิปรายบทเรียน หรือเรื่องที่กำลังศึกษาอาจมีความเข้าใจกระจ่างชัด

1.2 ผู้สอนแจกคำถาม แบบฝึก หรือใบงาน ให้ผู้เรียนในแต่ละกลุ่ม

1.3 สมาชิกคนหนึ่งของกลุ่มเขียนคำตอบจากคำถามที่ผู้สอนส่งให้แล้วส่งแบบฝึกหัดหรือใบงานไปยังคนต่อไป

1.4 สมาชิกคนต่อไปอ่านคำตอบของสมาชิกที่เขียนไว้แล้ว และทำแบบฝึกหัดหรือตอบคำถามเพิ่มเติม

1.5 สมาชิกในกลุ่มจะได้มีโอกาสอ่านและเขียนคำตอบหมุนเวียนกันไปเรื่อยๆ จนเสร็จ กล่าวคือสามารถตอบปัญหาได้ชัดเจนครบถ้วนทุกคำถาม

กิจกรรมประกอบการเรียนการสอนประวัติศาสตร์อื่นๆ

กิจกรรมประกอบการเรียนการสอนประวัติศาสตร์มีนักวิชาการกล่าวไว้ ดังนี้

ประเภทของกิจกรรมประกอบการเรียนรู้ประวัติศาสตร์

เฉลิม นิตีเขตต์ปรีชา (2545 : 168-176) กล่าวว่ากิจกรรมประกอบการเรียนการสอนประวัติศาสตร์มี 4 ประเภทดังนี้

1. กิจกรรมเพื่อฝึกทักษะการสังเกต (Observation) ได้แก่ การฟังคำอธิบาย การฟังรายงาน การฟังข่าว การฟังความคิดเห็นของเพื่อน การอ่านหนังสือหรือสิ่งพิมพ์อื่นๆ การดูโทรทัศน์ การดูภาพยนตร์

2. กิจกรรมเพื่อฝึกทักษะการอธิบาย (Explanation) ได้แก่ กิจกรรมรายงานหน้าชั้น การอภิปราย การแสดงความคิดเห็น การเปรียบเทียบ การจำแนก การจัดประเภท การเล่าประสบการณ์ การจดใจความสรุป การเขียนรายงาน

3. กิจกรรมเพื่อการฝึกทักษะการสรุปและการทำนาย (Conclusion and Prediction) ได้แก่ กิจกรรมการสรุปสาระสำคัญ การสรุปข่าว การวิเคราะห์ข่าว การวิเคราะห์เหตุการณ์ การวิเคราะห์สถานการณ์ การประเมินสถานการณ์ การทำนายผลหรือเหตุการณ์ในอนาคตโดยอาศัยหลักเกณฑ์ประกอบการใช้เหตุผล

4. กิจกรรมเพื่อฝึกการคิดสร้างสรรค์ (Control and Creativity) ได้แก่ กิจกรรมการวาดภาพ การแต่งเพลง การรวบรวมภาพประวัติศาสตร์ การร้องเพลง การจำลองฉากประวัติศาสตร์ การทำแผนผัง การทำท่าทางประกอบเพลงประวัติศาสตร์

กิจกรรมประกอบการเรียนการสอนประวัติศาสตร์อื่นๆ มีดังนี้

1. กิจกรรมการอ่านประวัติศาสตร์ โดยครูกำหนดงานพิเศษให้นักเรียนได้อ่านหนังสือเกี่ยวกับประวัติศาสตร์ตามควร

2. กิจกรรมการรวบรวมภาพเกี่ยวกับประวัติศาสตร์

3. กิจกรรมการจัดนิทรรศการ

4. สมาคมหรือชุมนุมประวัติศาสตร์ในโรงเรียน

5. กิจกรรมการแสดงละคร หรือการแสดงบทบาทสมมติเรื่องราวเหตุการณ์สำคัญทางประวัติศาสตร์

6. กิจกรรมการอภิปราย การโต้ตอบ และการแสดงปาฐกถา
7. กิจกรรมการจดบันทึก โดยฝึกให้นักเรียนจดบันทึกโดยสรุปจาก
8. สารสำคัญของเรื่องที่อ่าน หรือฟัง และรู้จักหลักการจดบันทึกที่สั้นแต่ได้ใจความชัดเจน ไม่สับสน
9. กิจกรรมการเชิญวิทยากรมาบรรยายเรื่องราวทางประวัติศาสตร์
10. กิจกรรมการทำและเสนอรายงานการค้นคว้า
11. กิจกรรมการฉายภาพยนตร์ เช่น เรื่องบางระจัน ขุนศึก
12. กิจกรรมการตัดสินใจในสถานการณ์จำลอง
13. กิจกรรมการรวบรวมข่าวและเหตุการณ์ปัจจุบัน
14. กิจกรรมการจัดรายการทางวิทยุ และโทรทัศน์ เช่น “เหตุการณ์สำคัญทางประวัติศาสตร์” ฯลฯ

จากการศึกษาการจัดการเรียนรู้และกิจกรรมการเรียนรู้ ที่นำมาใช้ในการพัฒนาชุดกิจกรรมการเรียนรู้ หน่วยประวัติศาสตร์อยุธยา ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ผู้วิจัยได้นำมาใช้ในลักษณะผสมผสาน โดยเลือกวิธีการจัดการเรียนรู้และกิจกรรมการเรียนรู้หลายวิธีผสมกันในเรื่องใดเรื่องหนึ่งเพื่อให้นักเรียนเกิดความรู้ เจตคติ และทักษะ โดยเลือกให้สอดคล้องและเหมาะสมกับเนื้อหา ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ ยูพิน พิพิธกุล (2530 : 78) อารมณ์ ใจเที่ยง (2540 : 134) และหน่วยศึกษานิเทศก์ กรมสามัญศึกษาเขตการศึกษา 8 (2541 : 54) ที่กล่าวไว้ว่าการจัดการเรียนรู้แบบผสมผสานนั้นเป็นการนำวิธีการจัดการเรียนรู้ และกิจกรรมการเรียนรู้หลายวิธีมาผสมผสานกัน เพื่อมุ่งให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ได้ดีที่สุด

สื่อการเรียนการสอนประวัติศาสตร์

สื่อการเรียนการสอนในเนื้อหาประวัติศาสตร์ ที่ครูสอนสามารถนำมาใช้ประกอบการสอนนั้น สิริวรรณ ศรีพหล (2539 : 1201) ได้เสนอไว้ดังนี้

1. หนังสือเรียนหรือแบบเรียน
2. หนังสืออ่านประกอบ
3. หลักฐานทางประวัติศาสตร์ ซึ่งมีอยู่ 2 ประเภท คือ
  - 3.1 ประเภทเป็นเอกสารหรือลายลักษณ์อักษร เช่น ศิลจารึก ตำนาน พระราชพงศาวดาร จดหมายเหตุ บันทึกประจำวัน นิทานพื้นบ้าน วรรณคดีที่สำคัญๆ ที่เกี่ยวข้องกับประวัติศาสตร์
  - 3.2 ประเภทที่เป็นวัตถุ เช่น เหรียญที่ใช้ในสมัยต่างๆ แสตมป์ เครื่องประดับ เสื้อผ้า ภาพถ่าย ภาพวาด

4. ภาพยนตร์ สไลด์ วีดิทัศน์ วิซีดี สื่อประเภทนี้นักเรียนสนใจมากและทำให้คำอธิบายของครูผู้สอนเป็นธรรมชาติมากขึ้น สื่อเหล่านี้จะมีเรื่องราวเกี่ยวข้องกับประวัติศาสตร์ เช่น การทำสงคราม อัฐิขั้วประวัตินี้ เหตุการณ์สำคัญที่เกิดขึ้น เป็นต้น

5. เทปบันทึกเสียง ซีดี เพื่อสอนเกี่ยวกับเพลงที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับประวัติศาสตร์

6. แผนที่ทางประวัติศาสตร์ เพื่อแสดงอาณาเขตความรุ่งเรืองของสมัยต่างๆ ในอดีต, เส้นทางการอพยพ, การตั้งถิ่นฐาน

7. แผนภูมิแสดงเวลา เพื่อให้ผู้เรียนเรียงลำดับเหตุการณ์ทางประวัติศาสตร์ได้อย่างถูกต้อง

8. แหล่งวิทยาการในชุมชน ได้แก่

8.1 วัด

8.2 โบราณสถาน โบราณวัตถุ

8.3 พิพิธภัณฑ์

8.4 ห้องสมุดโรงเรียน ห้องสมุดมหาวิทยาลัย ห้องสมุดส่วนราชการ

8.5 วิทยากรหรือบุคคลในท้องถิ่น

การวัดผลและประเมินผลการสอนประวัติศาสตร์

การวัดผลและประเมินผลกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม รวมถึงในส่วนเนื้อหาประวัติศาสตร์นั้น จะเน้นการประเมินจากสภาพจริง (Authentic Assessment) ซึ่งประกอบ การประเมินผลการเรียนรู้ที่เอื้อต่อการค้นหาความสามารถที่แท้จริงของผู้เรียน รวมทั้งสามารถประเมินคุณลักษณะอันพึงประสงค์ที่เกิดขึ้นแก่ผู้เรียนได้มีวิธีการ และเครื่องมือที่หลากหลายดังนี้ (กรมวิชาการ 2545 ก : 219-220)

1. การทดสอบ

2. การสังเกต โดยมีเครื่องมือคือแบบสังเกตทั้งที่เป็นแบบตรวจสอบรายการ (Checklist) แบบประมาณค่า (Rating Scale)

3. การสัมภาษณ์ ทั้งที่เป็นแบบทางการมีการกำหนดวัน เวลาเรื่องที่สัมภาษณ์ไว้ อย่างแน่นอน และสัมภาษณ์แบบไม่เป็นทางการซึ่งเป็นการพูดคุยไม่เฉพาะเจาะจง

4. การประเมินภาคปฏิบัติ ในการประเมินภาคปฏิบัติต้องจัดทำประเด็นการประเมินองค์ประกอบของการประเมิน และจัดทำเครื่องมือประกอบการประเมิน เช่น Scoring Rubric, Rating Scale และ Checklist

5. การประเมินแฟ้มสะสมงาน (Portfolio Assessment) เป็นการประเมินความสามารถในการผลิตผลงาน

คุณลักษณะของครูผู้สอนประวัติศาสตร์

ครูผู้สอนประวัติศาสตร์ในกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ต้องปรับเปลี่ยนตนเองในการจัดการเรียนการสอน เพื่อให้ผู้เรียนสามารถนำความรู้ที่ได้จากการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนไปใช้วิเคราะห์ความถูกผิด ใช้แก้ปัญหา และใช้เป็นแนวทางในการดำเนินชีวิต ดังนั้นครูผู้สอนประวัติศาสตร์จึงมีคุณลักษณะดังที่นักวิชาการกล่าวไว้ดังนี้ (รัชนิกร หงส์พนัส 2547 : 114)

ด้านความรู้

1. ครูสอนประวัติศาสตร์ต้องพร้อมที่จะรับสถานการณ์ใหม่ และรับรู้สิ่งต่างๆ ตามความเป็นจริง
2. ครูสอนประวัติศาสตร์ต้องส่งเสริมผู้เรียนในการศึกษาหาความรู้เพิ่มเติมพัฒนาแนวคิดสู่การได้มาซึ่งมโนทัศน์ และเชื่อมโยงความคิดในศาสตร์อื่นๆ ได้อย่างเหมาะสม

ด้านการจัดการเรียนการสอน

1. ครูสอนประวัติศาสตร์ต้องมีอิสระในการคิด และการกระทำ สามารถขยายความคิด สามารถจัดการเรียนการสอนให้เป็นระบบและมีความหมายต่อผู้เรียนโดยการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่ให้ผู้เรียนได้เรียนรู้และได้สาระที่แท้จริง
2. ครูสอนประวัติศาสตร์ต้องยอมรับสภาพที่แท้จริงของตนเองและผู้อื่นและสร้างความสัมพันธ์อันดีต่อผู้อื่น
3. ครูสอนประวัติศาสตร์ต้องแสวงหาความรู้ในทุกด้านเพื่อเชื่อมโยงกับวิชาอื่นๆ ได้ เนื่องจากมีวิชาใหม่ๆ เกิดขึ้นเสมอ เช่นประวัติศาสตร์การเมือง ประวัติศาสตร์เศรษฐกิจ ฯลฯ
4. ครูสอนประวัติศาสตร์ต้องมีความฉลาดทางอารมณ์
5. ครูสอนประวัติศาสตร์ต้องมีความสามารถในการปรับบทเรียนให้เข้ากับผู้เรียน และต้องปรับปรุงวิธีการสอนโดยดึงวิทยาการ สังคม ภูมิปัญญาท้องถิ่น ผสมผสานกับพื้นฐานความเป็นอยู่ของผู้เรียน โดยเน้นการลงมือกระทำจริง
6. ครูสอนประวัติศาสตร์ฝึกให้นักเรียนสังเกตพิจารณาสิ่งรอบตัว เช่น ปรากฏการณ์ธรรมชาติ ชากปรักหักพังของโบราณสถาน โบราณวัตถุ เป็นต้น

ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี ชุดกิจกรรมการเรียนรู้

ความหมายของชุดกิจกรรมการเรียนรู้

ชุดการสอน หรือ ชุดการเรียน มาจากคำว่า Instructional Package หรือ Learning Package เดิมทีเดิยจะใช้คำว่าชุดการสอน เพราะเป็นสื่อที่ครูนำมาใช้ ประกอบการสอนแต่ต่อมา

แนวความคิดในการยึดเด็กเป็นสำคัญในการเรียนได้เข้ามามีอิทธิพลมากขึ้นการเรียนรู้ที่ดีควรจะให้ ผู้เรียนได้เรียนเองจึงมีผู้นิยมเรียกชุดการเรียน บางคนจะเรียกรวมกันไปเลยว่าชุดการเรียนการสอน (บุญเกื้อ ควราหาเวช, 2542 : 91) แต่เนื่องจากกิจกรรมของครูและนักเรียนจะต้องควบคู่กันไป ดังนั้น ผู้วิจัยจึงใช้คำว่า “ชุดกิจกรรมการเรียนรู้”ชุดการสอน ชุดการเรียน ชุดกิจกรรมการเรียนรู้ มีผู้ให้ ความหมายไว้ดังนี้

พรทิพย์ แก้วใจดี (2547 : 10) ได้กล่าวไว้ว่าชุดกิจกรรม หมายถึง สื่อการสอนที่ครูเป็นผู้ สร้างขึ้น เพื่อเป็นเครื่องสื่อสารระหว่างครูผู้สอนกับนักเรียน โดยที่ครูเป็นผู้ใช้ในการสอนหรือ นักเรียนเป็นผู้ใช้ในการศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง มีครูเป็นที่ปรึกษาให้คำแนะนำ และแต่ละชุดการสอน ชุดการเรียน หรือชุดการเรียนการสอน จะประกอบด้วย สื่อ อุปกรณ์ และกิจกรรมการเรียนการสอน

จิตรภรณ์ ภูแก้ว (2547 : 14) ได้กล่าวไว้ว่า ชุดกิจกรรม หมายถึง สื่อการสอนที่ครูสร้างขึ้น ซึ่งมีการจัดเรียงลำดับเนื้อหาอย่างเป็นขั้นตอน โดยมีการกำหนดจุดประสงค์การเรียนรู้ สื่อ อุปกรณ์ กิจกรรมการเรียนการสอน และการวัดผลประเมินผลอย่างชัดเจน เพื่อให้ผู้เรียนสามารถศึกษาได้ ด้วยตนเอง โดยมีครูเป็นที่ปรึกษาและคอยให้คำแนะนำ

สุวิทย์ มูลคำ และอรทัย มูลคำ (2550 : 51) กล่าวว่า ชุดกิจกรรมการเรียนรู้ เป็นกระบวนการ เรียนรู้จากชุดการเรียนรู้ เป็นสื่อการสอนที่เป็นลักษณะของสื่อประสม (Multi-media) เป็นการใช้สื่อ ตั้งแต่สองชนิดขึ้นไปร่วมกัน เพื่อให้ผู้เรียน ได้รับความรู้ที่ต้องการ โดยอาจจัดขึ้นสำหรับหน่วยการ เรียนรู้ตามหัวข้อเนื้อหา และประสบการณ์ของแต่ละหน่วยที่ต้องการจะให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ อาจจัด เอาไว้เป็นชุดๆ บรรจุในกล่อง ซองหรือกระเป๋า ชุดการเรียนรู้แต่ละชุดประกอบด้วยเนื้อหา บัตรคำสั่ง ใบงาน วัสดุอุปกรณ์ เอกสาร ใบความรู้ เครื่องมือหรือสื่อที่จำเป็นสำหรับกิจกรรมต่างๆ รวมทั้ง แบบวัดประเมินผลการเรียนรู้

กาลลาฮาน และคลาค (Callahan and Clark, 1998 :83 ; อ้างถึงใน จิตรภรณ์ ภูแก้ว, 2547 : 13) ได้กล่าวว่า ชุดการเรียนเป็นสื่อที่ใช้ศึกษาอย่างเป็นอิสระหรือศึกษาเป็นรายบุคคล ประกอบด้วย ข้ออ้างอิง แบบฝึกหัด ปัญหา เนื้อหาที่สมบูรณ์ และข้อแนะนำอื่นๆ นักเรียนต้องเรียนรู้ในแต่ละหน่วย ด้วยตนเองในเวลาเดียวกัน นักเรียนคนใดเรียนรู้ในชุดการเรียนหนึ่ง แล้วสามารถเปลี่ยนชุดการเรียน ใหม่ได้ โดยไม่ต้องรอเพื่อนคนอื่นๆ เพื่อเป็นการเตรียมกิจกรรมสำหรับการเรียนรู้ที่ต่อเนื่อง ครูควร มีบทบาทเสริมอื่นๆ

ราวน์ทรี (Rowntree, 1981 : 206 ; อ้างถึงใน สุพิชา ทะแพงพันธ์, 2550 : 53) กล่าวว่าไว้ว่า ชุดการสอน หมายถึง ชุดของสื่อประสม (Multi Media) ที่รวบรวมเนื้อหาไว้เป็นหัวข้ออย่างชัดเจน สำหรับการเรียน เป็นรายบุคคลหรือการเรียนเป็นกลุ่มพร้อมทั้งมีคำแนะนำในการเรียนให้กับผู้เรียน ด้วย

จากความหมายที่กล่าวมาข้างต้นพอสรุปได้ว่า ชุดกิจกรรมการเรียนรู้ หมายถึง สื่อการสอนที่ครูเป็นผู้สร้างขึ้นประกอบด้วย คำชี้แจง จุดประสงค์การเรียนรู้ เนื้อหา เวลาที่ใช้สื่อ/อุปกรณ์ กิจกรรมการเรียนการสอนอย่างหลากหลาย และการวัดผลประเมินผล โดยที่ผู้สร้างได้รวบรวมและจัดอย่างเป็นระบบไว้ในกลุ่ม เพื่อให้ผู้เรียนศึกษาและปฏิบัติ กิจกรรมด้วยตนเอง เกิดการเรียนรู้ด้วยตนเองตามความสามารถและความเข้าใจ โดยที่ครูให้คำปรึกษาให้คำแนะนำ ช่วยเหลือเพื่อส่งเสริมให้ผู้เรียนได้รับความสำเร็จ บรรลุตามจุดประสงค์ที่ตั้งไว้

ประเภทของชุดกิจกรรมการเรียนรู้

ในการที่ผู้สร้างจะตัดสินใจว่าจะสร้างชุดกิจกรรมในรูปแบบใดนั้น จะต้องศึกษา รูปแบบ และประเภทของชุดกิจกรรมว่ามีอยู่ที่ประเภท ในแต่ละประเภทมีจุดมุ่งหมายในการใช้แตกต่างกัน ตามแต่ละประเภทของชุดกิจกรรมนั้น มีนักการศึกษาหลายท่านได้แบ่งประเภท ของชุดกิจกรรมไว้ ดังนี้

○ คณะอนุกรรมการพัฒนาการสอนและผลิตอุปกรณ์การสอนวิทยาศาสตร์(2545 : 250-251) ได้แบ่งประเภทชุดกิจกรรมออกเป็น 3 ประเภท คือ

1. ชุดกิจกรรมสำหรับครู เป็นชุดสำหรับจัดให้ครู ซึ่งพร้อมที่นำไปใช้สอนให้เด็กเกิดพฤติกรรมที่คาดหวังครูเป็นผู้ดำเนินการควบคุมกิจกรรมทั้งหมด นักเรียนมีส่วนร่วมในการทำกิจกรรมโดยมีครูเป็นผู้ดูแล

2. ชุดกิจกรรมสำหรับนักเรียน เป็นชุดกิจกรรมสำหรับจัดให้นักเรียนเรียนรู้ด้วยตนเอง ครูมีหน้าที่เพียงจัดอุปกรณ์และมอบชุดกิจกรรมให้แล้วคอยรับรายงานเป็นระยะๆ ให้คำแนะนำเมื่อมีปัญหาและประเมินผลชุดกิจกรรมนี้ จะฝึกการเรียนรู้ด้วยตนเองเมื่อนักเรียน จบการศึกษาจากโรงเรียน ไปแล้ว ก็สามารถเรียนรู้หรือศึกษาสิ่งต่างๆ ได้ด้วยตนเอง

3. ชุดกิจกรรมที่ครูและนักเรียนใช้ร่วมกัน ชุดนี้มีลักษณะผสมระหว่างชุดแบบที่ 1 และชุดแบบที่ 2 ครูเป็นผู้คอยดูแล กิจกรรมบางอย่างครูต้องคอยเป็นผู้แสดงนำให้นักเรียนดู และกิจกรรมบางอย่างนักเรียนต้องทำด้วยตนเองโดยมีครูเป็นผู้ดูแล

วิชัย วงษ์ใหญ่ (2545 : 174-175) ได้กล่าวถึงประเภทของชุดกิจกรรมแบ่งตามลักษณะของการใช้ได้ 3 ประเภท ดังนี้

1. ชุดกิจกรรมสำหรับประกอบการบรรยาย หรือเรียกอีกอย่างหนึ่งชุดกิจกรรมสำหรับครูใช้ คือ ชุดกิจกรรมสำหรับกำหนดกิจกรรมและสื่อการเรียนให้ครูใช้ประกอบการบรรยายเพื่อเปลี่ยนบทบาทการพูดของครู ให้ลดน้อยลง และเปิดโอกาสให้นักเรียนร่วมกิจกรรมการเรียนมากยิ่งขึ้น ชุดกิจกรรมการสอนนี้จะมีเนื้อหาเพียงหน่วยเดียวและใช้กับนักเรียนทั้งชั้น

2. ชุดกิจกรรมสำหรับกิจกรรมแบบกลุ่ม ชุดกิจกรรมนี้มุ่งเน้นให้ตัวผู้เรียนได้ประกอบกิจกรรมร่วมกันและอาจจัดการเรียนการสอนในรูปแบบศูนย์การเรียนรู้ ชุดกิจกรรมแบบกิจกรรมกลุ่มจะประกอบด้วยชุดกิจกรรมย่อยที่มีจำนวนเท่ากับกิจกรรมศูนย์การเรียนรู้ที่แบ่งไว้ในแต่ละหน่วย ในแต่ละศูนย์มีสื่อการเรียนรู้หรือบทเรียนครบชุดตามจำนวนผู้เรียนในศูนย์นั้น กิจกรรมนั้น การเรียนอาจจะจัดอยู่ในรูปของรายบุคคล หรือผู้เรียนทั้งศูนย์ใช้ร่วมกันก็ได้ ผู้ที่เรียนแบบชุดกิจกรรมแบบกิจกรรมกลุ่ม อาจต้องการความช่วยเหลือจากครูเพียงเล็กน้อย ในระยะเริ่มต้นเท่านั้น หลังจากเคยชินต่อวิธีการเคยใช้แล้ว ผู้เรียนจะสามารถช่วยเหลือซึ่งกันและกันได้เองในขณะที่ทำกิจกรรมการเรียน หากมีปัญหา ผู้เรียนสามารถซักถามครูได้เสมอ เมื่อจบ การเรียนแต่ละศูนย์แล้ว ผู้เรียนอาจสนใจการเรียนเสริมเพื่อเจาะลึกถึงสิ่งที่อยากเรียนรู้ได้อีก จากศูนย์สำรองที่ครูจัดเตรียมไว้ เพื่อเป็นการไม่เสียเวลาที่จะต้องรอคอยผู้อื่น

3. ชุดกิจกรรมสำหรับรายบุคคล เป็นชุดกิจกรรมที่จัดระบุขั้นตอน เพื่อให้ผู้เรียนใช้ด้วยตนเองตามลำดับขั้นความสามารถของแต่ละบุคคล เมื่อศึกษา จบแล้วจะทำการทดลองประเมินผลความก้าวหน้าศึกษาชุดกิจกรรมชุดหนึ่งต่อไปตามลำดับ เมื่อมีปัญหาในการเรียนจะปรึกษากันได้ในระหว่างผู้เรียน และผู้สอนพร้อมที่จะให้ความช่วยเหลือทันทีในฐานะผู้ประสานงานหรือผู้ชี้แนะแนวทาง ในการเรียนด้วยชุดกิจกรรมนี้ จัดขึ้นเพื่อส่งเสริมศักยภาพการเรียนรู้ของแต่ละบุคคลให้พัฒนาการเรียนรู้ของตนเองไปได้จนถึงขีดความสามารถโดยไม่ต้องเสียเวลารอคอยผู้อื่น อันเป็นการถูกต้องและยุติธรรม ในการจัดการเรียนการสอนในปัจจุบันนี้ ชุดกิจกรรมแบบนี้บางครั้งเรียกว่า “บทเรียน โมดูล”

สรุปได้ว่า ชุดการเรียนรู้ แบ่งตามลักษณะการผลิต การใช้แล้วได้ 3 ประเภท คือ ชุดการเรียนรู้ ประกอบคำบรรยาย ชุดการเรียนรู้แบบกลุ่มกิจกรรม และชุดกิจกรรมการเรียนรู้รายบุคคล ซึ่งแต่ละประเภทจะมีลักษณะที่แตกต่างกันออกไป

องค์ประกอบของชุดกิจกรรมการเรียนรู้

นักการศึกษาหลายท่านได้กล่าวถึงชุดการเรียนรู้ ชุดการสอน ชุดการเรียนการสอนหรือชุดกิจกรรมการเรียนรู้ ไว้ดังนี้

บุญชม ศรีสะอาด (2541 : 95-96) กล่าวว่า ชุดการเรียนการสอนจะมีองค์ประกอบที่สำคัญ 4 ด้าน ดังภาพประกอบ 4 ต่อไปนี้

คู่มือการใช้ชุดการเรียนรู้	บัตรงาน	แบบทดสอบวัดผล ความก้าวหน้าของผู้เรียน	สื่อการเรียนรู้ต่างๆ
----------------------------	---------	--	----------------------

ภาพประกอบ 4 องค์ประกอบที่สำคัญของชุดการเรียนการสอน

ที่มา : บุญชม ศรีสะอาด (2541 : 95)

1. คู่มือการใช้ชุดการเรียนรู้ เป็นคู่มือที่จัดทำขึ้นเพื่อให้ผู้ใช้ชุดการเรียนการสอนศึกษา และปฏิบัติตามเพื่อให้บรรลุผลอย่างมีประสิทธิภาพ อาจประกอบด้วยแผนการสอน สิ่งที่ต้องคอย เตรียมก่อนสอน บทบาทของผู้เรียน การจัดชั้นเรียน (ในกรณีของชุดการสอนที่มุ่งใช้กิจกรรมย่อย เช่น ในศูนย์การเรียน)

2. บัตรงาน เป็นบัตรที่มีคำสั่งว่าจะให้ผู้เรียนปฏิบัติอะไรบ้างโดยระบุกิจกรรมตามลำดับ ขั้นตอนของการเรียน

3. แบบทดสอบวัดผลความก้าวหน้าของผู้เรียนเป็นแบบทดสอบว่าหลังจากเรียนชุดการสอน จบแล้วผู้เรียนเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมตามจุดประสงค์การเรียนที่กำหนดไว้หรือไม่

4. สื่อการเรียนต่างๆ เป็นสื่อสำหรับผู้เรียนได้ศึกษาหลายชนิดประกอบกัน อาจเป็นประเภท สิ่งพิมพ์ เช่น บทความ เนื้อหาเฉพาะเรื่อง จุลสาร บทเรียน โปรแกรมหรือประเภทโสตทัศนูปกรณ์ เช่น รูปภาพ แผนภูมิ เทปบันทึกเสียง फिल्मสตริปสไลด์ ขนาด 22 นิ้ว ของจอง เป็นต้น

นอกจากนี้ บุญเกื้อ ควรหาเวช (2542 : 95-97) ได้กล่าวในทำนองเดียวกันว่า ชุดการสอน หรือชุดกิจกรรม มีองค์ประกอบที่สำคัญๆ แบ่งออกเป็น 4 ส่วน คือ

1. คู่มือครู เป็นคู่มือและแผนการสอนสำหรับผู้สอนหรือผู้เรียน ตามแต่วิธีการของชุด การสอน ภายในคู่มือจะชี้แจงถึงวิธีการใช้ชุดเอาไว้อย่างละเอียด อาจจะทำเป็นเล่มหรือแผ่นพับก็ได้

2. บัตรคำสั่งหรือคำแนะนำ จะเป็นส่วนที่บอกให้ผู้เรียนดำเนินการเรียนหรือประกอบ กิจกรรมแต่ละอย่าง ตามขั้นตอนที่กำหนดไว้ บัตรคำสั่งจะมีอยู่ภายใน ชุดการสอนแบบกลุ่มและ รายบุคคล ซึ่งประกอบด้วยคำอธิบายในเรื่องที่กำลังศึกษา คำสั่งให้ผู้เรียนดำเนินการและการ สรุบบทเรียน

3. ใบความรู้และสื่อ จะบรรจุไว้ในรูปของสื่อการสอนต่างๆ อาจประกอบด้วยบทเรียน โปรแกรม สไลด์ เทปบันทึกเสียง फिल्मสตริป แผ่นภาพ โปร่งใส จำลองรูปภาพ เป็นต้น

4. แบบประเมิน ผู้เรียนจะทำการประเมินผลความรู้ด้วยตนเองก่อน และหลังเรียนแบบ ประเมินที่อยู่ในชุดการสอน อาจจะเป็นแบบฝึกหัดจับคู่ หรือให้ทำกิจกรรม เป็นต้น

จากการที่มีผู้กำหนดองค์ประกอบของชุดกิจกรรมไว้หลายรูปแบบ สรุปได้ว่าชุดกิจกรรม ควรจะประกอบด้วยส่วนสำคัญ ได้แก่ คู่มือครู บัตรคำสั่ง กิจกรรม/วิธีการดำเนินการ ใบความรู้และ สื่อการสอน ตลอดจนแบบประเมินในการศึกษาเพื่อพัฒนาชุดกิจกรรมการเรียนรู้ครั้งนี้ ผู้ศึกษาได้ สร้างชุดกิจกรรม การเรียนรู้ที่มีส่วนประกอบสอดคล้องกับบุญชม ศรีสะอาด (2541 : 95-97) ซึ่งใน ชุดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างความสามารถในการวิเคราะห์และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเรื่อง กลุ่มชาติพันธุ์ในอรัญประเทศ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ประกอบด้วยเอกสาร 2 ประเภท ดังนี้

1. ชุดกิจกรรมการเรียนรู้สำหรับนักเรียน ประกอบด้วย รายละเอียด ดังนี้
  - 1.1 ชื่อชุดกิจกรรมการเรียนรู้
  - 1.2 คำชี้แจง เป็นส่วนที่อธิบายรายละเอียดและวิธีใช้ชุดกิจกรรม
  - 1.3 จุดประสงค์ของการเรียนรู้ เป็นสิ่งที่ต้องการให้เกิดขึ้นหลังจากที่ นักเรียนศึกษาชุดกิจกรรมการเรียนรู้
  - 1.4 เวลาที่ใช้ เป็นส่วนที่บอกเวลาทั้งหมดในการทำกิจกรรม
  - 1.5 สื่อเป็นวัสดุอุปกรณ์ที่ต้องการใช้ในการทำกิจกรรมการเรียนรู้
  - 1.6 เนื้อหาเป็นส่วนที่เสนอความรู้ให้กับนักเรียน
  - 1.7 กิจกรรมเป็นส่วนที่ให้นักเรียนปฏิบัติ หรือฝึกทักษะระหว่างเรียน
  - 1.8 การประเมินผลเป็นแบบทดสอบท้ายชุดกิจกรรมหลังการใช้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้แต่ละชุด

2. คู่มือครูประกอบการใช้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้ เป็นคู่มือการใช้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้ ประกอบด้วย จุดประสงค์ในการใช้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้ องค์ประกอบของชุดกิจกรรมการเรียนรู้ คำชี้แจงในการใช้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้ การดำเนินการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ บทบาทครู บทบาทนักเรียน สิ่งที่ครูต้องเตรียมล่วงหน้า การจัดชั้นเรียน แผนการจัดการเรียนรู้ และเฉลยแบบฝึกหัดแบบทดสอบ

จากการศึกษาชุดกิจกรรมการเรียนรู้ บุญเกื้อ คอรวาเวช (2542 : 95-97) และบุญชม ศรีสะอาด (2541 : 95) พอสรุปได้ว่าชุดกิจกรรมควรประกอบด้วยส่วนสำคัญ ได้แก่ คู่มือครู บัตรคำตั้ง กิจกรรม/วิธีการดำเนินการ ใบความรู้และสื่อการสอน ตลอดจนแบบประเมินในการศึกษาเพื่อพัฒนาชุดกิจกรรมการเรียนรู้ครั้งนี้ ผู้ศึกษาได้สร้างชุดกิจกรรม การเรียนรู้ที่มีส่วนประกอบสอดคล้องกับบุญชม ศรีสะอาด (2541 : 95-97) ซึ่งในชุดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างความสามารถในการวิเคราะห์และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่องกลุ่มชาติพันธุ์ในอรัญประเทศ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ได้แก่ ชุดที่ 1 เรื่อง กลุ่มชาติพันธุ์ญ้อในอรัญประเทศ ชุดที่ 2 เรื่อง กลุ่มชาติพันธุ์ลาวในอรัญประเทศ ชุดที่ 3 เรื่อง กลุ่มชาติพันธุ์เขมรในอรัญประเทศ ชุดที่ 4 เรื่อง กลุ่มชาติพันธุ์จีนแต่จิวในอรัญประเทศ ชุดที่ 5 เรื่อง กลุ่มชาติพันธุ์เวียดนามในอรัญประเทศ

แนวคิด/ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับชุดกิจกรรมการเรียนรู้

แนวคิดทางทฤษฎีการเรียนรู้ที่เป็นแนวทางในการสร้างชุดกิจกรรมฝึกที่มีประสิทธิภาพ มีอยู่ 3 กลุ่มใหญ่คือ (อรพรรณ พรสีมา. 2545 : 7-8)

1. กลุ่มพฤติกรรมนิยมหรือกลุ่มเชื่อมโยง (Behavioral Theories or Association Theories) นักจิตวิทยาในกลุ่มนี้เชื่อว่า การเรียนของมนุษย์เกิดจากการเชื่อมโยงระหว่างสิ่งเร้าและการตอบสนอง

สิ่งเร้านี้คือข้อมูลข่าวสารที่ส่งไปยังผู้เรียน คำพูด ภาษาเขียน รูปภาพ และสื่อการสอนทั้งหลายเป็น ตัวอย่างของสิ่งเร้า สิ่งเร้าแต่ละอันมีประสิทธิภาพการสื่อความหมายต่างกันตามชนิดของวัตถุประสงค์ ในการสื่อความหมายส่วนการตอบสนองก็คือปฏิกิริยาที่ผู้รับข่าวสารแสดงออกเมื่อได้รับสิ่งเร้า

พฤติกรรมการสอนส่วนใหญ่มีลักษณะการเชื่อมโยงระหว่างสิ่งเร้าและการตอบสนอง แนวคิดนี้ได้ถูกนำมาใช้ในบทเรียนแบบโปรแกรมซึ่งคิดโดย บีเอฟสกินเนอร์ (B.F. Skinner) เขาเชื่อว่า ผู้เรียนจะต้องรับผิดชอบการเรียนรู้ของตนเองลำดับขั้นการเรียนรู้จะถูกแตกย่อยเป็นตอนสั้นๆ ในแต่ละ ตอนจะต้องมีการตอบสนองที่ถูกต้อง และผู้เรียนจะได้รู้ผลแห่งการกระทำทันที การรู้ว่าการกระทำ ของตนเองถูกต้องจะเป็นเครื่องเสริมแรงให้ผู้เรียน การศึกษารายบุคคลส่วนใหญ่จะใช้รูปแบบการ เรียนรู้ดังกล่าว

2. กลุ่มทฤษฎีสานาม (The Organismic, Gestalt, Field or Cognitive Theories) ลักษณะ สำคัญ พื้นฐานทฤษฎีนี้คือ กระบวนการทางปัญญาความเฉลียวฉลาดและความสามารถในการจัด ระเบียบความสัมพันธ์ของประสบการณ์เดิมกับประสบการณ์ใหม่เป็นรากฐานสำคัญของการเรียนรู้ หรือกล่าวอีกในหนึ่งคือ คุณภาพของการเรียนรู้เป็นไปตามคุณภาพของความฉลาดและความสามารถในการ สร้างความสัมพันธ์ของสิ่งต่างๆ ทฤษฎีจึงเน้นเฉพาะพัฒนาการทางปัญญา โดยเฉพาะการเรียนรู้ แบบรู้แจ้งมากกว่าการพัฒนาพฤติกรรมภายนอก

3. กลุ่มทฤษฎีสังคม (Social Learning Theory) เป็นทฤษฎีที่กำลังได้รับความสนใจ ระหว่างบุคคล ไม่ว่าจะเป็นการเรียนรู้จากประสบการณ์ตรงหรือโดยผ่านประสบการณ์ต่างๆ จาก สื่อการสอน การเรียนรู้ส่วนใหญ่จะต้องเกี่ยวข้องหรือเกิดจากปฏิสัมพันธ์กับบุคคลอื่นในสังคม

จากทฤษฎีทั้ง 3 กลุ่ม Kemp และ Smellie. 1989 : 19) กล่าวมีจุดเน้นที่ คล้ายคลึงกันและเป็นองค์ประกอบที่สำคัญกับการจัดเตรียมกิจกรรมการเรียนการสอนและการใช้ สื่อการสอน ดังนี้

1. แรงจูงใจ (Motivation)

การเรียนรู้ได้ผลนั้นต้องเริ่มจากการที่ผู้เรียนมีความต้องการ ความสนใจความปรารถนา ที่จะเรียนรู้และสิ่งที่เรียนนั้นมีความหมายก็จะทำให้การเรียนการสอนบรรลุผลสำเร็จดังนั้นจึงจำเป็นต้องสร้างให้ผู้เรียนเกิดความสนใจ โดยการเสนอสื่อการสอนที่ก่อให้เกิดแรงจูงใจ คือจัดประสบการณ์ หรือกิจกรรมในการเรียนรู้ซึ่งมีความหมายหรือน่าสนใจสำหรับผู้เรียน

2. ความแตกต่างระหว่างบุคคล (Individual Differences)

ผู้เรียนแต่ละคนมีอัตราการเรียนรู้และวิธีการเรียนรู้แตกต่างกันองค์ประกอบทาง สติปัญญา ระดับการศึกษา บุคลิกภาพและรูปแบบการเรียนรู้จะเป็นตัวกำหนดความพร้อม และความสามารถในการเรียนรู้การกำหนดอัตราในการนำเสนอเนื้อหาในสื่อ ควรพิจารณาเกี่ยวกับความเหมาะสม ของช่วงเวลาที่จะช่วยให้ผู้เรียนได้เกิดความเข้าใจด้วย

3. จุดประสงค์ของการเรียน (Learning Objective)

ในการจัดการเรียนการสอน หากผู้เรียนได้ทราบจุดประสงค์ของการเรียนรู้ ก็จะทำให้ผู้เรียนมีโอกาสบรรลุจุดประสงค์ได้มากกว่าที่ไม่ทราบนอกจากนี้จุดประสงค์ของการเรียนรู้อย่างช่วยในการวางแผนสร้างสื่อการเรียนการสอน คือทำให้ทราบว่าควรบรรลุเนื้อหาใดในสื่อ

4. การจัดเนื้อหา (Organization of Content)

การเรียนจะง่ายขึ้นเมื่อมีการกำหนดเนื้อหา วิธีการ และกิจกรรมที่ผู้เรียนจดจำเนื้อหาได้ดีนอกจากนี้อัตราความเร็วที่ไม่เหมาะสมในการนำเสนอเนื้อหาอาจทำให้เกิดความยากลำบากและซับซ้อนในการเรียนเนื้อหาได้

5. การเตรียมความพร้อมให้กับผู้เรียน (Pre-learning Preparation)

ผู้เรียนควรมีพื้นฐานความรู้หรือประสบการณ์ที่จำเป็นในการเรียนอย่างพอเพียงในการเรียนรู้จากครูหรือในการเรียนรู้ด้วยตนเองจากสื่อการสอน ในการออกแบบการสอนการวางแผนเพื่อการผลิตสื่อจะต้องให้ความสนใจต่อระดับความรู้ ความสามารถพื้นฐานที่ผู้เรียนควรมีด้วย

6. อารมณ์ (Emotion)

การเรียนรู้อาจเกี่ยวข้องกับอารมณ์และความรู้สึกของบุคคลพอๆ กับความสามารถทางสติปัญญา ดังนั้นในการสร้างสื่อการสอนควรตอบสนองอารมณ์ซึ่งก่อให้เกิดแรงจูงใจในการเรียนรู้เป็นสิ่งสำคัญ

7. การมีส่วนร่วม (Participation)

การเรียนรู้อาจเกิดขึ้นได้เมื่อบุคคลสร้างสถานะความเป็นเจ้าของข่าวสารหรือยอมรับข่าวสารนั้นมาเป็นส่วนหนึ่งของตน ดังนั้นการเรียนรู้อาจต้องอาศัยกิจกรรมเพื่อช่วยให้ผู้เรียนได้มีส่วนร่วมในการเรียนอย่างกระฉับกระเฉงแทนการนั่งฟังบรรยายอันยาวนาน การมีส่วนร่วมหมายถึง กิจกรรมทางกายและสมองที่เกิดขึ้นอย่างต่อเนื่องระหว่างการเรียนการสอนการมีส่วนร่วมจะขยายโอกาสให้ผู้เรียนเกิดความเข้าใจ และจดจำสิ่งที่เรียนได้อย่างดียิ่งขึ้น จนในที่สุดเกิดความรู้สึกที่ตนเองเป็นเจ้าของข่าวสารนั้นด้วย

8. การสะท้อนกลับ (Feedback)

การเรียนรู้อาจเพิ่มขึ้นหากผู้เรียนได้ทราบความก้าวหน้าในการเรียนของตนเอง ซึ่งเป็นการสร้างแรงจูงใจในการเรียนต่อไป

9. การเสริมแรง (Reinforcement)

เมื่อผู้เรียนแต่ละคนบรรลุผลในการเรียนรู้เนื้อหาสาระใดแล้วเข้าก็就会被กระตุ้นให้เกิดการเรียนรู้อย่างต่อเนื่องต่อไป ซึ่งการเรียนรู้นี้ก็เป็นรางวัลที่สร้างความเชื่อมั่นและส่งผลให้เกิดพฤติกรรมทางบวกแก่นักเรียน

10. การฝึกปฏิบัติและการทำซ้ำ (Practice and Repetition)

อาจกล่าวได้ว่าแทบจะไม่มีใครเรียนสิ่งใหม่ๆอันใดที่ประสบความสำเร็จได้โดยอาศัย การสอนเพียงครั้งเดียว ความรู้และทักษะที่สะสมไว้นั้นเป็นความเฉลียวฉลาดหรือความสามารถ แต่แต่ละบุคคลนั้นย่อมเกิดจากการฝึกปฏิบัติและการกระทำซ้ำๆ ในสถานการณ์ต่างๆ

11. การนำประยุกต์ใช้ (Application)

การนำไปประยุกต์ใช้ผลของการเรียนรู้ที่พึงปรารถนา คือ การที่ผู้เรียนแต่ละคนมีความ สามารถในการนำความรู้ไปประยุกต์ หรือการถ่ายโยงการเรียนรู้ไปสู่สถานการณ์ใหม่หรือแก้ปัญหา ใหม่ๆ ความเข้าใจที่สมบูรณ์แบบจึงจะเกิดขึ้นสิ่งแรกๆที่ผู้เรียนจะต้องรู้หรือค้นพบกฎเกณฑ์ต่างๆ หรือหัวข้อซึ่งสัมพันธ์กับงานหรือหัวข้อการเรียนรู้ต่อจากนั้นเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้ตัดสินใจ โดยนำ กฎเกณฑ์ที่เรียนมาประยุกต์ใช้ในสถานการณ์ใหม่ หรือใช้ในการแก้ปัญหาที่แท้จริง

สุจิต เพียรชอบ และสายใจ อินทร์พรชัย (2546 : 65-82) กล่าวถึงหลักจิตวิทยาที่เกี่ยวข้อง กับชุดกิจกรรมการเรียนรู้ ดังนี้

1. กฎของธอร์น ไคด์เกี่ยวกับกฎของการฝึกหัด ซึ่งกล่าวว่า สิ่งใดก็ตามที่มีการฝึกหัด และทำบ่อยๆ ย่อมทำให้ผู้ได้รับการฝึกมีความคล่องแคล่วสามารถทำได้ ในทางตรงกันข้ามสิ่งใดที่ ไม่ได้ได้รับการฝึกหัด หรือทอดทิ้งไปนานย่อมจะทำไม่ได้

2. ความแตกต่างระหว่างบุคคล ควรทำการคํานึงว่านักเรียนแต่ละคนมีความรู้ความถนัด ความสามารถและความสนใจแตกต่างกัน ฉะนั้นในการสร้างชุดฝึกจึงควรพิจารณาถึงความเหมาะสม คือ ไม่ง่ายและไม่ยากจนเกินไป ควรมีหลายๆ แบบ

3. การจูงใจนักเรียน โดยการจัดชุดฝึกจากง่ายไปยาก เพื่อดึงดูดความสนใจของนักเรียน จะทำให้เกิดผลสำเร็จในการฝึกและช่วยย่นอายุให้ติดตามต่อไป

4. ใช้ชุดฝึกสั้นๆ เพื่อไม่ให้เกิดความเบื่อหน่าย

สรุปได้ว่าจากทฤษฎีและหลักจิตวิทยาที่เกี่ยวข้องกับชุดกิจกรรมการเรียนรู้ดังกล่าวข้างต้น ผู้วิจัยได้นำไปเป็นแนวประยุกต์ใช้ในการสร้างชุดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างความสามารถ ในการคิดวิเคราะห์ ดังนี้

1. มีแบบฝึกหัดในแต่ละชุดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างความสามารถในการคิด วิเคราะห์ เพื่อเป็นการฝึกทักษะการคิดวิเคราะห์ ให้นักเรียนฝึกปฏิบัติซ้ำๆ จนเกิดความชำนาญนำไปใช้ ในการแก้ปัญหาในชีวิตประจำวันได้

2. ในแต่ละชุดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างความสามารถในการคิดวิเคราะห์มีแบบ ทดสอบย่อยเพื่อประเมินผลการเรียนรู้ว่าผู้อื่นได้บรรลุจุดประสงค์ที่ตั้งไว้หรือไม่

3. จัดให้ผู้เรียน ได้ฝึกการคิดวิเคราะห์เป็นรายบุคคลรายกลุ่ม เพื่อให้เกิดความชำนาญ และยอมรับความคิดเห็นของผู้อื่น

4. จัดให้ผู้เรียน ได้ฝึกการคิดวิเคราะห์เรื่องราวที่น่าสนใจมีความหมายและเหมาะกับผู้เรียน
หลักการและขั้นตอนในการสร้างชุดกิจกรรมการเรียนรู้

การสร้างชุดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ดี ต้องมีขั้นตอนการสร้างที่สอดคล้องกับ สาระการเรียนรู้ กำหนดกิจกรรมและสื่อให้เหมาะสม ซึ่งได้มีนักการศึกษา ได้เสนอหลักการ และขั้นตอนในการสร้างชุดกิจกรรมการ ใ้ดังนี้

บัทท์ส (Butts. 1974 : 85 ; อ้างถึงใน สุพิชา ทะแพงพันธ์. 2550 : 60) ได้เสนอหลักการสร้างชุดกิจกรรมใ้ดังนี้

1. ก่อนที่จะสร้างจะต้องกำหนดโครงร่าง ก่อนว่าจะเขียนเกี่ยวกับเรื่องอะไร วัตถุประสงค์อะไร

2. ศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้องกับเรื่องที่จะทำ

3. เขียนวัตถุประสงค์เชิงพฤติกรรมและเนื้อหาที่สอดคล้องกัน

4. แจกวัตถุประสงค์เชิงพฤติกรรมเป็นกิจกรรมย่อยๆ โดยคำนึงถึงความเหมาะสมของผู้เรียน

5. กำหนดอุปกรณ์ที่จะใช้ในกิจกรรมแต่ละตอนให้เหมาะสม

6. กำหนดเวลาที่ใช้ในกิจกรรมแต่ละตอนให้เหมาะสม

7. กำหนดการประเมินผลว่า ประเมินผลก่อนเรียนหรือหลังเรียน

ชัยยงค์ พรหมวงศ์ (2551 : 122-123) ได้กล่าวถึงขั้นตอนการผลิตชุดกิจกรรมเป็น 10 ขั้นตอน

1. กำหนดหมวดหมู่เนื้อหา และประสบการณ์ อาจกำหนดเป็นหมวดวิชาหรือบูรณาการเป็นแบบสหวิทยาการ ตามที่เห็นเหมาะสม

2. กำหนดหน่วยการเรียนรู้ แบ่งเนื้อหาวิชาการออกเป็นหน่วยการเรียนรู้โดยประมาณ เนื้อหาวิชาที่ครูจะสามารถถ่ายทอดความรู้แก่นักเรียนได้ ในหนึ่งสัปดาห์หรือหนึ่งครั้ง

3. กำหนดหัวเรื่อง ผู้สอนจะต้องถามตนเองว่าในการสอนแต่ละหน่วยการเรียนรู้ควรให้ประสบการณ์แก่ผู้เรียนอะไรบ้าง แล้วกำหนดออกมาเป็น 4 – 6 หัวเรื่อง

4. กำหนดนิมโนทัศน์และหลักการมโนทัศน์และหลักการที่กำหนดขึ้นจะต้องสอดคล้องกับหน่วยและหัวเรื่อง โดยสรุปรวมแนวคิด สาระ และหลักเกณฑ์ที่สำคัญไว้ เพื่อเป็นแนวทางจัดเนื้อหา มาสอนให้สอดคล้องกัน

5. กำหนดวัตถุประสงค์ให้สอดคล้องกับหัวเรื่องทั่วไปก่อนแล้วเปลี่ยนเป็นวัตถุประสงค์เชิงพฤติกรรมที่ต้องมีเงื่อนไขและเกณฑ์การเปลี่ยนพฤติกรรมไว้ทุกครั้ง

6. กำหนดกิจกรรมการเรียนรู้ ให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์เชิงพฤติกรรม ซึ่งจะเป็แนว ทางเลือก และการผลิตสื่อการสอน “กิจกรรมการเรียนรู้” หมายถึง กิจกรรมทุกอย่างที่ผู้เรียนปฏิบัติ เช่น การอ่าน บัตรคำสั่ง ตอบคำถาม เขียนภาพ ทำการทดลองทางวิทยาศาสตร์ เล่นเกม ฯลฯ

7. กำหนดแบบประเมินผล ต้องประเมินผลให้ตรงกับวัตถุประสงค์เชิงพฤติกรรม โดยใช้ แบบทดสอบอิงเกณฑ์ เพื่อให้ผู้สอนทราบว่าหลังจากผ่านกิจกรรมมาเรียบร้อยแล้ว นักเรียนได้เปลี่ยน พฤติกรรมการเรียนรู้ตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้หรือไม่

8. เลือกและผลิตสื่อการสอนวัสดุ อุปกรณ์ และวิธีการที่ครูใช้ ถือเป็นสื่อการเรียนการสอน ทั้งสิ้นเมื่อผลิตสื่อการสอนของแต่ละหัวเรื่องแล้ว ก็จัดสื่อการสอนเหล่านั้นไว้เป็นหมวดหมู่ในกล่อง ที่เตรียมไว้ก่อนนำไปทดลอง หาประสิทธิภาพ

9. หาประสิทธิภาพชุดกิจกรรม ชุดกิจกรรม เพื่อเป็นประกันว่า ชุดกิจกรรมที่สร้าง ขึ้นมี ประสิทธิภาพในการสอน ผู้สร้างจำเป็นต้องสรุปเกณฑ์ล่วงหน้า โดยคำนึงถึงหลักการที่ว่า การเรียนรู้ เป็นกระบวนการเพื่อช่วยให้การเปลี่ยนพฤติกรรมของผู้เรียนบรรลุผล

10. การใช้ชุดกิจกรรม ชุดกิจกรรมที่ได้ปรับปรุงและมีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ที่ตั้งไว้ แล้ว สามารถนำไปสอนผู้เรียน ได้ตามประเภทชุดกิจกรรม และตามระดับการศึกษาโดยกำหนดขั้นตอน ในการใช้ดังนี้

- 10.1 ให้ผู้เรียนทำแบบทดสอบก่อนเรียน เพื่อพิจารณาพื้นความรู้เดิม
- 10.2 ช้่นนำเข้าสู่บทเรียน
- 10.3 ชั้นประกอบกิจกรรมการเรียนรู้ (ชั้นสอน)
- 10.4 ชั้นสรุปผลการสอน เพื่อสรุปมโนทัศน์และหลักการที่สำคัญ
- 10.5 ทำแบบสอบหลังเรียน เพื่อดูพฤติกรรมการเรียนรู้ที่เปลี่ยน ไป

จากข้อความที่กล่าวมาข้างต้นพอสรุปได้ว่า การสร้างชุดกิจกรรมการเรียนรู้ควรจะมีการ วางแผน กำหนดเนื้อหา จุดมุ่งหมาย สื่อการเรียนการสอน เวลาที่ใช้ พร้อมทั้ง มีการวัดและประเมินผล แล้วทำการทดลองใช้เพื่อปรับปรุงแก้ไขข้อบกพร่อง แล้วนำชุดกิจกรรม ไปใช้สอนจริง ในการศึกษา ได้ยึดขั้นตอนและหลักการสร้างชุดกิจกรรม ของบัทท์ส (Butts. 1974 : 85) และ ชัยยงค์ พรหมวงศ์ (2551 : 122-123) เพื่อเป็นแนวทางในการสร้างชุดกิจกรรม การเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างความสามารถ ในการคิดวิเคราะห์และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่องกลุ่มชาติพันธุ์ในอรัญประเทศ ชั้นมัธยมศึกษา ปีที่ 5 เพื่อให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้ต่อไป

ประโยชน์และคุณค่าของชุดกิจกรรมการเรียนรู้

การที่ผู้สอนจะเลือกใช้ ชุดกิจกรรมการเรียนรู้ เพื่อช่วยให้การจัดการเรียนการสอนนั้น ผู้สอน ต้องรู้ถึงคุณค่า หรือประโยชน์ของชุดการเรียนการสอนได้มีผู้รู้ และการศึกษา หลายท่านที่ได้กล่าวถึง คุณค่าของชุดกิจกรรมการเรียนรู้ไว้ดังนี้

พรทิพย์ แก้วใจดี (2547 : 20) กล่าวถึง คุณค่าของชุดกิจกรรมการเรียนรู้ไว้ดังนี้

1. ช่วยเสริมให้เกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมกรรมการเรียนรู้ด้วยตนเองตามจุดประสงค์อย่างมีประสิทธิภาพโดยยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง
2. ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการปฏิบัติกิจกรรมต่างๆ ตามความสามารถของแต่ละบุคคล
3. ผู้เรียนทราบผลการปฏิบัติกิจกรรมนั้นๆ อย่างรวดเร็ว
4. ทำให้ไม่เกิดความเบื่อหน่ายหรือการความท้อถอยในการเรียนเพราะผู้เรียนมีสิทธิ์ที่จะกลับไปศึกษาเรื่องที่ตนเองไม่เข้าใจใหม่ได้

บุญเกื้อ ควรหาเวช (2542 : 110-111) กล่าวถึง ประโยชน์ของชุดการสอนหรือชุดกิจกรรมการเรียนรู้ที่มีต่อการจัดการเรียนการสอนมีหลายประการ ดังนี้

1. ช่วยการให้ผู้สอนถ่ายทอดเนื้อหาและประสบการณ์ที่สลับซับซ้อน และมีลักษณะเป็นนามธรรมซึ่งผู้สอนไม่สามารถถ่ายทอดด้วยการบรรยายได้
2. ได้รับความสนใจของผู้เรียนต่อสิ่งที่กำลังศึกษา เพราะชุดการสอนหรือชุดกิจกรรมการเรียนรู้จะเปิดโอกาสให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการเรียนรู้ด้วยตนเอง
3. เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้แสดงความคิดเห็น ฝึกการตัดสินใจแสวงหาความรู้ด้วยตนเองและมีความรับผิดชอบต่อตนเองและสังคม
4. เป็นการสร้างความพร้อมและมั่นใจแก่ผู้สอน เพราะชุดการสอนหรือชุดกิจกรรมการเรียนรู้ผลิตไว้เป็นหมวดหมู่สามารถหยิบใช้ทันที
5. ช่วยเพิ่มประสิทธิภาพในการเรียนแก่ผู้เรียน เพราะสื่อประสม (Multimedia) ที่จัดไว้เป็นระบบเป็นการแปรเปลี่ยนกิจกรรมและช่วยรักษาระดับความสนใจของผู้เรียนอยู่ตลอดเวลา
6. แก้ปัญหาความแตกต่างระหว่างบุคคล และส่งเสริมการศึกษารายบุคคลตามความสนใจตามเวลา และ โอกาสที่เอื้ออำนวยแก่ผู้เรียนซึ่งแตกต่างกัน
7. ช่วยแก้ปัญหาคาการขาดแคลนครู ชุดการสอนหรือชุดกิจกรรมการเรียนรู้ ทำให้ผู้เรียนเรียน โดยอาศัยความช่วยเหลือจากครูเพียงเล็กน้อย ทั้งสามารถเรียนด้วยตนเอง ครูหนึ่งคนจึงสามารถสอนนักเรียนได้จำนวนมาก
8. ช่วยนักเรียนให้รู้จักมุ่งหมายของการเรียนชัดเจน ตลอดจนรู้วิธีการที่จะบรรลุจุดมุ่งหมายเป็นการเพิ่มพูนการสนใจในการเรียน
9. ชุดการสอนหรือชุดกิจกรรมการเรียนรู้จะกำหนดบทบาทของครูและนักเรียนไว้ชัดเจนว่าตอนใด ใคร จะทำอะไร อย่างไร ลดบทบาทของการกระทำของครูข้างเดียว นักเรียนได้เรียนรู้ โดยการกระทำมากขึ้น
10. ชุดการสอนหรือชุดกิจกรรมการเรียนรู้เกิดจากการนำวิธีเชิงระบบเข้ามาใช้ เมื่อผ่านการทดลองจึงทำให้การสอนมีประสิทธิภาพ

นวลละออง ห่วงรัก (2548 : 48) กล่าวถึง คุณค่าของชุดกิจกรรมการเรียนรู้ไว้ดังนี้

1. ชุดกิจกรรมการเรียนรู้ จะช่วยทำให้กระบวนการเรียนรู้มีประสิทธิภาพเพราะชุดกิจกรรมการเรียนรู้ผลิตขึ้นจากบุคคลที่มีความรู้ ความชำนาญหลายด้าน อาทิเช่น ครูผู้เชี่ยวชาญในสาขาวิชานั้น นักโสตทัศนศึกษา ได้ร่วมกันผลิตและมีการทดลองใช้จนแน่ใจ ว่ามีผลดี จึงนำออกไปใช้ทั่วไป

2. ชุดกิจกรรมการเรียนรู้ จะช่วยลดภาระของผู้สอน เมื่อมีชุดกิจกรรมการเรียนรู้ ผู้สอน จะดำเนินการตามคำแนะนำที่กำหนดให้ใช้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้ตามลำดับขั้นแต่ละขั้นจะมีอุปกรณ์กิจกรรมตลอดจนข้อแนะนำไว้ให้พร้อม ผู้สอนไม่จำเป็นต้องทำใหม่หรือทำเพิ่ม นำไปใช้ได้ทันที

3. ช่วยให้ความรู้ในแนวเดียวกัน เดิมการสอนเมื่อมีผู้สอนหลายคนในวิชาเดียวกันก็อาจเกิดความแตกต่างในด้านประสิทธิภาพของการสอน การมีชุดกิจกรรมการเรียนรู้จะช่วยแก้ปัญหาในเรื่องนี้ได้

4. ชุดกิจกรรมการเรียนรู้ มีจุดมุ่งหมายที่ชัดเจนที่เป็นพฤติกรรมมีข้อแนะนำกิจกรรมการใช้สื่อการเรียนและข้อทดสอบประเมินผลพฤติกรรมผู้เรียนไว้อย่างพร้อมเพียง

5. ชุดกิจกรรมการเรียนรู้ ทำให้ผู้เรียนสามารถทดสอบด้วยตนเองหลังเรียนผู้เรียนทดลองสำเร็จของตนเองว่าบรรลุจุดมุ่งหมายที่ตั้งไว้ โดยการทำข้อสอบหลังเรียนแล้วตรวจคำตอบด้วยตนเอง ข้อทดสอบหลังเรียน แล้วตรวจคำตอบด้วยตนเอง ข้อทดสอบหลังเรียนแบ่งเป็น 2 ประเภท คือ

5.1 ข้อสอบที่ผู้เรียนตรวจคำตอบด้วยตนเอง

5.2 ข้อสอบที่ครูเป็นผู้ตรวจคำตอบ

ลาวรรณ โสมแพน (2550 : 1) กล่าวถึง ประโยชน์ของชุดกิจกรรมการเรียนรู้ ดังนี้

1. คุณค่าต่อตัวเรียน

1.1 ส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถเรียนรู้ได้ด้วยตัวเองตามความสามารถตามความเข้าใจตามอัธยาศัย โดยคำนึงความแตกต่างระหว่างบุคคล

1.2 ผู้เรียนมีโอกาสแสดงความคิดเห็น แสวงหาความรู้ด้วยตนเองฝึกความรับผิดชอบ และผู้เรียนมีส่วนร่วมในกิจกรรมที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

1.3 เป็นอิสระในการเรียน ผู้เรียนมีโอกาสศึกษาสิ่งที่จะทำให้เกิดการเรียนรู้ได้อย่างกว้างขวางเพราะ เป็นอิสระปราศจากผู้สอน เรียนได้ในเวลาที่ต้องการไม่จำกัดสถานที่

1.4 ได้ฝึกและรู้คำตอบทันที และสามารถทำความเข้าใจใหม่ได้ตอบผิดไม่มีใคร เยาะเย้ย

1.5 ฝึกทักษะการอ่านไม่ต้องคอยให้ครูอธิบาย ไม่ต้องเมื่อการที่ครูอธิบายซ้ำซาก

1.6 สืบค้นจากภาพในชุดกิจกรรมทำให้ผู้เรียนสนใจไม่เบื่อ ได้รับคำแนะนำในการทำกิจกรรมแสวงหาความรู้เพิ่มเติมจากแหล่งเรียนรู้อื่นๆ

1.7 การทำกิจกรรมผู้เรียนสามารถรู้ผลรับการเสริมแรงทันที เป็นแรงกระตุ้นให้ผู้เรียนศึกษาค้นคว้าต่อไป

2. คุณค่าของผู้จัดกิจกรรมการเรียนรู้

2.1 สร้างความมั่นใจ และช่วยลดภาระของผู้สอน

2.2 ช่วยให้ผู้จัดกิจกรรมการเรียนรู้ถ่ายทอดเนื้อหา และประสบการณ์ที่ซับซ้อนมีลักษณะเป็นนามธรรมสูงไม่สามารถถ่ายทอดด้วยการบรรยายได้

2.3 แก้ไขปัญหาการขาดแคลนครูเพราะชุดการสอนช่วยให้ผู้เรียนสามารถเรียนรู้ด้วยตนเอง

2.4 ใช้สอนซ่อมเสริมนักเรียนที่เรียนไม่ทัน

2.5 ส่งเสริมการจัดการศึกษานอกโรงเรียนและจัดการศึกษาตลอดชีวิตเพราะผู้เรียนสามารถนำชุดกิจกรรมไปเรียนได้ทุกสถานที่ทุกเวลาไม่จำกัดสถานที่

จากที่กล่าวมาข้างต้นพอสรุปได้ว่า ประโยชน์ของชุดกิจกรรมจะช่วยเพิ่มประสิทธิภาพในการสอนของครู และส่งเสริมการเรียนรู้ของนักเรียนให้เกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมการเรียนรู้ โดยเปิดโอกาสให้ผู้เรียนศึกษาและปฏิบัติกิจกรรม จากชุดกิจกรรมด้วยตนเอง ซึ่งเป็นการเรียนโดยยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ ผู้เรียนจะมีส่วนร่วมในการปฏิบัติกิจกรรมต่างๆ ตามความสามารถของแต่ละบุคคล ทำให้ผู้เรียนไม่เบื่อหน่ายที่จะเรียนแต่มีความกระตือรือร้นที่จะค้นคว้าหาคำตอบด้วยตนเอง ทำให้นักเรียนมีโอกาสในการฝึกทักษะปฏิบัติในด้านต่างๆ ได้ด้วย

ลักษณะของชุดกิจกรรมการเรียนการสอนที่ดี

นิพนธ์ สุขปรีย์ (2545 : 151) กล่าวถึงลักษณะของชุดกิจกรรมการเรียนการสอนที่ดี ควรมีดังนี้

1. เป็นชุดกิจกรรมการเรียนการสอนที่เหมาะสมตามจุดมุ่งหมายที่ตั้งไว้มากที่สุด
2. เหมาะสมกับประสบการณ์เดิมของผู้เรียน
3. สื่อที่ใช้สามารถสร้างความสนใจของผู้เรียนได้ดี
4. มีคำแนะนำและวิธีใช้อย่างละเอียด ง่ายต่อการใช้
5. มีวัสดุอุปกรณ์ในการเรียนการสอนทั้งหมดที่กำหนดไว้ในบทเรียนอย่างครบถ้วน
6. ได้ทดสอบและปรับปรุงให้ทันต่อเหตุการณ์อยู่เสมอ
7. มีความคงทนต่อการเก็บรักษา

จากที่กล่าวมาสรุปได้ว่าชุดกิจกรรมในแต่ละประเภทนั้นจะเป็นตัวกำหนดบทบาทของครูและนักเรียนแตกต่างกันออกไป การจะเลือกผลิตชุดกิจกรรมชนิดใดนั้น ขึ้นอยู่กับดุลพินิจของครูหรือผู้ผลิตเอง สำหรับการสร้างกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างการคิดวิเคราะห์ และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่องกลุ่มชาติพันธุ์ในอรัญประเทศ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ในครั้งนี้เป็นชุดกิจกรรมที่ครูและนักเรียนใช้ร่วมกัน ครูเป็นผู้คอยดูแล และกิจกรรมบางอย่างครูต้องเสนอทำให้นักเรียนดู และกิจกรรมบางอย่างนักเรียนทำด้วยตนเอง ชุดกิจกรรมแบบนี้เหมาะสมอย่างยิ่งที่จะใช้กับนักเรียนที่ต้องการฝึกให้รู้จักการเรียนรู้ด้วยตนเอง โดยมีครูเป็นผู้ดูแลและอำนวยความสะดวก

การหาประสิทธิภาพของชุดกิจกรรมการเรียนรู้

ฉลองชัย สุรวัฒนบุรณ (2545 : 213) ได้กล่าวถึงการทดสอบหาประสิทธิภาพของชุดกิจกรรมการเรียนรู้ หมายถึง การนำชุดกิจกรรมการเรียนรู้ที่สร้างขึ้นไปทดลองใช้ (Try-out) เพื่อปรับปรุงและนำผลที่ได้มาปรับปรุงแก้ไขเสร็จแล้วจึงผลิตออกมาเป็นจำนวนมาก

การทดลองใช้ (Try-out) หมายถึง การนำชุดกิจกรรมการเรียนรู้ ที่ผลิตขึ้นเป็นต้นแบบ (Prototype) ไปทดลองใช้ตามขั้นตอนที่กำหนดไว้ในแต่ละระบบ เพื่อปรับปรุงประสิทธิภาพของชุดกิจกรรมการเรียนรู้ให้เท่าเกณฑ์ที่กำหนดไว้

การทดลองสอนจริง (Trial Run) หมายถึง การนำชุดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ได้ทดลองใช้และปรับปรุงแล้วทุกหน่วยในแต่ละวิชาไปสอนจริง ในชั้นเรียนหรือในสถานการณ์เรียนที่แท้จริงเป็นเวลา 1 ภาคเรียน เป็นอย่างน้อย

จากความหมายข้างต้น สรุปได้ว่า การหาประสิทธิภาพเป็นกระบวนการตรวจสอบคุณภาพและพิจารณาคุณค่าของสื่ออย่างมีระบบ เพื่อเป็นหลักประกันได้ว่าสื่อการสอนนั้นมีประสิทธิผลในการเรียนการสอน สามารถนำไปใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพต่อไป

1. การกำหนดเกณฑ์ประสิทธิภาพของชุดกิจกรรมการเรียนรู้

ชัยยงค์ พรหมวงศ์ (2551 : 494-495) กล่าวว่า เกณฑ์ประสิทธิภาพ หมายถึง ระดับประสิทธิภาพของชุดกิจกรรมการเรียนรู้เป็นเกณฑ์ที่ผู้สอนคาดหวังว่าผู้เรียนจะเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมเป็นที่พึงพอใจโดยถือว่าชุดกิจกรรมการเรียนรู้ที่จะมีประสิทธิภาพนั้นจะต้องเป็นไปตามเกณฑ์ที่ตั้งไว้ เช่น 80/80 หมายความว่า **จำนวนนักเรียนตั้งแต่ร้อยละ 80** ทำแบบทดสอบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนระหว่างเรียนและหลังเรียนครบทุกเนื้อหา ได้คะแนนเฉลี่ยอย่างน้อย ร้อยละ 80

การกำหนดเกณฑ์ E_1/E_2 ให้มีค่าเท่าใดนั้น ให้ผู้สอนเป็นผู้พิจารณาตามความพอใจโดยปกติเนื้อหาที่เป็นความรู้ความจำมักจะตั้งไว้ 80/80, 85/85 หรือ 90/90 ส่วนเนื้อหาที่เป็นทักษะตั้งไว้ 75/75

จากการศึกษาการกำหนดเกณฑ์ประสิทธิภาพ การคำนวณหาประสิทธิภาพขั้นตอนการหาประสิทธิภาพของชุดกิจกรรมการเรียนรู้ สรุปได้ว่า การหาประสิทธิภาพของชุดกิจกรรมเรียนรู้นั้น จะต้องมีเกณฑ์ ในการประเมินประสิทธิภาพ ซึ่งเป็นระดับประสิทธิภาพของชุดกิจกรรมการเรียนรู้ที่จะช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ อย่างมีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ที่กำหนด

ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเป็นสิ่งที่สะท้อนถึงคุณภาพของการจัดการเรียนรู้ที่เกิดขึ้นกับผู้เรียน ผู้วิจัยได้ศึกษาค้นคว้าแนวคิดที่เกี่ยวข้องกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนทางการเรียน เรื่องกลุ่มชาติพันธุ์ ในอรัญประเทศ ดังต่อไปนี้

ความหมายของผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

มีผู้ที่กล่าวถึงความหมายของผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ดังนี้

กู๊ด (Good. 1973 : 7) กล่าวว่า ผลสัมฤทธิ์ หมายถึง การทำให้สำเร็จ แสดงให้เห็นถึงประสิทธิภาพการปฏิบัติ หรือประสิทธิภาพในด้านความรู้ ส่วนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน หมายถึง การเข้าถึงความรู้ (Knowledge Attained) ที่กำหนดให้ หรือคะแนนที่ได้จากการปฏิบัติงานที่ได้รับมอบหมายหรือทั้งสองอย่าง

เพ็ญฤดี รอดโต (2549 : 38) กล่าวว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน หมายถึง ความรู้ ความสามารถของบุคคล อันเป็นผลจากการจัดการเรียนรู้หรือมวลประสบการณ์การเรียนรู้ที่เกิดขึ้นหรือประสบการณ์ที่ได้จากการจัดการเรียนรู้ ทำให้บุคคลเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม โดยสามารถตรวจสอบความสามารถของบุคคลหรือสัมฤทธิ์ผลของบุคคลว่าเรียนรู้ได้เท่าไร

กัญญาพร แก้วรักษา (2552 : 39) กล่าวว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน หมายถึง คุณลักษณะความสามารถของบุคคลอันเกิดจากการเรียนการสอน เป็นการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมและประสบการณ์การเรียนรู้ที่เกิดจากการฝึกอบรมหรือการจัดการเรียนรู้ ซึ่งการวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน จะเป็นการตรวจสอบความสามารถของบุคคลที่แสดงออกในลักษณะของพฤติกรรมต่างๆ ตามจุดมุ่งหมายและลักษณะของรายวิชาที่ได้เรียนรู้ โดยอาจวัดด้านการปฏิบัติหรือวัดด้านเนื้อหาได้

จากความหมายของผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่นักการศึกษากล่าวไว้ข้างต้น สรุปได้ว่าผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน หมายถึง ความรู้ความสามารถในการเรียนรู้ของผู้เรียนที่แสดงให้เห็นถึงความรู้ความเข้าใจ และทักษะกระบวนการที่ได้จากการเรียนรู้ ซึ่งทำให้ผู้เรียนมีการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมจากสิ่งที่ได้เรียนรู้ไปแล้ว ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสามารถประเมินได้จากการปฏิบัติหรือการทดสอบภาคทฤษฎีเพื่อตรวจสอบความรู้ความสามารถและพฤติกรรมที่แสดงออกตามจุดมุ่งหมายของแต่ละรายวิชา

ประเภทของแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

ประเภทของแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เป็นเครื่องมือที่สำคัญในการตรวจสอบความรู้ความสามารถของผู้เรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้ ซึ่งมีนักการศึกษาได้จำแนกประเภทของแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ดังนี้

พิชิต ฤทธิ์จรูญ (2545 : 96) ได้จำแนกประเภทของแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสามารถแบ่งได้เป็น 2 ประเภท ได้แก่

1. แบบทดสอบที่ครูสร้างขึ้นเอง หมายถึง แบบทดสอบที่มุ่งวัดผลสัมฤทธิ์ของผู้เรียนเฉพาะกลุ่มที่ครูสอน เป็นแบบทดสอบที่ครูสร้างขึ้นใช้กันทั่วไปในสถานศึกษา อาจจะเป็นแบบทดสอบแบบอัตนัย ที่มีการกำหนดคำถามหรือปัญหา แล้วให้ผู้ตอบเขียนแสดงความรู้ ความคิดหรือเจตคติ

ได้อย่างเต็มที่ นอกจากนี้ยังเป็นแบบทดสอบแบบปรนัย หรือแบบให้ตอบสั้นๆ หรือมีคำตอบให้เลือกแบบจำกัดคำตอบ ซึ่งข้อสอบแบบปรนัยผู้ตอบจะไม่มีโอกาสแสดงความรู้ความคิดได้อย่างกว้างขวางเหมือนแบบทดสอบแบบอัตนัย

2. แบบทดสอบมาตรฐาน หมายถึง แบบทดสอบที่มุ่งวัดผลสัมฤทธิ์ของผู้เรียนทุกๆ ไป แบบทดสอบมาตรฐานนี้จะถูกสร้างขึ้น โดยผู้เชี่ยวชาญ มีการวิเคราะห์และปรับปรุงอย่างจริงจังมีคุณภาพมีมาตรฐาน กล่าวคือมีมาตรฐานในการดำเนินการต่อการจัดการเรียนรู้ วิธีการให้คะแนน และการแปลความหมายของคะแนน

สำนักงานวิชาการและมาตรฐานการศึกษา (2551 ข : 71) ได้จำแนกประเภทของแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่นิยมใช้กันดังนี้

1. แบบทดสอบแบบเลือกตอบ ใช้วัดได้ครอบคลุมทั้งด้านความรู้ ความคิด หลักการ ทฤษฎี การตัดสินใจ การประเมินค่า การแปลความหมาย มีส่วนที่สำคัญ 2 ส่วน คือ ส่วนของคำถาม และส่วนของคำตอบหรือตัวเลือก

2. แบบทดสอบแบบถูกผิด เป็นแบบทดสอบแบบเลือกตอบรูปแบบหนึ่งที่มีลักษณะเป็นการนำเสนอข้อความเกี่ยวกับความรู้ ความเข้าใจในมโนทัศน์ หลักการ ทฤษฎีโดยให้ผู้เรียนเลือกตอบแบบ 2 คำตอบ คือ ถูกและผิดเท่านั้น

3. แบบทดสอบจับคู่ เป็นแบบทดสอบที่มีลักษณะการนำเสนอคำหรือข้อความ 2 ส่วน ให้เลือกเพื่อจับคู่กัน กล่าวคือ มีส่วนของคำถามที่เขียนเรียงเป็นแนวตั้ง 1 แถว และส่วนของคำตอบที่เกี่ยวข้องกัน เขียนเรียงเป็นแนวตั้งอีก 1 แถวซึ่งจำนวนข้อของคำตอบจะมีมากกว่าคำถาม

4. แบบทดสอบแบบเติมคำเป็น แบบทดสอบที่ใช้วัดผลได้ครอบคลุมทั้งด้านความรู้ ความเข้าใจ และทักษะกระบวนการ เช่นเดียวกับแบบทดสอบแบบเลือกตอบ แต่ผู้ตอบต้องแสดงความรู้ความสามารถด้วยการเขียนคำตอบ

5. แบบทดสอบแบบความเรียง เป็นแบบทดสอบที่ต้องแสดงความรู้ความสามารถต้องการเขียนตอบ ด้วยการสรุปผลหรือเขียนแสดงเหตุผลประกอบเป็นข้อความ

จากประเภทของแบบทดสอบที่นักการศึกษาจำแนกดังกล่าวข้างต้น สรุปได้ว่าแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ถ้าจำแนกตามการสร้างสามารถจำแนกได้ 2 ประเภท คือ แบบทดสอบที่ครูสร้างเอง และแบบทดสอบมาตรฐาน ซึ่งแต่ละประเภทอาจเป็นแบบทดสอบ แบบเลือกตอบ แบบถูกผิด แบบจับคู่ แบบเติมคำ หรือแบบความเรียง การเลือกใช้แบบทดสอบแต่ละประเภทจึงต้องคำนึงถึงการวัดที่ครอบคลุมทั้งด้านความรู้ความเข้าใจ และทักษะกระบวนการของผู้เรียน และเลือกใช้วิธีการที่หลากหลายเพื่อจะได้ทราบถึงวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่ถูกต้องและตรงตามสภาพความเป็นจริงให้มากที่สุดนั่นเอง

องค์ประกอบที่มีอิทธิพลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

การวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียนให้มีความถูกต้องแม่นยำให้มากที่สุด ครูผู้สอนจำเป็นต้องทำความเข้าใจ เกี่ยวกับองค์ประกอบที่มีอิทธิพลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเพื่อที่จะได้เตรียมการวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งมีนักการศึกษาหลายท่าน กล่าวถึงองค์ประกอบที่มีอิทธิพลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ดังนี้

เพรสคอตต์ (Prescott. 1957 : 14-16) กล่าวว่า องค์ประกอบที่มีอิทธิพลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ได้แก่

1. ด้านร่างกาย ได้แก่ อัตราการเจริญเติบโตของมนุษย์ สุขภาพทางกาย ข้อบกพร่องทางร่างกายและบุคลิกภาพ
2. ด้านความรัก ได้แก่ ความสัมพันธ์อย่างใกล้ชิดภายในครอบครัว
3. ด้านวัฒนธรรมและสังคม ได้แก่ ขนบธรรมเนียมประเพณี ความเป็นอยู่ในครอบครัว สภาพแวดล้อมทางบ้าน การได้รับการอบรม และฐานะทางบ้าน
4. ด้านความสัมพันธ์ระหว่างเพื่อนวัยเดียวกัน ทั้งที่บ้านและที่โรงเรียน
5. ด้านการพัฒนาตนเองระดับสติปัญญา ความสนใจและเจตคติต่อการเรียน

บลูม (Bloom. 1976 : 223) กล่าวว่า องค์ประกอบสำคัญที่มีอิทธิพลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ได้แก่

1. พฤติกรรมทางด้านความรู้ และความคิด หมายถึง ความรู้ความสามารถและทักษะกระบวนการต่างๆ ของผู้เรียนที่มีมาก่อนแล้ว
2. คุณลักษณะทางจิตใจ หมายถึง แรงจูงใจที่ทำให้ผู้เรียนต้องการเรียนรู้ในสิ่งใหม่ ได้แก่ ความสนใจในรายวิชาที่เรียน เจตคติต่อเนื้อหาในรายวิชา และสถาบันการศึกษารวมไปถึงการยอมรับในความสามารถของตนเอง
3. คุณภาพการจัดการเรียนรู้หมายถึงประสิทธิภาพการจัดการเรียนรู้ที่ผู้เรียนได้รับ

เดวิส (Davis. 1977 : 50) กล่าวว่า องค์ประกอบสำคัญที่มีอิทธิพลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ได้แก่

3.1 บรรยากาศในชั้นเรียน รูปแบบการจัดชั้นเรียน ความพึงพอใจต่อห้องเรียนและความพึงพอใจของผู้เรียนต่อครูผู้สอน

3.2 วิธีการหรือลักษณะของครู ได้แก่ วิธีการจัดการเรียนรู้ของครู ลักษณะท่าทางและบุคลิกภาพของครู รวมไปถึงทัศนคติต่อการทำงานของครู

3.3 ความคาดหวังของครู ครูที่มีความคาดหวังสูง จะทำให้ผลต่อความตั้งใจในการทำงานรู้จักการแสวงหาวิธีการใหม่ๆ มาให้ผู้เรียนอยู่เสมอ ทำให้ผู้เรียนเกิดความกระตือรือร้น และทำให้เกิดประสิทธิภาพในการจัดการเรียนรู้

3.4 การใช้เวลาว่างของผู้เรียน ถ้ามีการทบทวนและใช้เวลาเรียนอย่างเต็มที่ก็จะมีความสนใจอยากเรียนรู้เนื้อหาการเรียน ผลการเรียนก็จะดีขึ้น

กาเย่ (Gagne. 1985 : 42-45) กล่าวว่า องค์ประกอบที่มีอิทธิพลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ได้แก่ พันธุกรรม และสิ่งแวดล้อม สามารถสรุปได้ดังนี้

1. พันธุกรรม เป็นส่วนที่มีอิทธิพลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนอยู่หลายองค์ประกอบด้วยกัน เช่น สติปัญญาและความถนัด สำหรับสติปัญญาของผู้เรียน คือ ความสามารถทางสมองเกี่ยวข้องกับความสามารถในการปรับตัวต่อสถานการณ์ใหม่และเป็นที่ยอมรับกันว่า สติปัญญาของคนได้รับการถ่ายทอดมาทางพันธุกรรม แต่มีองค์ประกอบบางอย่างที่เข้ามาเกี่ยวข้อง เช่น ประสบการณ์เรียนรู้และความเข้าใจ

2. สิ่งแวดล้อม เป็นส่วนที่บุคคลได้รับมาจากการเรียนรู้จากสังคม ซึ่งล้วนมีอิทธิพลต่อการเรียนรู้ทางการเรียน แบ่งเป็น 3 ด้าน ได้แก่ ด้านเศรษฐกิจและสังคม ด้านบุคลิกภาพของครูและด้านคุณภาพของการจัดการศึกษา

กระทรวงศึกษาธิการ (2551 ข : 78-80) กล่าวว่า องค์ประกอบที่มีอิทธิพลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ได้แก่ ครูผู้สอน นักเรียน ผู้ปกครอง สามารถสรุปได้ดังนี้

1. ครูผู้สอน เป็นบุคคลที่มีความสำคัญที่สุด ต่อการจัดการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ เพื่อการพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน รวมไปถึงความรักความศรัทธาในวิชาชีพครูของครูผู้สอน การใช้หลักจิตวิทยา การใช้สื่อการเรียนรู้ การออกแบบการจัดการเรียนรู้โดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญและการสร้างบรรยากาศการเรียนรู้ให้เป็นไปด้วยความเป็นกัลยาณมิตร

2. ผู้เรียน ควรได้รับการสนับสนุนให้มีส่วนร่วมในการจัดการเรียนรู้ การวัดผลประเมินผล รู้จักแสวงหาความรู้จากแหล่งเรียนรู้ต่างๆด้วยตนเองและส่งเสริมให้มีการนำความรู้ที่ได้รับไปประยุกต์ใช้เพื่อการดำเนินชีวิตประจำวันได้

3. ผู้ปกครอง โดยถือว่ามีความสำคัญในการสนับสนุนความก้าวหน้าในการเรียนรู้ของผู้เรียน โดยการจัดบรรยากาศและสภาพแวดล้อมภายในบ้านให้เอื้อต่อการพัฒนาผู้เรียนมีส่วนร่วมในการประเมินผู้เรียน ตลอดจนการสร้างความพร้อมทางด้านร่างกาย สติปัญญา อารมณ์ และสังคม รวมทั้งลักษณะอันพึงประสงค์ให้แก่ผู้เรียน

จากการที่นักการศึกษาได้กล่าวไว้ข้างต้น สรุปได้ว่า องค์ประกอบที่มีอิทธิพลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ได้แก่ ความพร้อมทางด้านร่างกาย วัฒนธรรมและสังคม ความสัมพันธ์ของผู้เรียนกับเพื่อน การพัฒนาตนเอง พฤติกรรมด้านความรู้ความสามารถ คุณลักษณะด้านจิตใจ คุณภาพการจัดการเรียนรู้ บรรยากาศในห้องเรียน คุณลักษณะของครู สิ่งแวดล้อมที่เกี่ยวข้องทางด้านเศรษฐกิจสังคม ซึ่งองค์ประกอบที่มีอิทธิพลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียนมากที่สุด คือ การจัดการเรียน

ที่มีประสิทธิภาพ ซึ่งรวมไปถึงครูผู้สอนที่รู้จักใช้เทคนิควิธีการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ คำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล ความต้องการและความถนัดในการเรียนรู้ รวมไปถึงการเลือกใช้สื่อการเรียนรู้ที่เหมาะสม และสร้างบรรยากาศการเรียนรู้ที่เอื้อต่อการเรียนรู้เปิดโอกาสให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในทุกกิจกรรม ย่อมสามารถพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและพัฒนาคุณภาพการเรียนรู้ให้เกิดขึ้นได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ความพึงพอใจ

ความหมายของความพึงพอใจ

ความพึงพอใจ (Satisfaction) ตามพจนานุกรมทางด้านพฤติกรรมศาสตร์ กล่าวว่า เป็นความรู้สึกของบุคคลที่มีความสุข ความอึดเมอใจ เมื่อต้องการหรือความมุ่งใจ ได้รับการตอบสนอง ความหมายของความพึงพอใจมีผู้ให้คำนิยามไว้ดังนี้

อิทธิพล อินทมาตย์ (2543 : 14) ได้กล่าวไว้ว่า ความพึงพอใจเป็นความรู้สึกของบุคคลที่มีต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่ง ความรู้สึกพึงพอใจจะเกิดขึ้นเมื่อได้รับสิ่งที่ต้องการหรือบรรลุจุดหมายในระดับหนึ่ง ความรู้สึกดังกล่าวลดลงหรือไม่เกิดขึ้นหากความต้องการหรือจุดหมายนั้นไม่ได้รับการตอบสนอง

วราภรณ์ ช่วยนุกิจ (2544 : 8) ได้กล่าวไว้ว่า ความพึงพอใจ หมายถึง ความรู้สึกบวกของบุคคลที่มีต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่ง อันเนื่องมาจากความสำเร็จ ความประสงค์ในสิ่งที่ตนเองคาดหวังไว้ เป็นความรู้สึกที่สามารถปรับเปลี่ยนได้เสมอขึ้นอยู่กับสภาพการณ์ สภาพแวดล้อมช่วงเวลาในขณะนั้นๆ ความพึงพอใจเป็นพลังแห่งการสร้างสรรค์ สามารถกระตุ้นให้เกิดความภาคภูมิใจ มั่นใจ

สุรางค์ ใศวตระกูล (2544 : 179) ได้กล่าวไว้ว่า ความพึงพอใจเป็นองค์ประกอบที่สำคัญในการเรียนรู้ ความสัมฤทธิ์ผลในการเรียนของนักเรียนนอกจากจะขึ้นกับความสามารถแล้วยังขึ้นกับ ความพึงพอใจด้วย

ประสาธ อิศรปริดา (2552 : 300) ได้กล่าวไว้ว่า ความพึงพอใจ หมายถึง พลังที่เกิดจากพลังทางจิต ซึ่งเป็นภาวะภายในที่กระตุ้นพฤติกรรม เพื่อให้บรรลุจุดประสงค์หรือเป้าหมายที่ต้องการ

รวีวรรณ พงษ์พวงเพชร (2552 : 71) ได้กล่าวไว้ว่า ความพึงพอใจ หมายถึง ความรู้สึกพอใจของบุคคลที่มีต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่ง ซึ่งสามารถส่งผลให้ทำกิจกรรมหรืองานบรรลุผลสำเร็จตามเป้าหมายที่ต้องการได้

จากความหมายของความพึงพอใจที่กล่าวมาสามารถสรุปได้ว่า ความพึงพอใจ หมายถึง ความรู้สึกในทางบวกที่มีต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่ง ซึ่งสามารถเปลี่ยนแปลงได้ขึ้นอยู่กับสภาพการณ์และสภาพแวดล้อม ความพึงพอใจสามารถกระตุ้นให้เกิดความภาคภูมิใจในการปฏิบัติต่อสิ่งนั้นๆ

แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับความพึงพอใจ

การสร้าง ความพึงพอใจในการเรียนรู้ตั้งแต่เริ่มต้นให้แก่เด็กทุกคนเกิดความพึงพอใจต่อการเรียนนั้นมากหรือน้อยขึ้นอยู่กับ การสร้างสิ่งจูงใจให้เกิดขึ้นกับผู้เรียน ซึ่งในเรื่องนี้มีผู้ให้แนวคิดไว้หลายท่าน ดังนี้

สกินเนอร์ (Skinner 1967 : 1-63,96-120 ; อ้างถึงใน วิมลสิทธิ์ หรยางกูร. 2523 : 74) ได้อ้างคำกล่าวที่ว่า Jean-acques Rousseau ที่แสดงความคิดเห็นในแนวเดียวกันจากหนังสือ “อีเมลล์” (Email) โดยให้ข้อคิดแก่ครูว่า จงทำให้เด็กเกิดความเชื่อเขาอยู่ในความควบคุมของตนเองแม้ว่าผู้ควบคุมแท้จริงคือ ครู ไม่มีวิธีการใดดีไปกว่าการให้เขาได้แสดงความรู้สึกว่าเขามีอิสระเสรีภาพ ด้วยวิธีนี้คนจะมีกำลังด้วยตนเอง ครูปล่อยให้เด็กทำเฉพาะในสิ่งที่เขาอยากทำแต่เขาไม่ควรจะอยากทำเฉพาะสิ่งที่ครูต้องการให้เขาทำเท่านั้น

ไวท์เฮด (Whichad 1967 : I : 41 ; อ้างถึงใน วิมลสิทธิ์ หรยางกูร. 2523 : 74) แนวคิดเกี่ยวกับการเรื่องนี้ในทำนองเดียวกันเขากล่าวว่าถึงจังหวะของการศึกษา ขั้นตอนการพัฒนาว่า มี 3 ขั้น คือ จุดขึ้น จุดแย้ง จุดปรับ ซึ่งไวท์เฮดเรียกชื่อใหม่เพื่อใช้ในการศึกษาว่า การสร้างความพึงพอใจ (Romance) การทำความกระจ่าง และการนำไปใช้ (Generalization) ในการเรียนรู้ใดๆ ควรเป็นไปตาม 3 จังหวะคือ

1. การสร้างความพึงพอใจ นักเรียนรับสิ่งใหม่ ๆ มีความตื่นเต้นพอใจกับการได้พบและเก็บสิ่งใหม่ ๆ
2. การกระทำ ความกระจ่าง มีการจัดระเบียบให้คำจำกัดความมีการกำหนดขอบเขตที่ชัดเจน
3. การนำไปใช้ นำสิ่งใหม่ที่ได้มาจัดสิ่งใหม่ ๆ ที่จะพบต่อไปเกิดความตื่นเต้นที่จะเอาไปจัดสิ่งใหม่ ๆ

พอร์เตอร์และลอว์ (Porter and Lawler Model. 1998 : 169 ; อ้างถึงใน จิราวรรณ กันติสาฤทธิ. 2554 : 72) เป็นกลุ่มทฤษฎีกระบวนการ เน้นเรื่องความสัมพันธ์ระหว่างความพอใจกับผลการปฏิบัติงาน ซึ่งประกอบด้วยปัจจัยที่เป็นตัวแปรสำคัญ ดังนี้

1. ความพยายาม (Effort) ได้แก่ คนพยายามที่คนแสดงออกสืบเนื่องมาจากแรงกระตุ้นจูงใจที่เกิดแก่เขา ขีดจำกัดของความพยายามจะสูงหรือต่ำ มากหรือน้อยเพียงใดขึ้นอยู่กับแรงความเชื่อหรือความแรงแห่งปรารถนาของคนที่นั้นๆ ซึ่งแต่ละคนมีความแตกต่างกัน
2. ผลการปฏิบัติงาน (Performance) ได้แก่ ผลการปฏิบัติงานที่ปรากฏสืบเนื่องมาจากการใช้ความพยายามของตน
3. ผลตอบแทน (Rewards) ได้แก่ ตัวแปรที่ก่อให้เกิดความพึงพอใจ ซึ่งผลตอบแทนดังกล่าวสืบเนื่องมาจากผลการปฏิบัติงาน ดังนั้นกล่าวได้ว่า ผลการตอบแทนมีความสัมพันธ์กับความพึงพอใจ

4. ความพอใจ (Satisfaction) ได้แก่ ความรู้สึกหรือสำนึกที่มีอยู่ในตัวบุคคลอันเป็นผลสืบเนื่องมาจากการเรียนรู้ การใช้เหตุผล การทำความเข้าใจ และการตัดสินใจในสิ่งที่เกี่ยวข้องกับตนเองและสิ่งแวดล้อม

สรุปได้ว่า การปฏิบัติงานที่ประสบผลสำเร็จจะส่งผลต่อความพึงพอใจ ในการปฏิบัติงานนั้นคือ ผลการทำงานหรือผลจะนำไปสู่ความพึงพอใจ และความพึงพอใจนั้นเกิดจากความมีผลตอบแทนและการปฏิบัติงานย่อมก่อให้เกิดผลตอบแทนและจากทฤษฎีที่เกี่ยวกับความพึงพอใจ จะเห็นว่าเป็นทฤษฎีเกี่ยวกับแรงจูงใจ ซึ่งเป็นสิ่งจำเป็นสำหรับผู้มีอาชีพครู ต้องทำความเข้าใจอย่างลึกซึ้งเพื่อสามารถทำให้ผู้เรียนเกิดความรู้สึกพึงพอใจที่จะเรียนรู้ให้ประสบผลสำเร็จตามเป้าหมายที่วางไว้

วิธีการสร้างความพึงพอใจในการเรียน

อารีย์ พันธมณี (2542 : 198) กล่าวว่า ความพึงพอใจในการเรียนรู้นั้นมีผลต่อพฤติกรรมการเรียนรู้ที่ครูควรส่งเสริมให้เด็ก ส่งผลต่อการเรียนรู้โดยสร้างความพึงพอใจให้เกิดแก่ผลเรียน ดังนี้

1. การชมเชยและการดำเนิน ทั้ง 2 ประการ จะมีผลต่อการเรียนรู้ของผู้เรียน
2. การทดสอบบ่อยครั้งการทดสอบเป็นแรงจูงใจให้ผู้เรียนสนใจในการเรียนมากขึ้นเพราะอาจหมายถึงการเลื่อนชั้น การสำเร็จการศึกษา การทดสอบบ่อยครั้งจะช่วยกระตุ้นให้ผู้เรียนสนใจการเรียนอย่างต่อเนื่อง สม่ำเสมอ ซึ่งส่งผลให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียนสูง และเป็นความพึงพอใจของผู้เรียน
3. การค้นคว้าความรู้ด้วยตนเอง ครูส่งเสริมให้ผู้เรียน ได้ศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองด้วยการเสนอแนะหรือกำหนดหัวข้อที่ผู้เรียนสนใจ เพื่อให้ผู้เรียนค้นคว้าเพิ่มเติมด้วยตัวเอง
4. ใช้วิธีการเรียนการสอนที่แปลกใหม่ เพื่อเร้าความสนใจเพราะวิธีการที่แปลกใหม่ที่ผู้เรียนยังไม่มีประสบการณ์มาก่อน จะช่วยให้ผู้เรียนเกิดความตื่นตัว และมีแรงจูงใจในการเรียนมากขึ้น
5. ตั้งรางวัลสำหรับงานที่มอบหมาย เพื่อยั่วให้ผู้เรียนเกิดความพยายามในหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายประสบผลสำเร็จด้วยดี และเกิดความพึงพอใจกับความสำเร็งนั้นๆ
6. ใช้ตัวอย่างจากสิ่งที่ไม่เคยพบเห็นหรือคาดไม่ถึง การยกตัวอย่างประกอบกิจกรรมการเรียนการสอนควรเป็นตัวอย่างที่ผู้เรียนคุ้นเคย เพื่อให้เข้าใจบทเรียนได้ง่ายและเร็วขึ้น
7. เชื่อมโยงบทเรียนใหม่และสิ่งที่เรียนรู้มาก่อน การเชื่อมโยงสิ่งใหม่ให้สัมพันธ์กับสิ่งที่เป็นประสบการณ์เดิม จะทำให้เข้าใจง่ายและชัดเจนนั้น และจะทำให้ผู้เรียนสนใจบทเรียนมากขึ้น เพราะผู้เรียนคาดหวังไว้ว่าจะนำสิ่งที่เรียนไปใช้ประโยชน์และเป็นพื้นฐานต่อไป
8. ใช้เกมและละคร การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้นการปฏิบัติจริง เช่น การเล่นเกม และการแสดงละครนั้น จะทำให้ผู้เรียนเกิดความเพลิดเพลิน ส่งเสริมความสัมพันธ์ระหว่างผู้เรียน และช่วยให้เข้าใจบทเรียนได้ดียิ่งขึ้น

9. สถานการณ์ที่ผู้เรียนไม่พึงปรารถนา เช่น สภาพความจำเจในห้องเรียนหรือบรรยายในห้องเรียนที่ไม่เอื้อต่อการเรียนรู้ อาจจะเป็นสถานการณ์ที่ทำให้ผู้เรียนเบื่อ ไม่พอใจ ขัดแย้ง ควรหาทางลดหรือจัดให้หมดไป เพราะเป็นสิ่งที่เป็อุปสรรคต่อการเรียนรู้ของผู้เรียน

พงษ์พันธ์ พงษ์โสภ (2544 : 149-150) กล่าวถึง การสร้างความพึงพอใจในการเรียนการสอนว่าความพึงพอใจเป็นองค์ประกอบที่จะช่วยส่งเสริมให้เกิดการเรียนรู้ที่ดี การเรียนการสอนจะประสบผลสำเร็จได้นั้น ปัจจัยสำคัญประการหนึ่งก็คือ ความพึงพอใจในการเรียน ซึ่งเป็นสิ่งที่ครูควรสร้างให้เกิดกับตัวผู้เรียนตั้งแต่เริ่มต้น เพราะจะทำให้เกิดการเรียนรู้ต่อบทเรียนนั้นๆ ได้เป็นอย่างดี ดังนี้

1. ครูควรศึกษาความต้องการของผู้เรียนแต่ละวัย และจัดเนื้อหาให้สนองความต้องการของผู้เรียน เนื้อหาที่สอดคล้องเกี่ยวกับชีวิตจริง และมีความหมายสำหรับผู้เรียน
2. ก่อนเริ่มบทเรียน ครูควรมีวิธีการนำเข้าสู่บทเรียนเพื่อดึงความสนใจและแจ้งให้ผู้เรียนทราบถึงจุดมุ่งหมายของการเรียน
3. ครูควรแนะนำให้ผู้เรียนฝึกการวางแผนเป้าหมายในการเรียนสำหรับตนเอง เพราะคนที่เรียนหรือทำงานอย่างมีเป้าหมายจะกระทำด้วยความตั้งใจ
4. ในบรรยายของการเรียนการสอน ควรมีการไต่ถาม มีการอภิปรายและทำงานร่วมกันเป็นกลุ่มย่อยเพื่อให้เด็กเกิดความกระตือรือร้น ฝึกการเป็นผู้ฟังที่ดีและมีการยอมรับซึ่งกันและกัน
5. ใช้วิธีการส่งเสริมแรงตามความเหมาะสมและความจำเป็นเพื่อให้ผู้เรียนมีพฤติกรรมที่พึงปรารถนาและบางครั้งอาจลดพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ ทั้งนี้เพราะรางวัลชมเชย การยิ้มพยักหน้า การให้ความสนใจ นับว่าเป็นการเสริมแรงที่อิทธิพลต่อผู้เรียนเป็นอย่างมาก
6. ใช้การทดสอบ การทดสอบเป็นการกระตุ้นให้ผู้เรียนตื่นตัว เตรียมพร้อมและเอาใจใส่ต่อการเรียนตลอดเวลา
7. แจ้งผลการสอบให้ผู้เรียนทราบทันที เพื่อให้ผู้เรียนทราบสิ่งที่เรียนรู้ไปนั้น มีความเข้าใจมากน้อยเพียงใด และมีข้อบกพร่องที่จำเป็นต้องปรับปรุงแก้ไขหรือไม่ ซึ่งวิธีการนี้จะทำให้ผู้เรียนต้องเอาใจใส่ติดตามเนื้อหาวิชาอยู่ตลอดเวลา
8. การพาผู้เรียนออกไปศึกษานอกสถานที่ หรือเชิญวิทยากรภายนอกมาให้ความรู้ ถือเป็นแนวทางหนึ่งที่สร้างแรงจูงใจในการเรียนรู้ของผู้เรียน
9. การติดตามผลการทำงานที่มอบหมายให้ผู้เรียนปฏิบัติ เพื่อดูความสำเร็จของงาน นับว่าเป็นสิ่งจำเป็นต่อการเรียนการสอนของครู เพราะความสำเร็จที่เกิดขึ้นกับผู้เรียนในแต่ละครั้งเมื่อได้รับความสนใจจากครูผู้สอน จะเกิดความพึงพอใจกำลังใจที่จะเรียนรู้ในคราวต่อไป

สรุปได้ว่า การที่จะทำให้ผู้เรียนเกิดความพึงพอใจต่อการเรียนรู้ จะต้องให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการจัดการเรียนรู้ ตั้งแต่การวางแผนการเรียน การกำหนดกิจกรรมการเรียน การกำหนดและจัดหา

สื่อประกอบการเรียน การวัดและการประเมินผลการเรียน การทำงานเป็นกลุ่ม การได้แสดงออกตามความถนัด การได้รับการยอมรับจากกลุ่ม และครูผู้สอน ตลอดจนผลการจัดกิจกรรมเป็นไปตามที่คาดหวัง จะเป็นแรงกระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดความพึงพอใจในการเรียนยิ่งขึ้นจากหลักการ และทฤษฎีที่เกี่ยวกับความพึงพอใจ ดังกล่าว แรงจูงใจและสิ่งจูงใจในทางบวก จะทำให้บุคคลเกิดความพึงพอใจ การได้รับการยอมรับ การมีส่วนร่วม การมีโอกาสเป็นผู้นำและผู้ตาม ตลอดจนความสำเร็จตามที่คาดหวัง จะเป็นแรงจูงใจให้เกิดความพึงพอใจ

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การวิจัยครั้งนี้ ได้ศึกษาค้นคว้างานวิจัยในประเทศ และงานวิจัยนอกประเทศที่เกี่ยวข้องดังต่อไปนี้

งานวิจัยในประเทศ

สุพิชชา ทะแพงพันธ์ (2550 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาการพัฒนาชุดกิจกรรมการเรียนรู้หน่วยประวัติศาสตร์อยุธยา ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ผลการวิจัยพบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนหลังจากเรียน โดยใช้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้หน่วยประวัติศาสตร์อยุธยา ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และมีเจตคติของผู้เรียนต่อการเรียนรู้ ด้วยชุดกิจกรรมการเรียนรู้ ประวัติศาสตร์อยุธยา ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 อยู่ในระดับดีมาก

เฉลิมพรรณ เสนาชัย (2555 : บทคัดย่อ) การพัฒนาชุดกิจกรรมการเรียนรู้ กลุ่มสาระการเรียนรู้ สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม เรื่องมรณาทชาวพุทธและวันสำคัญทางพระพุทธศาสนา ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ผลการวิจัยพบว่า ชุดกิจกรรมการเรียนรู้ กลุ่มสาระการเรียนรู้ สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม เรื่องมรณาท ชาวพุทธและวันสำคัญทางพระพุทธศาสนา ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 มีประสิทธิภาพเท่ากับ 83.57/81.72 และคะแนนเฉลี่ยของผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนด้วยชุดกิจกรรมการเรียนรู้ สูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จิรภา วีระพันธ์ (2555 : บทคัดย่อ) การพัฒนาชุดกิจกรรมการเรียนรู้ กลุ่มสาระการเรียนรู้ สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม เรื่องหลักธรรมทางพระพุทธศาสนา ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ผลการวิจัยพบว่า ชุดกิจกรรมการเรียนรู้ กลุ่มสาระการเรียนรู้ สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม เรื่องหลักธรรมทางพระพุทธศาสนา ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่สร้างขึ้นมีประสิทธิภาพเท่ากับ 84.34/81.07 ซึ่งเป็นไปตามเกณฑ์ 80/80 ที่ตั้งไว้ และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนหลังเรียนที่เรียนด้วยชุดกิจกรรมการเรียนรู้ กลุ่มสาระการเรียนรู้ สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม เรื่องหลักธรรมทางพระพุทธศาสนา ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 สูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

สมรัก คำภายี (2555 : บทคัดย่อ) การพัฒนาชุดกิจกรรมการเรียนรู้ กลุ่มสาระการเรียนรู้ สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม สาระเศรษฐศาสตร์ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ผลการวิจัย พบว่า ชุดกิจกรรมการเรียนรู้ กลุ่มสาระการเรียนรู้ สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม สาระเศรษฐศาสตร์ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ที่สร้างขึ้น มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์มาตรฐาน 82.85/81.64 และ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน กลุ่มสาระการเรียนรู้ สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม สาระ เศรษฐศาสตร์ ชั้นมัธยมศึกษา ปีที่ 4 ที่ได้รับการสอนโดยชุดกิจกรรมการเรียนรู้ หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมี นัยสำคัญทาง สถิติที่ระดับ .01

อรยา จันทร์สิงห์ (2557 : บทคัดย่อ) การพัฒนาชุดการสอนแบบศูนย์การเรียนรู้ สาระที่ 4 ประวัติศาสตร์ กลุ่มสาระการเรียนรู้ สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษา ปีที่ 3 สำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 4 ผลการวิจัยพบว่า ชุดการสอน แบบศูนย์การเรียนรู้ สาระที่ 4 ประวัติศาสตร์ กลุ่มสาระการเรียนรู้ สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 มีประสิทธิภาพ 85.07/84.78 และ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน สาระที่ 4 ประวัติศาสตร์ กลุ่มสาระการเรียนรู้ สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม สำหรับนักเรียน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ที่ได้รับการสอนโดยใช้ชุดการสอน แบบศูนย์การเรียนรู้หลังเรียนสูงกว่า ก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ธวัชชัย โขตสกุลชัยพันธ์ (2557 : บทคัดย่อ) การพัฒนาชุดการสอนแบบศูนย์การเรียนรู้ กลุ่มสาระการเรียนรู้ สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม เรื่องศาสนา สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษา ปีที่ 4 โรงเรียนฉิมพลี สำนักงานเขตคลองสาน กรุงเทพมหานคร ผลการวิจัยปรากฏว่า 1) ชุดการสอน แบบศูนย์การเรียนรู้ เรื่องศาสนา มีประสิทธิภาพ 79.00/80.67 เป็นไปตามเกณฑ์ 80/80 2) นักเรียน ที่เรียนด้วยชุดการสอนแบบศูนย์การเรียนรู้มีความก้าวหน้าทางการเรียนเพิ่มขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทาง สถิติที่ระดับ .05 และ 3) นักเรียนมีความ คิดเห็นว่าชุดการสอนแบบศูนย์การเรียนรู้มีความเหมาะสม อยู่ในระดับมากที่สุด

งานวิจัยต่างประเทศ

วิลสัน (Wilson. 1989 : 416) ได้ทำการวิจัยเกี่ยวกับการวิเคราะห์ผลการใช้ชุดกิจกรรมการสอน ของครู เพื่อแก้ปัญหาในการเรียนของเด็กเรียนช้าด้านคณิตศาสตร์เกี่ยวกับการ บวก การลบ ผลการวิจัย พบว่า ครูผู้สอนยอมรับว่าการ ใช้ชุดการเรียนการสอนมีผลดีมากกว่าการสอนตามปกติ อันเป็นวิธีหนึ่ง ที่ช่วยให้ครูสามารถแก้ปัญหาการสอนที่มีอยู่ในหลักสูตรคณิตศาสตร์สำหรับเด็กเรียนช้า

กิลล์ (Giles. 1994 : 224) ได้ทำวิจัยเรื่อง คุณค่าของชุดการสอนแบบศูนย์การเรียนรู้ในระดับ ประถมศึกษา พบว่า ชุดการสอนแบบศูนย์การเรียนรู้เปิดโอกาสให้นักเรียนได้รับประสบการณ์จาก กิจกรรม และสื่อการสอนต่างๆที่ครูจัดไว้เป็นสนองความต้องการของนักเรียน ทำให้นักเรียนมีความ

กระตือรือร้น มีความคิดสร้างสรรค์เพิ่มขึ้น ส่วนการสอนตามปกติได้จัดกิจกรรมการเรียนการสอนไปตามแผนการสอนที่กำหนดไว้ ครูผู้สอนมีบทบาทในการเรียนการสอนโดยเป็นผู้บรรยาย อธิบายควบคุมให้เป็นไปตามแผนการสอนโดยไม่คำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล นักเรียน ไม่มีความอิสระต่อการทำกิจกรรม ทำให้นักเรียน ไม่มีความกระตือรือร้นและไม่อยากรู้ ไม่อยากเห็นในสิ่งที่เรียนในบทเรียนนั้นๆ

มิกส์ (Meeks. 1972 : 4295-A) ได้วิจัยเรื่องการเปรียบเทียบวิธีการสอนแบบใช้ชุดการสอนกับวิธีการสอนแบบธรรมดา โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรู้จากการใช้ชุดการสอนแบบธรรมดาสำหรับนักศึกษาครู ผลการวิจัยพบว่า วิธีการสอนโดยใช้ชุดการสอนมีประสิทธิภาพกว่าการสอนด้วยวิธีธรรมดาอย่างมีนัยสำคัญ .01 ผู้วิจัยได้สำรวจความคิดเห็นของทุกคนในกลุ่มทดลองที่ใช้ชุดการสอน ซึ่งได้ทำก่อนและหลังการทดลอง ผลการวิเคราะห์แสดงให้เห็นว่าทุกคนมีการพัฒนาทางทัศนคติที่ดีต่อการสอนโดยใช้ชุดกิจกรรมการสอนเพิ่มขึ้นอย่างมีนัยสำคัญสรุปว่ามีวิธีสอนด้วยชุดการสอนดีกว่าสอนแบบธรรมดา

แอนเดอร์สัน (Anderson. 1982 : 4795-A) ได้สร้างชุดการเรียนด้วยตนเองเพื่อหาประสิทธิภาพตามเกณฑ์ที่ตั้งไว้และเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาสังคมศึกษาของผู้ที่ฝึกอบรมเป็นครูสังคมศึกษาระดับประถมศึกษา โดยใช้ชุดการเรียนด้วยตนเองกับการสอนแบบบรรยาย ผลการวิจัยพบว่า มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญจากกลุ่มที่สอนโดยใช้ชุดการเรียนด้วยตนเองและการสอนแบบบรรยาย ทั้งในด้านผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน การวางแผนการสอนและวิธีการสอน แต่ไม่มีความแตกต่างกันในด้านทัศนคติที่มีต่อวิชาสังคมศึกษา

ลัมพकिन (Lumpkin. 1991 : 3694-A) ได้ศึกษาวิจัยผลการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และความคงทนในการเรียนรู้วิชาสังคมศึกษาของนักเรียนเกรด 5 และเกรด 6 ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนเกรด 5 และเกรด 6 มีความสามารถด้านการคิดวิเคราะห์ไม่แตกต่างกัน และพบว่านักเรียนเกรด 5 ที่แบ่งเป็นกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ความคงทนในการเรียนไม่แตกต่างกันด้วย ส่วนนักเรียนเกรด 6 พบว่ากลุ่มทดลองมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และความคงทนในการเรียนรู้สูงกว่ากลุ่มควบคุม

ออนสัน (OIsom . 1975 : 4992 - A) ทำการวิจัยเรื่องผลการใช้ชุดการสอนในการศึกษาแผนใหม่ ที่ใช้เป็นโครงการเริ่มทดลองสำหรับโรงเรียนในเขตคานาวันในรัฐเวอร์จิเนียตะวันตก ประเทศสหรัฐอเมริกา พบว่าการศึกษาที่ใช้ชุดการสอนให้ผลดีกว่าการสอนโดยไม่ใช้ชุดการสอน ผลจากการศึกษางานวิจัย ที่เกี่ยวข้องพบว่าการจัดการเรียนการสอนโดยใช้กิจกรรมชุดการสอนเป็นนวัตกรรมที่น่าสื่อประสม ใช้ในการพัฒนาการเรียนการสอนและทำให้ผู้เรียนสามารถเรียนรู้ได้ดีกว่า

ไม่ใช่ชุดการสอน และชุดการสอนที่มี ประสิทธิภาพจะทำให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ได้ดี สามารถแก้ปัญหาได้มีความสนใจที่จะเรียนรู้ส่งผลให้ ผู้เรียนมีผลสัมฤทธิ์ดีขึ้น

จากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องทั้งในและต่างประเทศ สรุปได้ว่า การพัฒนาชุดกิจกรรมการเรียนรู้ เรื่องกลุ่มชาติพันธุ์ในอรัญประเทศสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนอรัญประเทศ ควรใช้กิจกรรมการเรียนการสอนหลากหลายรูปแบบ มีการบูรณาการ มีการคิดวิเคราะห์ การสืบเสาะหาความรู้ และฝึกการสรุปองค์ความรู้ได้ด้วยตนเอง โดยผ่านกิจกรรมการเรียนที่นักเรียนลงมือปฏิบัติงาน มีการทำกิจกรรมร่วมกันจากการใช้สื่อ แหล่งเรียนรู้และเทคโนโลยีต่างๆ และการประเมินผลตามสภาพจริงและการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ด้วยชุดกิจกรรมการเรียนรู้นั้น ชุดกิจกรรมการเรียนรู้จะช่วยเพิ่มประสิทธิภาพในการสอนของคุณ และส่งเสริมศักยภาพการเรียนของนักเรียนให้เกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมการเรียนรู้ โดยเปิดโอกาสให้ผู้เรียนศึกษาและปฏิบัติกิจกรรมจากชุดกิจกรรมการเรียนรู้ด้วยตนเอง ซึ่งเป็นการเรียนโดยยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ ผู้เรียนจะมีส่วนร่วมในการปฏิบัติกิจกรรมต่างๆ ตามความสามารถของแต่ละคน ทำให้ผู้เรียน ไม่เบื่อหน่ายที่จะเรียน แต่มีความกระตือรือร้นที่จะค้นคว้าหาคำตอบด้วยตนเอง และร่วมกับกลุ่ม ทำให้นักเรียนมีโอกาสในการฝึกทักษะปฏิบัติในด้านต่างๆ ได้เป็นอย่างดี ซึ่งจะช่วยให้ผู้เรียนมีเจตคติที่ดีต่อการเรียน และส่งผลให้ นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่ดีขึ้นด้วย

ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี